

Jesucristo besecúú'cārārē Espíritu Santu weetamu'que ni'i

A'ti pūrĩ a'tiro weero ojanopã nise ni'i

A'ti pūrĩrē Luca ojacu niwĩ. Cũ Jesucristo besecúú'cārã na weeseti'quere ojacu niwĩ. A'ti pūrĩ Jesú cũ bu'erārē “Tojo weegati” ní'caronojõta Espiritu Santure o'ócũ niwĩ nisere ojan'o. Tojo weerã cũ bu'erã Espiritu Santure cuorã Jesucristo ye quetire uiro marĩrõ Jerusalẽpũre, Judeapũre, Samariapũre, nipe'tiropũre werecusiacãrã niwã.

Luca a'ti pūrĩrē ojase dũporo ni'cã pūrĩ Jesucristo catiri umũco cjase wereri pūrĩrē ojatojacu niwĩ. Tojo weero a'ti pūrĩ Jesucristore ãjõpeonũ'cã'quere cũ ojanemoca pūrĩ ni'i. Pedrore, Pablõre na weeseti'quere ojayũ'rũnũ'cãno'o.

Espiritu Santu a'tiatjere Jesú wereyu'que ni'i

¹ Teófilo, mũ'ũrē ni'cã pūrĩ todũporopũre ojawũ. Ti pūrĩpũre nipe'tise Jesú masãrē bu'e'quere, cũ tutuaro me'rã wee'o'quere werewũ. Ne waro cũ bu'enũ'cã'quere, ² cũ bu'e yapada'reo'quere werewũ. Tojo nicã cũ u'mũsepũ mũjã'quere werewũ. Jesú u'mũsepũ mũjãse dũporo cũ bu'erã cũ besecúú'cārārē dutiro cũucũ niwĩ na weeatjere. Espiritu Santu masĩse o'oro me'rã tere duticũ niwĩ. ³ Cũ

wẽrĩ masãca be'ro pejetiri Jesú bajuacu niwĩ. Cuarenta nũmũrĩ bajuacu niwĩ narẽ. Tojo weerã cũrẽ ĩ'arã, “Marĩ ‘Wẽrĩa wa'ami’ ní'cũ catimi”, nicãrã niwã. Narẽ Ô'acũ nipe'tirã masã wiogu nimi nise quetire werecu niwĩ.

⁴ Jesú na me'rã níguũ, ʉ'mũserũ mũjãti dũporo a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũsã Jerusalẽpũ tojayá. Ne aperopũ, ape macãpũ wijaticã'ña. Yũ'ũ pacũ mũsãrẽ todũporopũ ní'caronojõta Espíritu Santure o'ódijogũsami. Tojo weerã mũsã cũrẽ topũ yucueya. Yũ'ũ mũsãrẽ tere weretojawũ.

⁵ Juã mũsãrẽ aco me'rã wãmeyecu niwĩ. Cũ tojo weecã, mũsã ña'arõ weeseti'quere du'u, bũjaweti dũcayucã, masã mũsãrẽ ĩ'amasĩcãrã niwã. Yũ'ũ pacũ pũrĩcã cã'rõacã be'ro mũsãrẽ Espíritu Santure o'ódijogũsami. Espíritu Santu mũsã me'rã ninu'cũcũsami, nicũ niwĩ Jesú.

Jesure cũ pacũ ʉ'tũserũ miimũjãa'que ni'i

⁶ Jesú cũ bu'erã me'rã nerẽcaterore cũrẽ sẽrĩtiña'cãrã niwã:

—¿Jesú, ʉsã wiogu, mũ'ũ romano masãrẽ wiorã nise dũcayugũsari? ¿Dũcayu, judío masãrẽ wiorã sõrõgũsari? Marĩ ñecũ Davi, cũ macũ Salomó a'ti di'tacjãrãrẽ duticãrã niwã. ¿Na duti'caro weronojõ ni'cãrõacãrẽ judío masã tja apaturi dutirãsari? ni sẽrĩtiña'cãrã niwã.

⁷ Na sẽrĩtiña'cã tũ'ogu, a'tiro yũ'ticũ niwĩ:

—Ô'acũ marĩ pacũ dia'cũ masĩsami. Cũ “Tojota wa'ato” nicã, tojota wa'arosa'a. A'te mũsã ye cjase niwe'e. ⁸ Cã'rõacã be'ro marĩ pacũ tuuasere o'ogũsami mũsãrẽ. Espíritu Santu mũsã

me'rã nicã, wãcũtutuase cœo, yé quetire masãrẽ wererã wa'arãsa'a. Jerusalécjãrãrẽ, Judea di'tacjãrãrẽ, Samaria di'tacjãrãrẽ, nipe'tiro a'ti ʌmʌcopʌ nirãrẽ wererã wa'arãsa'a, nicʌ niwĩ Jesú cũ bu'erãrẽ.

⁹ Tojo ni weretojaca be'ro cãrẽ cũ pacʌ miimujãa wa'acʌ niwĩ ʌ'mʌsepʌ. Cũ mujãacã, cũ bu'erã cãrẽ ï'amorõsirutucãrã niwã. Na ï'amorõsirutucã, o'mecurua cãrẽ tuubi'acã'caro niwũ. Tojo weerã cãrẽ ï'anemoticãrã niwã majã.

¹⁰⁻¹¹ Jesure cũ pacʌ miimujããca be'ro cũ bu'erã cũ mujãa'caro pe'e dia'cũ ï'amorõnu'cũcãrã niwã. Ne ï'adu'uticãrã niwã. Na to pe'e ï'amorõnu'cũrĩ cura wãcũña marĩrõ na decopʌ Õ'acũrẽ wereco'terã puarã su'ti butise sãñarã bajuacãrã niwã.

—Mũsã Galileacjãrã ¿de'ro weerã tocã'rõ ï'amorõnu'cũti? Jesú ni'cãrõacã ʌ'mʌsepʌ mujãa'cuta a'ti nucũcãpʌre apaturi a'tigusami tja. Mũsã cãrẽ mujãacã ï'a'caronojõta a'tigusami, nicãrã niwã Õ'acũrẽ wereco'terã.

Judare dũcayuaçjũre bese'que ni'i

¹² Jesure mujãacã ï'a'cʌ ʌrũgũ Olivo wãmeticjʌ nicaro niwũ. Õ'acũrẽ wereco'terã narẽ Jesú apaturi a'tigusami tja nisere wérẽca be'ro cãrẽ ï'atuo'cãrã Jerusalẽpʌ dajatojaacãrã niwã. Tigʌ ʌrũgũ ti macã pʌ'toacã nicaro niwũ. ¹³ Jerusalẽpʌre tojatarã, na cãjĩrĩ wi'ipʌ wa'acãrã niwã. Ti wi'ĩ casatiri wi'ĩ nicaro niwũ. Nĩ'cã tucũ bu'ica tucũpʌ sãjãa, dujicãrã niwã. A'ticũrã nicãrã niwã: Pedro, Santiago, Juã, André. ʌpẽrã Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo,

Santiago Alfeo macũ, Simó celote curuacjũ, Juda Santiago acabiji nicārã niwã. ã'rã nipe'tirã nicārã niwã ti tucũpũ nerēsājãtjĩarã dujirã. ¹⁴ Ti tucũpũre ñubuerã na'irõ nerẽnu'cũcã'cãrã niwã. ãpẽrã na me'rã nerēcãrã niwã. Jesú acabijirã, María Jesú paco, co me'rãcjãrã numia nicārã niwã. Na topũ nerẽ'cãrã ni'cãrõnojõ wãcũseticãrã niwã.

¹⁵ Ni'cã numũ Jesure ãjõpeorã nerēcãrã niwã ti wi'ipũta tja. Ciento veinte wa'tero nicārã niwã. Pedro na nerẽrĩ cura wã'cãnu'cã, narẽ werecu niwĩ. A'tiro nicũ niwĩ:

¹⁶ —Dũporopũ marĩ ñecũ Davi Espĩritu Santu cũ masĩse o'oro me'rã Judare wa'atjere ojamũ'tãcũ niwĩ. Õ'acũ ojaduti'que diacjũta wa'apũ. Judata ã'owĩ Jesure ãpẽrãpũre. Tojo weerã na Jesure bu'iri da'rerãtirã ñe'e miawã. ¹⁷ Juda ũsã me'rãcjũta nimiwĩ. Jesú cũ quẽ'rãrẽ masãrẽ bu'esere cũumiwĩ ũsãrẽ wee'caronojõta. ũsã doce nimiwũ cũ me'rã. ¹⁸ ũsã me'rã nimigũ, Jesure ã'owĩ wiorãpũre. Cũ Jesure wiorãrẽ ã'o'que wapa na cũrẽ niyerure wapayecãrã niwã. Be'ro narẽ tere wiacã'cu niwĩ cũ ñã'arõ wee'que wapare. Niyeru cũ wia'que me'rã pa'ia wiorã di'ta cã'rõacã duucãrã niwã. Be'ro cũ basu pe'e burũque'a, cũ paaga tũ'rũste, cũ ũ'tamisĩ nimi'que wijaastea wa'acaro niwũ. Tojo wee wẽrĩa wa'acũ niwĩ Juda. ¹⁹ Cũ tojo wa'asere nipe'tirã Jerusalęcjãrã tũ'ose'sacãrã niwã. “Tojo wee wẽrĩa wa'apũ”, ni ucjacãrã niwã. Na te niyeru me'rã duu'que di'tare wãmeyecãrã niwã “Dĩ cõ'ãca di'ta.” Na ye me'rã nĩrõ, Acældama tojo nĩrõ weesa'a.

20 Pedro narē werenemocu niwĩ:

—Dũporopu Salmo wāmetiri pũrĩrē oja'cu a'tiro ojacu niwĩ:

Cũ ya wi'i masã marĩrĩ wi'i tojato.

Tore ne ni'cũ niticã'to.

A'te quẽ'rārẽ a'tiro ojacu niwĩ:

Cũ da'rase nimi'que apĩpũre wa'ato, ni ojacu niwĩ.

»Salmo pũrĩ ni oja'caronojõta tojo wa'apu Judare.

21-22 »Tojo weerã Juda dũcayugure beseroua'a. Marĩ beseacu ũsã me'rã sija'cure, Juã Jesure wāmeyecã ĩ'a'cure beseroua'a. Nipe'tise Jesú cũ wee'quere, téé cũ pacu cũrẽ u'mũsepu miimujãacã ĩ'a'cure beseroua'a. Cũ quẽ'rã ũsã weronojõta weregu wa'agusami Jesú wẽrĩ'cupu masã'quere, ni werecu niwĩ Pedro.

23 Cũ tojo nicã tu'orã, ti tucũpu nirã a'tiro wāmetirã puarārẽ besecārã niwã. Ni'cũ José wāmeticu niwĩ. Cũrẽta ãpẽrã Justo, ãpẽrã Barsabá pisucārã niwã. Apĩ pe'e Matía wāmeticu niwĩ. 24-25 Tojo wee ti tucũpu nirã Õ'acũrẽ a'tiro sẽrĩcārã niwã:

—Õ'acũ, nipe'tirã masã wãcũsere masĩ'i. Ni'cũ mu'u besetopu Juda dũcayucjũre. Tojo weegu ũsãrẽ ĩ'oña. ¿Ni'í nisari? Juda mu'u dutiro cũumi'quere du'ucã'mi ña'arõpu wa'agu cũ catigu añurõ weeti'que bu'iri, ni sẽrĩcārã niwã.

26 Na tojo ni Õ'acũrẽ sẽrĩtoja, puã pe ãtãpe Matía, Barsabá na wāmerẽ ojacārã niwã. ¿Ni'í Õ'acũ bese'cu niti? nĩrã, pi'ipu sãa, ni'cã pe mii ĩ'acārã niwã. Matía wāme ojaõ'o'que nicaro niwũ.

—Jãa, ã'rĩ Matía Juda ducayuacju nigũsami. Cũ ãpẽrã once me'rã Jesucristo ye quetire weregũ wa'agusami, nicãrã niwã ti pere mii ï'arã.

2

Espíritu Santu dijata'que ni'i

¹ Cincuenta nũmurĩ Pascua wa'áca be'ro Peñtecosté wãmetiri bosenuũu wa'acaro niwũ. Ti bosenuũu nicã Jesure ãjõpeorã apaturi todũporo na nérẽca wi'ipũta tja nerẽcãrã niwã.

² Ti wi'ipũ na nérẽca be'ro wãcũña marĩrõ wĩ'rõ urũtu a'tiro weronojõ u'mũsepũ busũ dijaticaro niwũ. Ti wi'i bususe'sa wa'acaro niwũ. ³ Tojo wa'ari cura nãnuũcũ na dũpopa bu'ipũ pecame'e ãjũrĩ põ'rã ñe'merõ weronojõ bajuro pesacaro niwũ. ⁴ Espíritu Santure cuoyũ'ruacãrã niwã.

Tojo weerã tutuaro me'rã cũ dutisere añurõ weecãrã niwã. Cũ weetamurõ me'rã apemasã ye ucũsere ucũmasĩtimi'cãrã ucũnu'cãcãrã niwã.

⁵⁻⁸ Pentecosté bosenuũurẽ Jerusalẽpũre pãjãrã judío masã apeye di'tacjãrãpũ nerẽcãrã niwã. Na ãjõpeosetisere añurõ weeri masã nicãrã niwã. Espíritu Santu tutuaro o'ono'cãrã ucũcã tũ'orã, ã'rã na tiropũ wa'acãrã niwã. Wa'a, na yere ucũcã tũ'orã, tũ'omarĩa wa'acãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Ã'rã marĩ yere ucũrã a'ti di'ta Galileacjãrã nima. ¿De'ro weerã a'tocjãrã nimirã, marĩ yere añurõ ucũti? ni a'merĩ sãrĩtiña'cãrã niwã.

⁹ Marĩ apesecjãrã, Elãcãrã, Mesopotamiacjãrã ni'i. ãpẽrã Judeacjãrã, Capadociacjãrã, Pontocjãrã, Asiãcãrã ni'i. ¹⁰ ãpẽrã Frigiãcãrã,

Panfiliacjārā, Egiptocjārā, Libia di'ta Cirene wāmetiri macā pu'tocjārā ni'i a'ti macāpure. Romacjārā bosenum etama a'topure. Na ni'cārērā judío masā nima. Āpērā judío masā nitimirā, judío masā weronojō ējōpeosetirā na que'rā a'topure nima. ¹¹ Āpērā Cretacjārā, Arabiacjārā nima. Marī apesecjārā dia'cū nimirā, marī ye ucūse me'rā tu'orā wee'e Ō'acū cū añuse wee'quere, nicārā niwā. ¹² Nipe'tirā na yere ucūcā tu'orā, tu'omarīa wa'acārā niwā.

—¿De'ro weero tojo wa'ati? nicārā niwā.

¹³ Ni'cārērā Espíritu Santu tutuaro o'ono'cārārē bujicā'cārā niwā.

—Na que'arā weepā, tojo ni ucūrā, nicārā niwā.

Pedro masārē were'que ni'i

¹⁴ Na tojo nicā tu'ogu, Pedro ti wi'ipu ní'cu wijaacu niwī sopepure. Cū me'rācjārā Jesú besecū'cārā cū sirota sirutuwiacārā niwā. Pedro nipe'tirā tu'oato nígu uputu tutuaro me'rā ucūcu niwī:

—Yū'u acawererā, tojo nicā nipe'tirā Jerusalēpu nisetirā, yū'ure añurō tu'oya. Musā “Na que'arā weema”, ni wācūapu. ¹⁵ Ūsā que'arā mejēta weepu. Ni'cārōacā ñamiacācure nueve ni'i. A'ti horare que'aya marī'i. ¹⁶ Musā ni'cārōacā tu'osere duporopu Joel wāmetigu Ō'acū ye queti weremu'tārī masū ojamu'tācu niwī. A'tiro ni ojacu niwī:

¹⁷⁻¹⁸ “A'ti turi pe'tise duporo Espíritu Santure nipe'tirārē o'ógati”, nicu niwī Ō'acū.

“Espíritu Santure o'óca be'ro masã pō'rã umua,
numia masãrē wererāsama yé quetire.
Bucará, ma'mapjiare na quē'erōpū ĩ'ogūsa'a
be'ropū wa'atjere.

Yū'u dutiro weerãrē Espiritu Santure o'ógusa'a.
Na quē'rã yé cjase quetire masãrē wererāsama.
¹⁹ A'ti di'tare, umūsepure mejēcã bajuse
ĩ'ogūsa'a.

Tojo wa'aro dí, pecame'e, o'me bajarosa'a.

²⁰ Umūco quē'rã na'itĩ'a wa'arosa'a.

Tojo wa'acã, mujĩpū umūcocjũ bajutigusami.

Mujĩpū ñamicjũ quē'rã sō'agũ wa'agusami.

Dí weronojō sō'agūsami.

Masãrē yu'rūo'cū cū apaturi a'tiatji duporo tojo
wa'arosa'a.

Cū a'tigu, wiopesase me'rã asistedijatigusami.

Mejō nirĩ numū nisome.

²¹ No'o yū'ure Ña'arō wee'quere acobojoya' nicã,
narē acobojogusa'a.

Narē pecame'epū wa'abo'cārãrē yu'rūoguti”,
nicū niwĩ Ō'acũ, ni ojacū niwĩ Joel, ni
wereco niwĩ Pedro Jerusalécjārã masãrē.

²²⁻²³ Apeye narē Pedro a'tiro werenemocū
niwĩ:

—Masã añurō tu'oya yū'u ucūserē. Ō'acũ
marĩ pacū, Jesús Nazarecjūrē o'ócū niwĩ. Cū
me'rã cū tutuasere ĩ'ocū niwĩ marĩrē. A'tere
marĩ tiropure wee'owĩ. Tojo weerã cū tojo
wee'quere ĩ'atjārã, marĩ masĩ'i Jesucristo Ō'acũ
o'ócūta nicū niwĩ nisere. Duporopū marĩ pacū
Ō'acũ “Yū'u macūrē masã ña'arã wējērāsama”,
ni masĩtojacū niwĩ. Tojo wa'atjere masĩgũ,

“Tojota wa'arosa'a”, nicu niwĩ. Cũrẽ, marĩ pacu o'ó'cu nimicã, musã ña'arãrẽ curusapu paabi'pe wẽjẽdutiwũ. ²⁴ Marĩ pacu tojo wa'aca be'ro Jesucristore cũ wẽrĩ'cupure masõcu niwĩ. Cũ wẽrĩdojaticu niwĩ. Masã wa'acũ niwĩ. ²⁵ Dũporopũ wiogu Davi a'tiro ojamũ'tãcu niwĩ Jesú cũ ucũatjere:

Pacu, mũ'urẽ ĩ'anu'cũcã'a.

Mũ'u yu'u wiogu, yu'u me'rã ninu'cũcã'a.

Tojo weegu yu'u uiwe'e.

²⁶⁻²⁸ Yu'u ejeripõ'rãpũre pũrõ e'catise me'rã ucũ'u.

Yu'ure cõ'asome wẽrĩ'cãrã nirõpũ.

Yu'u mũ'u macũ ña'ase moogũ upũ ne boasome.

Yu'u wẽrĩca be'ro apaturi masãgũsa'a tja.

Tere yu'u masĩ'i.

Tojo weegu ne uise moogũsa'a.

Pũrõ e'cati'i mũ'urẽ ĩ'agũ, ni ojacu niwĩ Davi.

²⁹ »Yu'u acawererã, musãrẽ weresĩ'rĩsa'a marĩ ñecũ Davi yere. Cũ wẽrĩcu niwĩ. Cũ wẽrĩcã, cũrẽ yaacãrã niwã. Cũ ya masãpe a'ti macãta ni'i. Marĩ masĩ'i, cũ basu pe'e cũ ye cjasere ojatipĩ. Apĩpũre ojagu weepĩ. ³⁰ Davi catigu, Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ nicu niwĩ. Marĩ pacu Õ'acũ cũrẽ a'tiro ni werecu niwĩ: “Mũ'u pãrãmi nituriagupu mũ'u duti'caro weronojõta a'ti di'tare dutigu nigũsami”, nicu niwĩ. ³¹⁻³² Cũrẽ Õ'acũ tojo ní'quere Davi weremu'tãcu niwĩ Jesú cũ masãtjere. “Cũ wẽrĩgũsami. Wẽrĩ, maata masãgũsami. ãpẽrã wẽrĩ'cãrã weronojõ wẽrĩdojasome. Cũ upũ boasome”, ni ojacu niwĩ Davi. Davi a'tiro oja'cu

nimigũ, wẽrĩa wa'acũ niwĩ. Cũ ya upũ boa wa'apã. A'tere tojo nígũ, Jesure wa'atje pe'ere ojayugũ weepĩ. Jesure cũ pacũ wẽrĩ'cũpũre masõcũ niwĩ. Marĩ ĩ'a'cãrã nitjĩarã masĩ'i cũ masõ'quere. ³³ Cũ pacũ cũrẽ Ƴ'mũsepũ cũ tiro wioğũ dujiri cũmurõpũ miimũjãcũ niwĩ. Õ'acũ cũ todũporopũ ní'caronojõta cũ macãrẽ marĩrẽ Espĩritu Santure o'óducticũ niwĩ. Tojo weerã Espĩritu Santu cũ weetamuse me'rã mũsã ye ucũsere ũsã ucũapũ. ³⁴⁻³⁵ Davi pe'e cũ upũ me'rã Ƴ'mũsepũre masãmũjãatipĩ. Tojo weegũ Jesú pe'ere wa'atjere ucũgũ weepĩ. Apeyere Jesucristore wa'atjere Davi a'tiro ojanemocũ niwĩ tja:

Õ'acũ Ƴ'mũsepũ nigũ cũ macãrẽ, yũ'ure yũ'rũoacjũre a'tiro nicũ niwĩ:

“Yũ'ũ tiro wioğũ dujiri cũmurõpũ dujigũsa'a. Mũ'ũ to dujicã, mũ'ũrẽ ĩ'atu'timi'cãrãrẽ narẽ ějõpeocã weeguti.”

Tojo nicũ niwĩ yũ'ure yũ'rũoacjũre Õ'acũ, ni ojacũ niwĩ.

Cũ a'tiro ojacũ, Jesure ucũgũ weepĩ.

³⁶ »Tojo weerã mũsã judío masã nipe'tirã masĩña. Jesure, mũsã curusapũ paabi'pe'cũre Õ'acũ cũrẽta marĩ wioğũ sõrõpĩ. Cũ Õ'acũ beseno'cuta nicã'miwĩ, ni werecũ niwĩ Pedro.

³⁷ Cũ tojo nicã tũ'orã, “Ũsã bu'iri cũosa'a”, ni wãcũcãrã niwã. Tojo weerã Pedrore, ãpẽrã Jesú cũ besecũ'cãrãrẽ “¿Ũsã de'ro weerãsari?” ni sãrĩtiña'cãrã niwã.

³⁸ Na tojo nicã, Pedro narẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Bũjaweti dũcayuya mũsã ña'arõ weeseti'quere. Jesucristore ějõpeo,

wāmeyeno'ña. Mūsā a'tiro wéeca be'ro Õ'acũ acobojogusami ña'arõ weeseti'quere. Tojo nicā Espíritu Santure o'ógusami. Mūsā me'rā ninu'cũcūsami. ³⁹ Õ'acũ toduporopu ní'caronojõta mūsārē, mūsā põ'rā nituriarārē, aperocjārãpãre Espíritu Santure o'ógusami. No'o nipe'tirā cū beserārē o'ógusami, ni werecu niwĩ Pedro.

⁴⁰ Cũ a'te dia'cũ wereticu niwĩ. Narē añurõ bosa, werecasanemocu niwĩ:

—A'ti di'tacjārã Jesure wějē'cārã ña'arã nima. Na ña'arõ wee'que wapa Õ'acũ bu'iri da'regusami. Na weronojõ niticā'ña. Mūsā Õ'acūrē acobojose sērĩña. Tojo weecã, Õ'acũ bu'iri da'retigusami, ni werecu niwĩ Pedro.

Jesure ejõpeori masã na weeseti'que ni'i

⁴¹ Pedro tojo ni werecã tu'orã, pãjārã Jesu-cristore ejõpeocārã niwã. Cūrē ejõpeocã ĩ'arã, be'ro Pedro quē'rã narē wāmeyecārã niwã. Cũ tojo ni wéréca numuta i'tiati mil wa'tero masã ejõpeocārã niwã.

⁴² Æpērã toduporo Jesure ejõpeo'cārã me'rã na'irõ nerēcārã niwã. Pedro quē'rã na weresere añurõ tu'otu'sacārã niwã. Na basu sũ'ori ba'a, Õ'acūrē ñubuenu'cũcã'cārã niwã.

⁴³ Jesú cū besecũ'cārã cū wee'caronojõta masã dutitirārē yu'rũo, apeye peje wee'ocārã niwã. Na tojo weesere ĩ'arã, masã nipe'tirã ĩ'amarĩacārã niwã. ⁴⁴⁻⁴⁵ Jesure ejõpeorã a'merĩ añurõ weetamucārã niwã. Peje cuorã na ye apeyenojõrē dua, te wapare Æpērã moorārē ðucawaacārã niwã. Tojo weerã nipe'tirã

ni'cārōnojō cʉoburocārā niwā. ⁴⁶ ʉmʉcorinʉcū nipe'tirā ñubuerā wa'acārā niwā Ō'acū wi'ipʉ. Na ye wi'seripʉre e'catise me'rā a'merī sʉ'ori ba'acārā niwā. ⁴⁷ Tojo Ō'acūrē e'catise o'onu'cūcā'cārā niwā. Āpērā quē'rā narē añurō wācūcārā niwā. ʉmʉcorinʉcū Ō'acū cūrē ējōpeotimi'cārārē ējōpeocā weecu niwī. Tojo weerā siape me'rā Jesure pājārā ējōpeonemocārā niwā.

3

Pedro quē'rā sijamasītiguʉre sijacā wee'que ni'i

¹ Ni'cā numʉ dajaritero be'ro tres nicā Pedro, Juā Ō'acū wi'i pajiri wi'ipʉ ñubuerā wa'acārā niwā. Ti wi'ipʉre ʉmʉcorinʉcū ti horata Ō'acūrē masā ñubuenu'cūcā'cārā niwā. ² Topʉ na wa'asetirinʉcū ni'cū masū wī'magūpʉta do-joriwi'i sijamasītiguʉ bajua'cʉ dujicʉ niwī. Ō'acū wi'i sope pʉ'to ne sājāarō masā cūrē miaa dʉpomujācārā niwā. Ti sope wāmeticarō niwū Añurī Sope. Nipe'tirā sājāarānʉcūrē niyeru sērīdujicʉ niwī. ³ To na sājāacā ī'agū, Pedro, Juārē niyeru sērīcʉ niwī. ⁴ Cū tojo sērīcā, na pʉarāpʉta cūrē ī'acārā niwā. Pedro pe'e “Ī'aña ūsārē”, nicʉ niwī.

⁵ Cū tojo nicāta, cū narē pūrō ī'acu niwī. “Yʉ'ʉre niyeru, apeyenojō o'orātirā weesama”, ni wācūcʉ nimiwī.

⁶ Pedro cūrē nicʉ niwī:

—Yʉ'ʉ niyeru moo'o. Moomigūta, mʉ'ʉrē apeyenojō añusere weetamugūti. Jesucristo Nazarecʉ tutuaro me'rā mʉ'ʉrē sijacā weeguti.

⁷ Tojo níḡũta, cã dujigure diacjũcamocãrẽ ñe'e, wejewa'cõnũ'cõcũ niwĩ. Cũ wejewa'cõcãta, maata cã ðu'pocãrĩ añua wa'acũ niwĩ.

⁸ Cũ sijamasĩtigũ ní'cũ wã'cãnũ'cãḡũta, bu'pumajã, sijanũ'cãcũ niwĩ. Tojo bu'puma sijaguta, Õ'acũ wi'ipũ na me'rã sãjãacũ niwĩ. Ti wi'ipũ sãjãejagũ, e'catise o'ocũ niwĩ Õ'acũrẽ.

—Añu'u, Õ'acũ. Mũ'u ni'cãrõacã yũ'ure sijacã wee'e, nicũ niwĩ.

⁹⁻¹⁰ Nipe'tirã Õ'acũ wi'ipũ nirã cũrẽ ï'amasĩcã'cãrã niwã.

—Sĩ'i sõ'o bu'puma sijagũ Õ'acũrẽ e'catise o'ogũ Añurĩ Soperũ niyeru sērĩduji'cũta nim-iba, nicãrã niwã. Cũrẽ ï'amasĩ, be'ro ï'amarĩa wa'acãrã niwã.

Salomó wãmetiri tucũpũ Pedro masãrẽ were'que ni'i

¹¹ Sijamasĩtigũ ní'cũ Pedro quẽ'rãrẽ ne du'usĩ'rĩticũ niwĩ. Masã cũrẽ ï'amarĩa, Pedro quẽ'rã tiropũ omasãjãacãrã niwã. To na nerẽrõ sope pũ'to ti'aya marĩrĩ tucũ nicaro niwũ. Ti tucũ wãmeticarõ niwũ Salomó tucũ.

¹² Pedro masã cũ tiro omasãjãacã ï'agũ, narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—¿De'ro weerã mũsã tocã'rõ ï'amarĩati? ¿De'ro weerã mũsã ùsãrẽ pũrõ ï'ati? Mũsã ùsãrẽ “Na añurã nitjĩarã, na tutuaro me'rã sijacã weema”, ¿niti? ¹³ Ësã tutuaro mejẽta niapũ. Jesú cũ tutuaro me'rã cũ sijamasĩtigũ ní'cũ sijami. Marĩ ñecũsumũa Abrahã, Isaa, Jacob, ãpẽrã marĩ ñecũsumũa na wiogũ ní'cũ nimi Õ'acũ u'mũsepũ nigũ. Cũta tja “Yũ'u macũ

añuyur'ragu nimi” ni, tutuasere i'oami. Cũ macũta ã'rĩ sijamasĩtigu ní'cure sijacã weeami. Cũrẽta musã wiorãrẽ o'owu. Pilato i'orõ musã cũrẽ uatiwu. Cũ “Cũrẽ du'uguti wee'e” nimicã, musã “Du'uticã'ña”, niwũ. ¹⁴ Jesú añugũ ña'ase moogũ nimiwĩ. Cũ añugũ nimicã, musã cũrẽ teewu. Jesure du'uwĩrõdutiwu. Masũ ña'agũ masãrẽ wẽjẽgũ pe'ere du'udutiwu Pilatore. ¹⁵ Jesú catise o'ogu pe'ere wẽjẽdutiwu. Cũ pacu pũrĩcã cũ macũrẽ wẽrĩ'cupure masõcu niwĩ. Cũ tojo wee'quere ùsã i'awũ. ¹⁶ Jesúta cũ tutuaro me'rã ã'rĩ sijamasĩtigure sijacã weeami. Musã i'amasĩgũta nimi cũ sijamasĩtigu ní'cu. Ësã Jesucristore ëjõpeorã niyucã, cũrẽ yu'rũoami musã i'orõ. Ësã mejẽta cũrẽ yu'rũoapu.

¹⁷ »Yu'u acawererã, musã Õ'acũ macũta nimi, ni tu'omasĩtĩjarã, Jesure wẽjẽdutiwu. Musã wiorã quẽ'rã mejãrõta weewã. ¹⁸ Duporopu Õ'acũ cũ ye queti weremu'tãrĩ masã nipe'tirãrẽ a'tiro wereduticu niwĩ: “Cristo yu'u bese'cu pi'etigusami’, nicu niwĩ Õ'acũ”, ni wereturiacãrã niwã. Musã Jesure wẽjẽcã, na tojo oja'caronojõta wa'awu. ¹⁹ Musã ña'arõ weeseti'quere bujawetiya. Bujaweti ducayuya. Õ'acũ uaronojõ weeya. Tojo weecã, Õ'acũ musã ña'arõ wee'quere acobojogusami. Acobojo, ejerisãjãcã weegusami. ²⁰ Cũ bese'cure o'ógusami. Cũ tojo weecã, a'ti turipure apaturi a'tigusami tja. Cũ a'tiacju Jesucristo Õ'acũ bese'cu nimi. ²¹ Duporopu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã a'tiro ni wrecãrã niwã: “Õ'acũ bese'cu u'musepu tojánígũsami yujupu.

Be'ro Õ'acũ a'ti turire ducayugusami cũ ne waropu wee'caronojõta. Cũ tojo weeatji duporo a'ti turipare cũ macũ Jesucristore o'ógusami.” ²² Duporopu Moisé Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ marĩ ñecũsumuarẽ a'tiro nicu niwĩ: “Be'ropu marĩ wiogu Õ'acũ ni'cũ cũ ye queti wereacjare o'ógusami. Cũ yu'ure o'ó'caro weronojõta cūrẽ o'ógusami. Cũ quẽ'rã marĩ acaweregu nigũsami. Musã nipe'tise cũ weresere tu'orã, añurõ tere ejõpeoya. ²³ Cũ dutisere weesĩ'rĩtirãnojõ wẽrĩrãsama. Õ'acũ narẽ cõ'agũsami. Āpẽrã judío masã me'rã ne ninemosome majã”, nicu niwĩ Moisé. ²⁴ Nipe'tirã duporocjãrãpu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã ni'cãrõacã wa'asere ojamu'tãcãrã niwã. “Be'ropu tojo wa'arosa'a”, ni ojacãrã niwã. Ne waro Samue wãmetigu tere ojamu'tãcu niwĩ. Cũ be'rocjãrã quẽ'rã mejãrõta ojaburocãrã niwã.

²⁵ »Toduporopu marĩ ñecũ Abrahãrẽ Õ'acũ a'tiro nicu niwĩ: “Mu'cu pãrãmi nituriagu me'rã nipe'tirã a'ti di'tacjãrãrẽ añurõ weeguti.” Abrahãrẽ Õ'acũ tojo ní'quere ãpẽrã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã marĩ ñecũsumuarẽ wereturiacãrã niwã. Õ'acũ cũ dia'cũ mejõtare nigũ weetipĩ. Marĩ na pãrãmerã nituriarã nirã quẽ'rãrẽ tojota nigũ weepĩ. ²⁶ Cũ tojo ní'cuta marĩrẽ añurõ wéegu, marĩ judío masãrẽ cũ macũ wẽrĩ'cupure masõ, o'ómu'tãcu niwĩ. Marĩ ña'arõ weesere cõ'a, du'udutigũ tojo weecu niwĩ, nicu niwĩ Pedro.

4

Pedro, Juã wiorã tiropu na wa'a'que ni'i

¹ Pedro quẽ'rã na masãrẽ ucũrĩ cura pa'ia, apĩ Õ'acũ wi'i co'terã surara wiogu, ãpẽrã saduceo masã na tiropu wa'acãrã niwã. ² Wa'a, Pedro, Juã me'rã na masãrẽ bu'ese ye bu'iri pũrõ uacãrã niwã. Pedro pe'e a'tiro ni bu'ecu niwĩ:

—Õ'acũ cũ macũ Jesure wẽrĩ'cupure masõcu niwĩ. Tojo weerã marĩ masĩ'i. Marĩ quẽ'rã wẽrĩca be'ro tojota masãrãsa'a, ni werecu niwĩ Pedro.

Saduceo masã ne ãjõpeoticãrã niwã masã wẽrĩca be'ro masãsere. Tojo weerã Pedro masãrẽ tojo nicã tu'orã, pũrõ uacãrã niwã. ³ Ua, Pedro, Juãrẽ ñe'e, bu'iri da'leri wi'ipu sõrõduticãrã niwã. Narẽ ñe'ecã, ñamica'apu nicaro niwũ. Tojo weerã ti umucoreta pa'ia wiorãpũre weresãmasĩticãrã niwã. Te ye bu'iri Pedro quẽ'rã ti ñamirẽ bu'iri da'leri wi'ipũta dujicã'cãrã niwã. ⁴ ãpẽrã Õ'acũ wi'ipu na bu'esere tu'o'cãrã pãjãrã Jesure ãjõpeocãrã niwã. Todũporopu Jesure ãjõpeomũ'tã'cãrã me'rã nĩrã, umua se'sarore ba'paqueocã, ni'cãmocusetiri mil nicãrã niwã.

⁵ Ape numu judío masã wiorã, ãpẽrã bucurã, tojo nicã Moisé oja'quere bu'eri masã Jerusalẽpũre nerẽcãrã niwã. ⁶ Na me'rã ãpẽrã quẽ'rã Anás pa'ia wiogu, apĩ Caifã, apĩ Juã, apĩ Alejandro, ãpẽrã pa'ia wiogu acawererã nerẽcãrã niwã. ⁷ Nerẽtoja, Pedro quẽ'rãrẽ na tiropu pijiwã'cãduticãrã niwã. Na bu'iri da'leri wi'ipu ni'cãrã na tiro etacã ã'arã, “¿Noa dutiro

me'rã musã ã'rĩ sijamasĩti'cure sijacã weeati?" ni sērĩtiña'cãrã niwã.

⁸⁻⁹ Na sērĩtiña'cã, Pedro Espĩritu Santu tutuaro me'rã, cũ weetamuse me'rã narẽ yu'ticũ niwĩ:

—Musã judío masã wiorã, tojo nicã bucũrã, ¿de'ro weerã weresãti ũsãrẽ? ¿Musã “¿De'ro wee cũrẽ sijacã weeati?” ni sērĩtiña'ti? ¹⁰ Yu'u musãrẽ nipe'tirãrẽ tere weregũti. Jesucristo Nazarecjũ tutuaro me'rã ã'rĩ sijamasĩtimi'cũ sijami. Musã cũrẽ Jesure curusapũ paabi'pewũ. Cũ pacũ pũrĩcã cũ wērĩ'cupũre masõcũ niwĩ. Cũ tutuaro me'rã ã'rĩ sijamasĩtigũ ní'cũ sijami.

¹¹ Dũporopũ Jesure Ő'acũ ye queti oja'cũ a'tiro ni ojamũ'tãcũ niwĩ: “Masã ũtã pjĩrĩ me'rã wi'i yeeri masã ni'cã pjĩ na ũatica pjĩrẽ cõ'arãsama. Na cõ'aca pjĩ me'rã ãpẽrã pe'e añurõ tutu-ari wi'i weerãsama.” A'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e te oja'que. Musã Jesucristore ũatiwũ. Musã cũrẽ ũatimicã, cũ pacũ cũ wērĩ masãca be'ro wioqu sõrõcũ niwĩ. ¹² A'ti turipũre Jesucristo dia'cũ nimi marĩrẽ yu'ruogu. ãpẽrãpũa marĩrẽ ne yu'ruomasĩtisama, nicũ niwĩ Pedro.

¹³ Cũ tojo nicã tũ'orã, wiorã tũ'omarĩa wa'acãrã niwã. Na basu a'merĩ ucũcãrã niwã:

—Ãrã mejõ nirã nima. Bu'e'cãrã mejẽta nima. Na bu'eti'cãrã nimirã, añurõ masĩse, wãcũtutuase me'rã ucũma. Na tojo weecã, marĩ narẽ ĩ'amasĩ'i. ãrã Jesú me'rã ní'cãrã nima, nicãrã niwã. ¹⁴ Na yu'ruono'cũ Pedro, Juã tiro nu'cũcã ĩ'atjĩarã, wiorã ucũnemomasĩticãrã niwã.

¹⁵⁻¹⁶ Be'ro Pedro quẽ'rãrẽ wiorã nerẽrĩ tucũpũ ní'cãrãrẽ aperopũ wijaaduticãrã niwã yujupũ.

Na wijáaca be'ro na se'saro a'merĩ ucũcārã niwã:

—¿De'ro weerāsari marĩ ã'rārẽ? Nipe'tirã Jerusalécjārã na sijamasĩti'cure yu'rũocã tu'ope'ticã'sama. Tojo weerã “Yu'rũotiamã, tojo nima'acārã weema”, marĩ narẽ nímasĩtisa'a.¹⁷ Masã aperocjãrãpu tojo wa'a'quere tu'onemocã uatisa'a. Tojo weerã a'tiro nĩrã narẽ: “Jesú ye quetire ne ucũnemoticã'ña majã” nĩrã, nicārã niwã.

¹⁸ Ucũtojanu'cõ, Pedro, Juãrẽ pijisõrõcārã niwã tja. Na, na tiropu etacã, “Ãpẽrãpũre Jesú ye quetire mũsã ne werenemoticã'ña” ni, ducicārã niwã.

¹⁹⁻²⁰ Na tojo nicã tu'orã, Pedro quẽ'rã yu'ticārã niwã:

—Ûsã mũsã dutiro weérã, Õ'acũ dutiro pe'ere weetibosa'a. ¿Noa dutiro weecã uasari Õ'acũ? Mũsã a'tere wãcũña. Ûsã ĩ'a'quere, ãsã tu'o'quere weredu'umasĩtisa'a, ni yu'ticārã niwã.

²¹ Na tojo nicã tu'orã, wiorã pe'e tutuaro me'rã uise o'osĩ'rĩrã, narẽ ninemocārã niwã:

—Wereticã'ña. Mũsã Jesú ye quetire werenemocã, mũsãrẽ bu'iri da'rerãti, nicārã niwã. Narẽ maata bu'iri da'remasĩti, du'uwĩrõcã'cārã niwã. Masã Õ'acũrẽ narẽ yu'rũo'quere e'catise o'ocã ĩ'arã, tojo weecārã niwã.

²² Na yu'rũono'cu cuarenta cã'marĩ yu'rũro cuocũ niwĩ.

Jesure ãjõpeorã na Õ'acũrẽ weetamuse sãrĩ'que ni'i

²³ Pedro, Juã topu ní'cārã wijaa, na me'rãcjãrã nirĩ wi'ipũ wa'acãrã niwã. Ti wi'ipũ etarã, pa'ia wiorã, bũcurã narẽ tojo ní'quere werẽcãrã niwã.

²⁴ Na tojo ni werẽcã tu'orã, nipe'tirã ti wi'ipũ nirã ni'cãrõnojõ wãcũseti, Õ'acũrẽ sãrĩcãrã niwã:

—Õ'acũ, ũsã wiogu, mu'u nipe'tise a'ti turi cjasere weecu niwũ. U'muse, maarĩ, nipe'tirã tepũ nirãrẽ weecu niwũ. ²⁵ Dũporopũ Espĩritu Santu wãcũse o'oro me'rã ũsã ñecũ Davire mu'u macũ Jesure masã ña'arõ weeatjere mu'u weremu'tãduticũ niwũ. Davi mu'u dutisere weegũ a'tiro nicũ niwĩ:

Judío masã nitirã Õ'acũ cũ bese'cũ me'rã uputu uarãsama.

Judío masã quẽ'rã Õ'acũ bese'cure ña'arõ weesĩ'rĩrãsama.

Tojo wãcũmirã, ne põtẽosome.

²⁶ A'ti di'tacjãrã wiorã a'merĩ nerẽrãsama Õ'acũrẽ yu'rũnu'cã, cũrẽ ña'arõ weesĩ'rĩrã.

Cũ bese'cũ quẽ'rãrẽ tojota ña'arõ weesĩ'rĩrãsama.

Mu'u tojo ni wereduticũ niwũ ũsã ñecũ Davire.

²⁷ »Cũ tojo ni oja'caronõjõta queoro wa'awũ. A'ti macãpũre mu'u macũ Jesú, mu'u bese'cure wẽjẽrãtirã Herode, Poncio Pilato, ãpẽrã judío masã nitirã, judío masã me'rã a'merĩ nerẽwã.

²⁸ Tojo weerã wẽjẽcã'wã cũrẽ. Dũporopũ mu'u macũrẽ wẽjẽatjere masĩtojacũ niwũ. “Tojo wa'arosa'a”, nicũ niwũ. Mu'u masĩ'quere yu-juputa ni'cãrõacã weerã weema. ²⁹ Õ'acũ, ũsãrẽ

pa'ia wiorã mu'u macũ ye quetire wereduti-tiama. “Musã werecã, musãrẽ bu'iri da'rerãti”, niama. Na ãsãrẽ tojo ní'quere wãcũña. Mu'u dutiro weesĩ'rĩsa'a. Ësãrẽ mu'u tutuasere o'onemoña. Ësã mu'u tutuase o'ocã, mu'u macũ ye quetire ucũtutuarãsa'a. ³⁰ Mu'u macũ Jesú tutuaro me'rã ãsãrẽ masã dutitirãrẽ yu'ruocã, ap-eye quẽ'rãrẽ weeĩ'ocã weeya. Mu'u tojo weecã, masã mu'u tutuasere ĩ'arãsama, ni sãrĩcãrã niwã Õ'acãrẽ.

³¹ Na tojo ni sãrĩca be'ro na nirĩ wi'i a'meña'caro niwũ. Tojo wa'acã, ti wi'ipũ nirã Espĩritu Santure cuoyu'ruacãrã niwã tja. Tojo weerã cũ weetamuse me'rã Jesú ye quetire uiro marĩrõ werecãrã niwã.

Jesure ějõpeorã na cuosere a'merĩ ducawaa'que ni'i

³²⁻³³ Jesú besecũ'cãrã tutuaro me'rã Jesú wẽrĩ'cupũ masã'quere werenu'cũcã'cãrã niwã. Õ'acũ narẽ pũrõ weetamucũ niwĩ. Nipe'tirã Jesure ějõpeorã ni'cãrõnojõ wãcũsetiburocãrã niwã. Na cuosere “Yé dia'cũ ni'i”, niticãrã niwã. Tojo weerã na cuosere a'merĩ ducawaacãrã niwã. ³⁴⁻³⁵ Wi'seri, di'ta cuorã duacãrã niwã ãpẽrãpure. Na dua'que wapare ñe'e, apeyenojõ moorãrẽ ducawaadutirã Jesú cũ besecũ'cãrãrẽ o'ocãrã niwã. Jesú besecũ'cãrã tere ñe'e, apeyenojõ moorãrẽ ducawaacãrã niwã. Tojo weerã pajasecuorã waro marĩcãrã niwã. Ni'cãrõnojõ cuoburocãrã niwã.

³⁶ Ni'cũ Jesure ějõpeogu José wãmetigu nicũ niwĩ. Leví ya curuacjũ Chipre wãmetiri nucãrõcjũ nicũ niwĩ. Jesú cũ besecũ'cãrã pe'e

cūrē Bernabé pisucārã niwã. Bernabé griego ye me'rã “Masārē e'catise o'ogu” nirō weesa'a. ³⁷ Cũ di'ta cã'rõacã c̄uocu niwĩ. Ti di'tare ãpērãrē duacu niwĩ. Cũ dua'que wapare nipe'tiseputa Jesú besecúú'cãrãrē o'ope'ocã'cu niwĩ.

—Marĩ me'rãcjãrã apeyenojō moorãrē ducawaaya, nicu niwĩ.

5

Ananía, Safira na nisoo'que ni'i

¹ ãpērã Jesure ějõpeorã Ananía wãmetigu, cũ numo Safira Bernabé cũ wee'caronojō weeticãrã niwã. Na quē'rã di'ta duacãrã niwã ãpērãpũre.

² Na dua'que wapare Jesú besecúú'cãrãrē o'ocu niwĩ. Nipe'tise cũ niyeru ñe'e'quere o'ope'oticu niwĩ. Apeyere cũ basu nũrõcã'cu niwĩ. Na tojo wee'quere na se'saro pũarãta cũ numo me'rã masĩcãrã niwã. Pedrore niyerure o'ogu, “Tocã'rõta wapayeama”, nisoocu niwĩ.

³⁻⁴ Te niyerure ñe'egũ, Pedro cūrē nicu niwĩ:

—Te di'ta mu'u ye di'ta niwũ. Te mu'u dua'que wapa mu'u ye niyeruta niapã. Mu'u no'o o'osĩ'rĩrõ o'oboapã. Mu'u ãsã dia'cūrē nisoogu weewe'e. Tocã'rõta niyeru wapayeama nĩgũ, Espĩritu Santure nisoogu wee'e. Mu'u tojo nisoocã, wãtĩ mu'ũrē sãjãyu'rũapĩ mu'u wãcũsepure, nicu niwĩ Pedro.

⁵ Tojo nicãta, Ananía burũque'a, wẽrĩa wa'acu niwĩ. ãpērã tojo wa'acã tu'orã, uputu uicãrã niwã.

6 Be'ro cǔ wě́rica be'ro ma'mapjia ti wi'ipɯ sǎjǎa, cǔrē yaarǎ wa'arǎ, su'ti caseri me'rǎ oma, miwijaacǎrǎ niwǎ.

7 I'tia hora cǔ wě́rica be'ro na nirǐ wi'ipɯ Safira cǔ nɯmo ní'co sǎjǎtaco niwō tja. Co marǎpɯ wě́rǐ'quere masǐtico niwō.

8 Ti wi'ipɯ sǎjǎtacǎ, Pedro core sě́rǐtiña'cu niwǐ:

—¿Nirōta mǔsǎrē tocǎ'rōta niyeru wapayeati mǔsǎ di'ta dua'que wapare? nicɯ niwǐ.

A'tiro ni yu'tico niwō:

—Tocǎ'rōta niyeru wapayeama, co marǎpɯ nisoo'caronojōta nico niwō.

9 Co tojo nicǎ, Pedro nicɯ niwǐ:

—Mǔsǎ Espǐritu Santu ĩ'orō nisooapɯ. Ō'acǔ ĩ'atisami ũsǎ tojo weecǎ, ¿ni wǎcǔmiati? Ni'cǎrōacǎ mɯ'ɯ marǎpɯre yaarǎ eja'cǎrǎ tojatarǎ weema. Mɯ'ɯ quě'rǎ mɯ'ɯ marǎpɯ wa'a'caronojōta wě́rǐgōsa'a. Mɯ'ɯ quě'rǎrē yaarǎsama mɯ'ɯ marǎpɯre yaa'caro weronojōta, nicɯ niwǐ Pedro.

10 Cǔ tojo nicǎta, co quě'rǎ burɯque'a, wě́ria wa'aco niwō. Co marǎpɯre yaarǎ eja'cǎrǎ tojatarǎ, co wě́rǐ'copɯre bocaecǎrǎ niwǎ. Náta tja core miaa, yaarǎ wa'acǎrǎ niwǎ co marǎpɯ mijǐrē yaa'caropɯta tja. Na nisoo'que ye bu'iri wě́rǐcǎrǎ niwǎ.

11 Be'ro Ananía, Safirare tojo wa'a'quere tu'orǎ, nipe'tirǎ Jesure ějōpeorǎ, āpě́rǎ quě'rǎ ɯpɯtu uicǎrǎ niwǎ.

Pedro quě'rǎ Ō'acǔ tutuaro me'rǎ na wee'ĩ'o'que ni'i

12-15 Jesure ãjõpeorã na'irõ Salomó wãmetiri tucũpũ nerẽnu'cũcã'cãrã niwã. Æpẽrã Jesure ãjõpeotirã na me'rã ba'pãtiui nicãrã niwã. Narẽ ba'pãtiuimirã, Jesure ãjõpeorãrẽ aãurõ wãcũseticãrã niwã. Æpẽrã ¼mua, numia pãjãrã Jesure ãjõpeonemocãrã niwã.

Jesú besecũú'cãrã masã wa'teropũre peje aãuse wee'ocãrã niwã. Dutitirãrẽ yu'rũo, peje apeyenojõ weenemocãrã niwã. Na tojo weecã ã'arã, pãjãrã dutitirãrẽ na tiro na nerẽrĩ tucũpũ miacãrã niwã. Masã ti tucũrẽ mu'muamũjãcãrã niwã. Æpẽrãrẽ tojo weerã ma'a tiropũ na cũñase me'rã cũucãrã niwã. Pedro na tiro yu'rũagu, narẽ ñapeocã uacãrã niwã. Æpẽrã cũ ñapeotimicã, “Cũ wãtĩquecũurõ me'rã yu'rũrãsa'a”, ni wãcũcãrã niwã. ¹⁶ Apeye macãrĩ Jerusalẽ sumuto nise macãrĩcjãrã quẽ'rã yu'rũodutirã dutitirãrẽ Jerusalẽpũ miacãrã niwã. Wãtã sãjãno'cãrã quẽ'rãrẽ miacãrã niwã. Jesú besecũú'cãrã nipe'tirã masãrẽ yu'rũocãrã niwã.

Pedro quẽ'rã bu'iri da'reri wi'ipũ duji'cãrã wijaa'que ni'i

¹⁷ Na tojo weecã tu'orã, pa'ia wiogũ, cũ me'rãcjãrã saduceo masã Jesú besecũú'cãrãrẽ ¼orã, pũrõ uacãrã niwã. ¹⁸ Tojo weerã Jesú besecũú'cãrãrẽ ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipũ miaa, sõrõcãrã niwã. ¹⁹ Wiorã narẽ tojo weemicã, ti ñamita Õ'acũrẽ wereco'tegũ ¼'mũsecjũ na nirĩ tucũpũ bajuacu niwĩ. Bajua, na wiorã bi'ãca sopere pão, a'tiro nicũ niwĩ:

—Wijaaya. ²⁰ Õ'acũ wi'ipũ masãrẽ wererã wa'aya. “Masã Jesure ãjõpeorã, cũ me'rã catinu'cũrãsa'a”, ni wereya narẽ, nicũ niwĩ Õ'acũrẽ wereco'tegũ.

²¹ Cũ tojo nĩca be'ro na bu'iri da'reri wi'ipũ ní'cãrã wijaa wa'acãrã niwã. Ape nũmũ bo'reacã Õ'acũrẽ wereco'tegũ ní'caronojõta Õ'acũ wi'ipũ wererã wa'acãrã niwã. Na topũ wereri cura pa'ia wiogũ, tojo nicã cũ me'rãcjãrã nipe'tirã judío masã wiorãrẽ nerẽdutiãrã niwã. Na nerẽpe'tica be'ro surarare “Narẽ pijirã wa'aya marĩ ñamica'a bi'adũpo'cãrãrẽ”, nío'ocãrã niwã. Na wijaa'quere masĩticãrã niwã.

²² Na tojo nicã tũ'orã, surara narẽ pijirã wa'acãrã niwã na bi'adũpoca wi'ipũ. Ti wi'ipũ sãjãa, na nĩca tucũrẽ pão, ã'acãrã nimiwã. Ne marĩcãrã niwã. Na marĩcã ã'a, narẽ bocati, wiorãpũre wererã wa'acãrã niwã. ²³ Wiorã tiro eja, “Ne marĩama. Añurõ bi'ãca tucũ nimiapũ. Ti sope co'terã quẽ'rã añurõ co'temiama. Na tojo weemicã, ãsã ti sopere pão ã'acã, ne ni'cũ marĩami”, ni werecãrã niwã surara wiorãpũre.

²⁴ Na tojo ni werecã tũ'orã, pa'ia wiorã, Õ'acũ wi'i co'terã surara wiogũ pũrõ wãcũque'ticãrã niwã.

—¿De'ro wa'apariba narẽ? nicãrã niwã.

²⁵ Na wijaa'quere wãcũrĩ cura ni'cũ Õ'acũ wi'ipũ ní'cũ pa'ia wiorã tiropũ etagũ, narẽ werecũ niwĩ:

—Sõ'onícãrã bu'iri da'reri wi'ipũ ní'cãrã Õ'acũ wi'ipũ masãrẽ bu'erã weeama, ni werecũ niwĩ.

26 Cũ werecã tu'orã, surara wioꝝũ ãpẽrã surara me'rã Jesú besecũú'cãrãrẽ ñe'erã wa'acãrã niwã. Narẽ ñe'erã, masã úsãrẽ útãperi me'rã narẽ ma'írã doqueri nírá, ne mejẽcã weeticãrã niwã.

27 Be'ro narẽ wiorã decopũ miaa, topũ sãjãejacã, pa'ia wioꝝũ narẽ nicũ niwĩ:

28 —Ûsã musãrẽ Jesú ye quetire bu'edutitimiapũ. Tere “Bu'erã wa'aya”, ne nitiapũ. Ûsã musãrẽ tojo dutítimicã, nipe'tiropũ Jerusalẽpũre musã bu'ese se'sa wa'a'a. Musã masãrẽ tojo ni bu'ecã, “Jesú na ye bu'irita wẽrĩpĩ”, ni wãcũrãsama úsãrẽ. Na tojo ni wãcũcã ñarã weesa'a, nicũ niwĩ pa'ia wioꝝũ narẽ.

29 Tojo nicãta, Pedro, ãpẽrã cũ me'rãcjãrã cũrẽ yũ'ticãrã niwã:

—Wiorã dutise yũ'ruoro Ô'acũ ye pe'ere nemorõ weeroña'a. Ûsã musã dutiro wéerã, Ô'acũ dutiro pe'ere weetibosa'a.

30 »Ô'acũ marĩ ñecũsumua wioꝝũ Jesú wẽrĩ'cũpũre, musã curusapũ paabi'pe wẽjẽduti'cũre masõcũ niwĩ. 31 Masõtoja,

ũ'mũsepũ cũ tiro wioꝝũ dujiri cũmurõpũ miimujãcũ niwĩ. Cũrẽ topũ miimujãgũ, marĩrẽ yũ'ruo'cũre marĩ wioꝝũ niato ni, sõrõcũ niwĩ. Tojo weegũ marĩ judío masãrẽ marĩ ña'arõ weeseti'quere bujaweticã, marĩrẽ acobojogusami. 32 Ûsã Ô'acũ tojo wee'quere werecusiarĩ masã ni'i. Ûsã Espĩritu Santure cũoyurã, cũ me'rã Ô'acũ tutuasere wee'õapũ

masãrẽ. Nipe'tirã Ô'acũ dutiro weerãrẽ Espĩritu

Santure o'ógusami, ni werecārã niwã Pedro quẽ'rã.

³³ Cũ tojo nicã tu'orã, wiorã pe'e Ɂputu waro uacārã niwã.

—Ma. Ā'rārẽ wějērã marĩ, nicārã niwã.

Cũ me'rãcjārã wiorārẽ Gamalie were'que ni'i

³⁴ Ni'cũ fariseo masũ Gamalie wãmetigu wiorã me'rã na nerērõputa nicu niwĩ. Moisé oja'quere masārẽ bu'egu nicu niwĩ. Masã cūrẽ “Añugũ nimi”, ni wãcũcārã niwã. Wiorã Jesú besecũú'cārãrẽ na “Wějērã” nicã tu'ogu, Gamalie wã'cãnu'cã, “Ā'rārẽ pijiwijaaniña yujupu”, nicu niwĩ. Āpērã wiorārẽ na tu'otiro apeyenojõ wereguti nígu, tojo nicu niwĩ. ³⁵ Na wijáaca be'ro topu nirã wiorārẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Añurõ wãcũña musã narẽ weesĩ'rĩsere. ³⁶ Ti numupure ni'cũ Teuda wãmetigu “Yu'u wiogu ni'i”, ni wãcũcu nimiwĩ. Cuatrocientos masã cũ bu'esere sirutucārã niwã. Be'ro cūrẽ ãpērã wějẽcõ'acã'cārã niwã. Cūrẽ wějẽca be'ro cũ me'rã nimi'cārã no'o Ɂaro wa'astepe'tia wa'acārã niwã. Tojo wéeca be'ro cũ bu'emique pe'tia wa'acaro niwã. ³⁷ Be'ro wiogu masārẽ ba'paqueori cura apĩ Juda wãmetigu Galileacjũ nicu niwĩ. Cũ quẽ'rãrẽ pãjãrã masã cũ bu'esere sirutucārã nimiwã. Be'ro cūrẽ tja ãpērã wějẽcõ'acãrã niwã. Cūrẽ wějẽca be'ro cũ yarã nimi'cārã wa'astepe'tia wa'acārã niwã mejãrõta tja. ³⁸ Yu'u tojo weegu musārẽ tojo wa'a'quere were'e. Sõjã pũrĩcãrẽ ña'arõ weeticã'ña. Narẽ du'ucã'ña. Na bu'ese na wãcũse me'rã bu'ecã, pe'tia wa'arosa'a Teuda, Judare wa'a'caronojõta.

39 Õ'acũ dutiro me'rã na bu'ecã pũrĩcãrẽ, musã ne põtẽosome. Tojo weerã musã narẽ wějẽrã, Õ'acũrẽ yu'rũnu'cãrã weebosa'a. Tojo weerã du'uya narẽ, ni werecu niwĩ Gamalie wiorãrẽ.

40 Cũ tojo nisere tu'orã, “Jaũ. Ā'rĩ marĩrẽ diacjũta ucũmi”, ni wãcũcãrã niwã. Be'ro Pedro quẽ'rãrẽ pijiocãrã niwã tja. Na topu sãjãejacã ĩ'arã, wiorã surarare tãrãduticãrã niwã. Tãrãtoja, “Jesú ye quetire ne apaturi werenemoticã'ña”, nicãrã niwã. Nitoja, narẽ du'uwĩrõcã'cãrã niwã.

41 Na wiorã tiropu ní'cãrã wijaa, a'merĩ ucũcãrã niwã:

—Õ'acũ marĩrẽ “Jesú ye quetire wereya” nicã, añu ni'i. Tojo weerã wiorã na tãrãmicã, marĩ añurõ e'catise me'rã ni'i, nicãrã niwã.

42 Wiorã narẽ bu'edutitimicã, Õ'acũ wi'ipũ, wi'seripũ Jesú nipe'tirãrẽ yu'rũogu nimi nisere bu'enu'cũcã'cãrã niwã.

6

Jesú besecũ'cãrã narẽ weetamuajãrẽ bese'que ni'i

1 Be'ro siape me'rã pãjãrã waro judío masã Jesure ějõpeocãrã niwã. Na me'rã ape di'tacjãrã griego ye ucũrã nicãrã niwã. Ti di'tacjãrã waro pe'e Judeacjãrã hebreo yere ucũcãrã niwã. Na pãjãrã Jesure ějõpeonemorĩ cura náta tja du'sasocãrã niwã ba'ase etise me'rã. Tojo weerã griego ye ucũrã hebreo ye ucũrãrẽ a'tiro nicãrã niwã:

—Musã umucorinucũ ba'ase etirã, musã yarã wapewia numia pe'ere ba'ase pacase o'orã

niapꞰ. Ɖsã yarã numia pe'ere o'majãcã o'orã niapꞰ, nicãrã niwã.

² Na tere dũ'sasocã tũ'orã, Jesú besecúú'cãrã nipe'tirã Jesure ẽjõpeorãrẽ nerẽduticãrã niwã. Nerẽtojaca be'ro narẽ a'tiro ni werecãrã niwã:

—Ɖsã ba'ase etirã, Jesú ye queti pe'ere weretibosa'a. Ɖsã tere weredu'ucã, ña'a nibosa'a. ³ Tojo weerã ɯmua ba'ase etiajãrẽ musã wa'tero nirãrẽ beseya. Siete beseya añurõ masĩrãrẽ, Espĩritu Santu dutiro weenu'cũrãrẽ. Masã “Náta nima añurã” nino'rãrẽ beseya. Musã bese'cãrãrẽ ba'ase etirã sõrõno'rõsa'a. ⁴ Tojo weerã Ɖsã pe'e ñubuenú'cũ, Jesú ye quetire bu'enu'cũcã'rãsa'a, nicãrã niwã.

⁵ Masã na tojo nicã tũ'orã, “Añu'u majã”, ni wãcũcãrã niwã. Tere wãcũtoja, besecãrã niwã Estebare. Cũ añurõ Ɖ'acũrẽ ẽjõpeogꞰ, Espĩritu Santu tutuasere ɯoyũ'rũgũ nicũ niwĩ. Āpẽrãrẽ mejãrõta cũ weronojõ nirãrẽ besecãrã niwã. Na a'tiro wãmeticãrã niwã: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás Antioquíacjũ. Cũ judío masũ nitimigũ, na weronojõ ẽjõpeosetigũ nicũ niwĩ. Ā'rãrẽ besecãrã niwã.

⁶ Narẽ besetoja, “Ā'rãrẽ beseapꞰ” ni, Jesú cũ besecúú'cãrã tiropꞰ miacãrã niwã. Narẽ na da'ratje cjasere sõrõrã, na dupopare ñapeo, Ɖ'acũrẽ sẽrĩbosacãrã niwã.

⁷ To be'ro nipe'tiropꞰ Jesú ye queti se'sa wa'acaro niwũ. Pãjãrã Jerusalęcjãrã cũrẽ ẽjõpeonemocãrã niwã. Pa'ia quẽ'rã pãjãrã ẽjõpeocãrã niwã.

Estebare weresã, wiorã tiropu cūrẽ mia'que ni'i

⁸ Estebare Ō'acũ añurõ weetamucu niwĩ. Tojo weegu cũ Ō'acũ tutuaro me'rã pãjãrã duitirãrẽ yu'rũo, peje añuse wee'onemocu niwĩ masã wa'teropure.

⁹ Cũ tere weecã ĩ'arã, cūrẽ ãpẽrã judío masã ĩ'atu'ticãrã niwã. Cūrẽ ĩ'atu'tirã ni'cãrẽrã ni'cã wi'i judío masã nerẽri wi'i Libertado wãmetiri curuacjãrã nicãrã niwã. Na ãpẽrãrẽ da'rawã ñaco'terã wija'cãrã nicãrã niwã. ãpẽrã cūrẽ du'sasowã'cõrã Cirenejãrã, Alejandríacjãrã, Cilicia di'tacjãrã, Asia di'tacjãrã na me'rã nicãrã niwã. ¹⁰ Cūrẽ na tojo weecã, Espíritu Santu cũ ucũcã, Estebare peje masise o'ocu niwĩ. Tojo weerã na cũ me'rã ne ucũ põtẽoticãrã niwã.

¹¹ Be'ro na cũ me'rã ucũ põtẽoti, masã ĩ'atiropu ãpẽrã masãrẽ niyeru wapaye, nisoodutio'ocãrã niwã:

—“Esteba marĩ ñecũ Moisé cũ duti'quere ña'arõ ucũami. Ō'acũ quẽ'rãrẽ ña'arõ ucũami”, ni wereya masãpũre, nicãrã niwã.

¹² Na wapaye nisoodutio'o'cãrã masãpũre wa'a, werecãrã niwã na ní'caronojõta. Tere werecã tu'orã, masã pe'e queoro ëjõpeocãrã niwã. Tojo weerã nipe'tirã masã, ãpẽrã judío masã bucũrã, Moisé oja'quere bu'eri masã Esteba me'rã pũrõ uacãrã niwã. Na uacã ĩ'arã, narẽ uarosãjãcã wee'cãrã maata cūrẽ ñe'e, pa'ia wiorã tiropu miacãrã niwã. ¹³ Na tiropu etarã, ãpẽrã masãrẽ mejãrõta nisoodutio'ocãrã niwã tja.

—Ā'rī Ō'acū wi'i pajiri wi'ire ña'arō ucūami. Moisé cū duti'que quē'rārē tojota niami. ¹⁴ Apeye “Jesú Nazarecjū ti wi'i Ō'acū wi'ire cō'agūsami”, niami. “Moisé marīrē weedutigu cū'que quē'rārē ducayugusami”, niami, nisoocārā niwā wiorārē.

¹⁵ Na tojo nicā tū'orā, wiorā Estebare pūrō ĩ'acārā niwā. Na cūrē ĩ'acā, cū ya diapoa asistea wa'acaro niwū. Ō'acūrē wereco'tegu ũ'musecjū weronojō bajuri diapoa wa'acaro niwū.

7

Esteba wiorārē were'que ni'i

¹ Estebare na ĩ'arī cura pa'ia wiogu sērītiña'cu niwī:

—¿Mū'urē diacjū nise me'rāta weresāti? nicu niwī.

² Cū tojo nicā, Esteba yū'ticu niwī:

—Acawererā, yū'ure tū'oya. Ō'acū añurō asistegu, nipe'tise masīyū'rūagu marī ñecū Abrahārē ucūcu niwī Mesopotamia caldea masā nirōpū. Harā wāmetiri macāpū wa'ase dūporo cūrē ucūcu niwī. ³ A'tiro nicu niwī: “A'ti di'tare, mū'ū acawererārē wijayá. Wa'aya yū'ū mū'urē di'ta wereatjopū”, nicu niwī. ⁴ Tojo nicā tū'ogu, cū acawererā caldeo masā ye di'tapū ní'cu wija, Harāpū macārī wa'acu niwī. Topū ni, be'ro Abrahā pacu wērīa wa'acu niwī. Cū pacu wērīca be'ro Ō'acū cūrē wijaduticu niwī tja, a'ti di'ta Judea marī nirōrē a'tidutigu. ⁵ Cū a'topū etacā, cūrē ne cā'rōacā di'ta o'oticu niwī yujupū. O'otimigūta, “Be'ropū mū'ū ye, mū'ū pārāmerā

nituriarã ye di'ta nirõsa'a", nicu niwĩ. Õ'acũ tojo nícaterore Abrahã ne ni'cũ põ'rãmarĩcu niwĩ. ⁶ Õ'acũ cūrē apeye ninemocu niwĩ tja: "Mũ'u pãrãmerã nituriarã ape di'tapu nirãsama yujupu. Cuatrocientos cãmari ti di'tacjãrã peorã nirãsama. Narẽ da'raduti, tãrãperãsama. ⁷ Yu'u narẽ tojo weecã, ti di'tacjãrãrẽ bu'iri da'regusa'a. Narẽ da'retoja, mũ'u pãrãmerã nituriarã ti di'tapu ni'cãrã wija, yu'ure a'topu ñubuepeorã a'tirãsama", nicu niwĩ Õ'acũ. ⁸ Cũ tojo níca be'ro Abrahãrẽ a'tiro weeduticu niwĩ: "Nipe'tirã umuarẽ na õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'aña. Musã a'tiro wéerã, yu'ure i'orãsa'a musã ejõpeosere", nicu niwĩ Õ'acũ. Tojo weegu Abrahã cũ macũ Isaare ni'cã semana cũ bajuáca be'ro cũ õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'acu niwĩ. Isaa quẽ'rã cũ macũ Jacore tojota weecu niwĩ. Jacob mejãrõta weecu niwĩ cũ põ'rã docere. Õ'acũ duti'caronojõta weecãrã niwã, ni werecu niwĩ Esteba.

⁹⁻¹⁰ »Jacob põ'rã marĩ ñecũsumua na acabiji Joseré uorã, ãpẽrã masãrẽ da'raco'teacju niato níra duacãrã niwã. ã'rã duu'cãrãta tja ãpẽrãpũre Egiptocjãrãrẽ duaturiacãrã niwã. Na duáca be'ro cũ pi'etisetirinucũ Õ'acũ cūrē weetamunu'cũcã'cu niwĩ. Cūrē weetamugũ, peje masise o'ocu niwĩ. Faraõ Egipto di'ta wiogu cūrē tu'sayu'ruacu niwĩ. Tojo weegu cũ docacjũ wiogu sõrõcu niwĩ. Apeyere faraõ cũ ya wi'icjase da'rãse wiogu sõrõcu niwĩ.

¹¹ »José topu wiogu nirĩ cura nipe'tiro Egiptopũre ba'ase pe'tia wa'acaro niwã. Cũ

acawererã, marĩ ñecũsumua nirõpu Canaápu quẽ'rãrẽ pe'tia wa'acaro niwũ. Te pe'tica be'ro masã te di'tapu nirã uputu ujaboacãrã niwã. Marĩ ñecũsumua Abrahã pãrãmerã quẽ'rãrẽ ne ba'ase marĩcaro niwũ. ¹²⁻¹³ Be'ro Jacob “Egiptopu ba'ase duase niaporo” nicã tu'ogu, cũ põ'rãrẽ “Duurã wa'aya”, nío'ocu niwĩ. Cũ tojo nicã tu'orã, Egiptopure ne wa'arã weecãrã niwã. Topu eta, ba'ase duu, na ya wi'ipu tja majãmitojati a'titicãrã niwã. Be'ro na te ba'ase na duu'quere ba'ape'o, apaturi duurã wa'acãrã niwã mejãrõpũta tja. Titare majã na etacã, José “Yũ'u musã acabiji ni'i musã dua'cu”, ni werecu niwĩ cũ ma'misumuarẽ. Be'ro faraõ quẽ'rã “Ã'rã José ma'misumua niama” nicã tu'ocu niwĩ. ¹⁴ To be'ro José cũ ma'misumua me'rã queti o'ócu niwĩ cũ pacupure. “Marĩ pacu, nipe'tirã marĩ acawererã macãrĩ a'tiato a'topu”, nío'ocu niwĩ narẽ. Cũ acawererã pe'e setenta y cinco nicãrã niwã. ¹⁵ Cũ uocã tu'ogu, Jacob cũ põ'rã me'rã José tiropu wa'arã, Egiptopure bu'acãrã niwã. Topu nígũta, na pacu Jacob wẽrĩa wa'acu niwĩ. Cũ põ'rã marĩ ñecũsumua cũ weronojõta wẽrĩpe'tidija wa'acãrã niwã. ¹⁶ Be'ropu na õ'arĩrẽ yaarã wa'arã Siquem wãmetiri macãpu miacãrã niwã. Abrahã cũ Hamor põ'rãrẽ ùtã tuti dúuca tutipu cũ mijĩrẽ yaa'caropũta narẽ siosõrõcũuocãrã niwã.

¹⁷ »Õ'acũ toduporopu Abrahãrẽ nicu niwĩ: “Mũ'u pãrãmerã nituriarãpu ape di'tapu ní'cãrã a'ti di'ta Canaápu tojatirãsama tja.” Cũ tojo ní'que ejatji duporoacã Egiptopu

nírã, marĩ ñecũsumua pãrãmerã pãjãrã masãputinemocãrã niwã. ¹⁸ Egiptopure na nicã, apĩ wiogũ sãjãcũ niwĩ tja. Joseré duporopũ wẽríca be'ro niyucã, ne masíticũ niwĩ. ¹⁹ Cũ marĩ ñecũsumua pãjãrã na masãputicã ñ'a, narẽ ña'abutiario weepẽcũ niwĩ. Na põ'rã ne bajua'cãrã umuarẽ wẽríato nígũ aperopũ cõ'adutimũjãcũ niwĩ. ²⁰ Cũ narẽ tojo dutiri cura Moisé bajuacũ niwĩ. Cũ añubutiaguacã nicũ niwĩ. Cũ pacũsumua i'tiarã mujĩpũ na ya wi'ipure cãrẽ masõcãrã niwã. ²¹ Be'ro na cãrẽ wẽjẽrĩ nírã, diapũ po'ocãrã niwã. Na po'óca be'ro Faraõ macõ cãrẽ ñ'abocaco niwõ. Ñ'aboca, miimajãco niwõ co ya wi'ipũ. Topũ co macũrẽ weronojõ cãrẽ masõco niwõ. ²² Cũ ti wi'ipũ bucua, nipe'tise Egiptocjãrã na bu'esere bu'ecũ niwĩ. Cũ masĩse me'rã ucũ, nipe'tisere añurõ weecũ niwĩ.

²³ »Be'ro Moisé cuarenta cũ'marĩ cũogũ, cũ acawererã tiropũ sijagũ wa'acũ niwĩ. ²⁴ Topũ ejagũ, ni'cũ Egiptocjũ cũ acaweregure paacã ñ'acũ niwĩ. Cũ tojo weecã ñ'agũ, cãrẽ a'megũ, Egiptocjũrẽ paawẽjẽcã'cũ niwĩ. ²⁵ Cũ basu Moisé pe'e a'tiro ni wãcũcũ niwĩ: “Yũ'u me'rãta Ñ'acũ yũ'u acawererãrẽ na a'ti di'tacjãrã peorã nisere wijacã weegusami. Yũ'ure na a'tere masĩsama”, ni wãcũcũ nimiwĩ. Cũ acawererã pe'e cũ weronojõ wãcũticãrã niwã.

²⁶ »Ape nũmũ cũ na tiropũ wa'acũ niwĩ tja. Topũ ejagũ, ãpẽrã puarã cũ acawererã a'mequẽcã ñ'acũ niwĩ. Narẽ bosamigũ “Acawererã, tocã'rõta a'mequẽdu'uya. ¿De'ro weerã

tocã'rõ a'mequēti ni'cũ acawererã nimirã?” nicu niwĩ.

27 »Cũ tojo nicã tu'ogu, apĩrē uputu paa'cu pe'e Moisére tuuquenu'cõcu niwĩ. “¿Noa mu'urē ũsã wiogu 'Narē besegu wa'aya', nío'oati? 28 ¿Mu'u yu'ure wējēsĩ'rĩsari tja ñamica'a mu'u Egip-tocjūrē wējē'caronojõta?” ni ye'sucu niwĩ.

29 »Cũ tojo nicã tu'ogu, Moisé, ã'rã yu'ure tere masĩpe'titojasama nígu, uiwã'cã wa'acu niwĩ. Be'ro ape di'tapu Madiã wãmetiropu du'tiwã'cãcu niwĩ. Topu omocã du'te, nicã'cu niwĩ. Puarã umua põ'rãticu niwĩ.

30 »Madiã di'tapure cuarenta cũ'marĩ nicu niwĩ. Cũ ticuse cũ'marĩ níca be'ro ni'cã namu yucu marĩrõ ũrũgũ Sinai wãmeticju tiropu ĩ'awã'cãcu niwĩ. Topu wa'acã, ni'cã siti yucusiti ũjũcã ĩ'acu niwĩ. Ti pecame'e ũjũrĩ põ'rã decopu Õ'acũrē wereco'tegu weronojõ bajugu bajuacu niwĩ. 31 Cũ ti siti ũjũcã ĩ'agũ, ĩ'amarĩa wa'acu niwĩ. “¿De'ro weero tojo wa'amitito?” ni, pu'toacãcure ĩ'agũ wa'acu niwĩ. Pu'toacã ejacã, Õ'acũ ti me'e wa'teropu nigũ cũrē ucũcu niwĩ: 32 “Yu'u Õ'acũ ni'i. Mu'u ñecũsumua Abrahã, Isaa, Jacob na wiogu ni'i”, nicu niwĩ. Tojo ucũcã tu'ogu, uputu ui, narãsãcu niwĩ. Uigu, ĩ'adu'ucã'cu niwĩ ti me'erē.

33 »Be'ro cũrē ucũnemocu niwĩ tja: “Yu'u a'tota ni'i mu'u tirota. Tojo weegu mu'u sãñase sature tuweeya. Mu'u tere tuweegu, ĩ'ogũsa'a yu'ure mu'u ejõpeosere. 34 Yarã masã Egip-topu nirãrē na uputu pi'eticã ĩ'apu. Na caricũcã tu'oapu. Tojo weegu mu'urē Egip-topu o'ógutigu

wee'e tja narē yu'rɔoacɟu”, ni werecu niwī Ō'acū Moisére.

³⁵ »Ā'rī Moiséreta marī ñecūsɟumɟa teerā, a'tiro nicārā niwā: “¿Noa mu'urē ūsā wiogɟu, 'Narē besegɟu wa'aya', nío'oati?” nicārā niwā. Marī ñecūsɟumɟa tojo nimicā, Ō'acū pe'e Moisére narē yu'rɔoacɟu, narē dutiacɟu sōrōcɟu niwī. Pecame'e siti ūjū'caro bajua'cɟta Moisére yu'rɔotamucɟu niwī marī ñecūsɟumɟarē. ³⁶ Cū Egiptopɟu nígū, pajiri maa Aco sō'arī maapɟu nígū, Ō'acū tutuaro me'rā peje wee'ocɟu niwī. Tojo weegɟu cū acawererā Egiptopɟu ní'cārārē apeye di'tapɟu su'ori miiwijacɟu niwī. Cuarenta cū'marī yucɟu marīrō, masā marīrōpɟu na wa'acā, Ō'acū tutuaro me'rā wee'onu'cūcā'cɟu niwī. ³⁷ Moiséta marī ñecūsɟumɟarē a'tiro werecu niwī: “Ō'acū be'ropɟu ni'cū o'ógɟusami cū ye queti wereacɟure. Yū'ure o'ó'caro weronojōta cūrē o'ógɟusami. Cū quē'rā marī acaweregɟu nigūsami”, nicɟu niwī. ³⁸ Marī ñecūsɟumɟa na yucɟu marīrōpɟu nicā, Moisé na me'rā nicɟu niwī. Topɟu ūrūgū Sinaí wāmeticɟupɟu Ō'acūrē wereco'tegɟu bajua, cūrē were'quere narē wereturiacɟu niwī. Marī quē'rā cū wereturia'quepɟureta cɟo'o. Te tojo ninu'cūcā'rōsa'a. Ne pe'tisome.

³⁹ »Moisé tere weremicā, marī ñecūsɟumɟa ne ējōpeoticārā niwā. Na cū weresere tɟu'osī'rītirā, “Majāmitojaa wa'arāti Egiptopɟu tja”, ni wācūcārā niwā. ⁴⁰ Tojo wācūrā, Moisé apaturi cū ūrūgūpɟu mujāca be'ro cū ma'mi Aarōrē a'tiro nicārā niwā: “Sō'onícɟu marīrē Egiptopɟu ní'cārārē miiti'cɟu waro cuarenta nɟumɟarī yu'rɟu'cɟu cū bajutiro. ¿De'ro wa'apari

cūrē? Marī ne masītisa'a.” Tojo weerā cū ma'mi Aarōrē nicārā niwā: “Ūsā ējōpeoatje queosere yeebosaya. Marī dūporo wuamū'tārāsama. Na marī wa'atji ma'arē ĩ'orāsama”, nicārā niwā. ⁴¹ Na tojo nicā tu'ogu, Aarō na duti'caronojōta ni'cū wecu wī'magū queose da'recu niwī. Be'ro cūrē ējōpeorā, ecarārē wējē ūjūamorō, ñubuepeocārā niwā. Tojo nicā na yee'cureta bosenuwēe, e'catipeocārā niwā. ⁴² Na tojo weecā ĩ'agū, Ō'acū na ūaro weeato nīgū na me'rā ní'cu cō'acā'cu niwī. Tojo weerā na no'o ūaro ñocōarē, mujīpūarē ējōpeocārā niwā. Tojo na wee'quere Ō'acū ye queti weremu'tārī masā a'tiro ni ojacārā niwā:

Ō'acū a'tiro nicu niwī:

“Mūsā yu'u pe'ere yucu marīrōpūre cuarenta cū'marī nīrā, ne ecarārē wējē ñubuepeotiwu.

⁴³ Apī Moloc wāmetigu cū queosere ējōpeorā su'ti caseri wī'i me'rā yoowā'cāwū.

Apī Refán ñocōawū mūsā yee'cu quē'rārē ējōpeorā tojota weewu.

Ā'rārē mūsā basuta yee ējōpeowu.

Yu'u pe'ere ne ējōpeotiwu.

Mūsā yu'ure ējōpeoti'que bu'iri āpērā masārē mūsārē ñe'e miaduticā weeguti yoaro Babilonia wāmetiri macā yu'rūropu”, nicu niwī Ō'acū, ni ojacārā niwā Ō'acū ye queti wererā.

⁴⁴ Esteba wiorārē werenemocu niwī apeye Ō'acū wī'i cjasere:

—Marĩ ñecũsumua na yucu marĩrõpu nĩrã, ni'cã wi'i Õ'acũrẽ ñubuepori wi'i, cũ diez duti'quere nurõrĩ wi'ire cãocãrã niwã. Ti wi'i wa'icũrã caseri me'rã na wéeca wi'i nicaro niwã. “Tojo bajuri wi'i weeya”, Õ'acũ cũ Moisére duti'caronojõta queoro weecãrã niwã. ⁴⁵ Na wérĩca be'ro ãpẽrã cãoturia sirutucãrã niwã ti wi'ire tja. No'o na wa'aro miamũjãcãrã niwã. Be'ro Josué Moisé wérĩca be'ro a'ti di'ta Canaãpu a'tigũ, narẽ ti wi'ire sũ'ori miiticu niwĩ. Na a'topũ a'ticã, Õ'acũ a'ti di'tacjãrãrẽ judío masã nitirãrẽ cõ'aõ'omũjãcũ niwĩ. Na wa'awe'o'quepure nicãrã niwã. Yoacã ti wi'ipu Õ'acũrẽ ãjõpeocãrã niwã téé Davi cũ wiogu sãjãca be'ropũ. ⁴⁶ Davi ape wi'i weesĩ'rĩmicu niwĩ. Õ'acũ tũ'sayũ'rũano'gũ a'tiro nicu niwĩ: “Mũ'u yũ'u ñecũ Jacob ãjõpeo'cũ ni'i. Mũ'urẽ añurĩ wi'i, pajiri wi'i weebosasĩ'rĩsa'a mũ'u ni-atji wi'ire”, nicu niwĩ Õ'acũrẽ. Cũ tojo weesĩ'rĩ'cu nimigũ, ti wi'ire weeticu niwĩ. ⁴⁷ Cũ macũ Salomó pe'e weecu niwĩ ti wi'ire. ⁴⁸ Õ'acũ tutuayũ'rũgu ni'cã wi'i, masã wéeca wi'ipu dia'cũ nímasĩtisami. Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ duporocjũpu a'tiro ni ojacu niwĩ Õ'acũ cũ ucũ'quere:

⁴⁹ “Yũ'u nipe'tiropũ ni'i.

Ë'mãse, a'ti di'ta yũ'u wee'quere yũ'uta duti'i.

Tojo weegu yũ'u masã wéeca wi'ipu dia'cũ nímasĩtisa'a.

⁵⁰ Yũ'u basuta nipe'tise a'tere weewũ, nicu niwĩ Õ'acũ”, ni ojacu niwĩ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ.

51 Be'ro Esteba narē nicu niwī tja:

—Musā Ō'acū dutisere yu'runu'cāyu'rua'a. Cūrē masītirā weronojō cū weresere ne tu'osī'rīwe'e. Musā ñecūsūmua wee'caronojōta Espiritu Santu dutisere weesī'rīwe'e. 52 Na nipe'tirā Ō'acū ye queti weremu'tārī masārē pi'etise o'ocārā niwā. Āpērārē marīrē yu'ruogu a'tiatjere weremu'tārārē wējēcā'cārā niwā. Na tojo nino'cureta cū a'ticā, musā āpērārē wia, cūrē wējēdutiwu. 53 Musārē Ō'acū cūrē wereco'terā me'rā cū dutisere o'ócū niwī. Tere o'óno'cārā nimirā, musā yu'runu'cāyu'rua'a, ni tu'ticu niwī narē Esteba.

Estebare ũtāperi me'rā doquewējē'que ni'i

54 Cū tojo nicā tu'orā, wiorā uputu uayu'rua wa'acārā niwā. 55 Esteba pe'e Espiritu Santure cuoyu'ruatjīagū, u'musepu ī'amorō, Ō'acū cū añurō asistegure ī'acu niwī. Jesú quē'rārē ī'acu niwī cū pacu diacjū pe'e nu'cūgūrē.

56 Cū narē ī'agū, “Jāa, ī'aña. Ū'muse pāricā ī'a'a. Jesú, Ō'acū macū masū weronojō uputigu cū diacjū pe'e nu'cūgūrē ī'a'a”, nicu niwī Esteba.

57-58 Na cū tojo nicā tu'orā, uputu caricū tu'osī'rītirā, o'meperi da'rabi'acārā niwā. Cū pu'to ni'cārō me'rā omaeja, ñe'e, cūrē miacārā niwā ti macā sumutopu. Cūrē doquewējērāti nírā, su'ti bu'icjase na sãña'quere tuwee, Saulo wāmetigure co'tedutirā o'ocārā niwā. Tere tuwee o'otojanu'cō, cū Estebare ũtāperi me'rā doquecārā niwā. 59 Na tojo weecā, Ō'acūrē a'tiro ñubuecu niwī:

—Jesú, yu'u wiogu, yu'u wēriḡüti wee'e. Yu'u ejeripō'rārē ñe'eña, nicu niwī.

⁶⁰ Be'ro buraque'a, pūrō caricūrō me'rā nicu niwī tja:

—Wiogu, acobojoya ā'rārē yu'ure na tojo weesere. Cū tojo nica be'ro wēria wa'acū niwī.

8

Saulo Jesure ějōpeorārē ña'arō weenu'cā'que ni'i

¹⁻² Saulo na Estebare doquewējēcā ĩ'agū, “Añurō wéerā, tojo weeama”, ni wācūcu niwī. Āpērā umua Ō'acūrē ějōpeori masā Estebare yaacārā niwā. Cūrē yaa, uputu dūjasewā'acārā niwā. Estebare na wējēca numūrēta āpērā Jesure ějōpeotirā Jesure ějōpeorā Jerusalēpu nirārē uputu ña'arō weenu'cācārā niwā. ³ Saulo ne ni'cū Jesure ějōpeogu marīato nīgū na ye wi'seripu wa'a, narē ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipu miamujācu niwī. Umua, numia nipe'tirārē tojo weecu niwī. Na tojo weecā ĩ'arā, Jesure ějōpeorā no'o űaro du'tistea wa'acārā niwā Judea di'tapu, āpērā Samaria di'tapu. Jesú cū besecū'cārā se'saro tojacārā niwā Jerusalēpure.

Felipe Samariacjārārē bu'e'que ni'i

⁴ Nipe'tirā du'tistewā'cācārā no'o na wa'aro Jesú ye quetire werewā'cācārā niwā. ⁵ Felipe quē'rā du'tiwā'cā'cuta Samaria wāmetiri macāpu wa'acū niwī. Topu eta, tocjārā masārē Jesú Ō'acū bese'cu nimi nisere werecu niwī. ⁶ Apeye quē'rā Ō'acū tutuaro me'rā narē añuse

weeĩ'ocũ niwĩ. Cũ a'tiro weecã ĩ'arã, nipe'tirã ti macãcjãrã cũ weresere aňurõ tu'otu'sacãrã niwã. ⁷ Pãjãrã masã wãtĩa sãjãno'cãrã masãpũre nimi'cãrã wãtĩarẽ cõ'awĩrõcã, uputu caricũwijaacãrã niwã. Āpẽrã pãjãrã sijamasĩtirãrẽ, opa cõ'ňerĩ sijaãrẽ yu'ruocu niwĩ. ⁸ Cũ tojo weecã ĩ'arã, ti macãcjãrã pũrõ e'caticãrã niwã.

Simó yai weronojõ nigũ ye queti ni'i

⁹ Samariapũre ni'cũ Simó wãmetigu yoacã yai weronojõ nigũ nicũ niwĩ. Cũ tojo weesere Samariacjãrã ĩ'amarĩamũjãcãrã niwã. Cũ basu pe'e “Yu'ũ tutuayũ'ruagu ni'i”, nicũ nimiwĩ masãrẽ. ¹⁰ Nipe'tirã ti macãcjãrã wiorã, no'o mejõ nirã cũ weesere ĩ'atu'sayu'ruacãrã niwã.

—Ā'ĩrĩ Ō'acũ weronojõ tutuaro cuogu nisami, nicãrã nimiwã. ¹¹ Tojo weerã yai yoacã siape me'rã pejetiri weeĩ'onemocã ĩ'ayurã, pãjãrã masã cũrẽ ějõpeonemocãrã niwã.

¹² Felipe Samariapũre tocjãrãrẽ a'tiro ni werecũ niwĩ:

—Ō'acũ cũ dutiro weerã wiogu nimi. Cũ macũ Jesú marĩrẽ yu'ruogu nimi, nicũ niwĩ narẽ. Cũ werecã tu'orã, ti macãcjãrã Jesure ějõpeocãrã niwã. Cũrẽ ějõpeocã ĩ'agũ, wãmeyecũ niwĩ umũa, numiarẽ. ¹³ Simó “Yu'ũ quẽ'rã Jesure ějõpeo'o” nicã tu'ogu, Felipe cũ quẽ'rãrẽ wãmeyecũ niwĩ. Be'ro Felipe no'o wa'aro Simó sirutucũ niwĩ cũrẽ. Felipe Ō'acũ tutuaro me'rã weeĩ'ocã ĩ'agũ, Simó ĩ'amarĩamũjãcũ niwĩ.

14 Felipe Samariapɯ tojo weeri curareta Jerusalɛpɯ nirã Jesú cũ besecũú'cãrã queti tɯ'ocãrã niwã Samariacjãrã na Jesure ẽjõpeosere. Tere tɯ'orã, na me'rãcjãrãrẽ Pedro, Juãrẽ ì'adutirã o'ócãrã niwã. 15 Na topɯ eta, Jesure ẽjõpeori masãrẽ Õ'acũrẽ sɛrĩbosacãrã niwã:

—Pacɯ, ã'rã quẽ'rãrẽ Espíritu Santure o'óya mɯ'ɯ macũrẽ ẽjõpeorãrẽ, ni sɛrĩcãrã niwã.

16 Felipe cũ wãmeyecaterore Espíritu Santure na moocãrã niwã yujupɯ. Jesure ẽjõpeose me'rã dia'cũ wãmeyeno'cãrã niwã. 17 Pedro, Juã Õ'acũrẽ sɛrĩtojarã, Jesure ẽjõpeorãrẽ na dɯpopapɯ ñapeocãrã niwã. Narẽ ñapeori curata Espíritu Santu napɯre dijatacɯ niwĩ.

18 Pedro quẽ'rã na ñapeocã, Espíritu Santu dijatacã weesere Simó ì'acɯ niwĩ. Tere ì'agũ, na Espíritu Santure dijatacã wee'quere duusĩ'rĩgũ, Pedro quẽ'rãrẽ niyeru o'ocɯ nimiwĩ.

19 —Yɯ'ɯre musã tutuaro cɯosere o'oya. Yɯ'ɯ quẽ'rã dɯpopapɯ no'o ñapeorãrẽ Espíritu Santure na cɯocã weegɯti wee'e, nicɯ nimiwĩ.

20 Cũ tojo nicã tɯ'ogɯ, Pedro cũrẽ nicɯ niwĩ:

—Mɯ'ɯ Õ'acũ tutuaro o'orore Espíritu Santu ɯsã dijatacã weesere niyeru me'rã duugɯti ¿ni wãcũmiati? Niwe'e. Mɯ'ɯ me'rãta niyeru boabata'to. Õ'acũ mɯ'ɯrẽ bu'iri da'regusami.

21 Mɯ'ɯrẽ ì'agũ, “Mɯ'ɯ wãcũse diacjũ niwe'e”, ni ì'asami. Tojo weegɯ ɯsã weronojõ Jesú ye quetire masãrẽ mɯ'ɯ weremasĩtisa'a. 22-23 Yɯ'ɯ masĩ'i. Mɯ'ɯ ɯosebucɯ, ña'ase weepoyu'ruacɯ ni'i. Te mɯ'ɯrẽ du'uta basiotisa'a. Tojo weegɯ mɯ'ɯ

ña'arõ wãcũsere bujawetiya. Õ'acũrẽ acobojose sãrĩña. Apetero weegu mu'u ña'arõ wãcũ'quere acobojogu acobojosami, nicu niwĩ Pedro.

²⁴ Cũ tojo nicã tu'ogu, Simó narẽ nicu niwĩ:

—Te musã ní'que yu'ure wa'aticã'to nírã, musã yu'ure Õ'acũrẽ sãrĩbosaya.

²⁵ Be'ro Pedro quẽ'rã ti macãcjãrãrẽ Jesú cũ weecã ĩ'a'quere, na tu'o'quere werecãrã niwã. Narẽ weretoja, Jerusalẽpu tojaa wa'acãrã niwã. Topu tojaarã, Jesú ye quetire peje macãrĩ Samaria di'tacjãrã na nise macãrĩrẽ weretojaacãrã niwã.

Felipe Etiopiacjũrẽ were'que ni'i

²⁶ Be'ro Felipere ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu bajua, a'tiro ni werecu niwĩ:

—Jerusalẽ niwã'cãrĩ ma'a, Gaza wãmetiri macã bu'ari ma'apu wa'aya. Ti ma'a yucu marĩrõpu niwã'cãsa'a, nicu niwĩ. ²⁷⁻²⁸ Cũ tojo nicã tu'ogu, Felipe ti ma'apu bu'acu niwĩ. Topu wa'agu, ni'cũ Etiopía wãmetiri di'tacjũrẽ bocaecacu niwĩ. Ti di'ta dutigo Candace wãmetigo wiogo docacjũ, nipe'tise co ye niyerure co'teri masũ nicu niwĩ. Jerusalẽpu Õ'acũrẽ ãjõpeogu eja'cu cũ ya di'ta Etiopiapu dajatojaagu weecu niwĩ. Cũ yawu tũrũpju cabayua wejepju me'rã wa'acu niwĩ. Duporocjũpu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Isaía wãmetigu cũ oja'quere bu'esãñacu niwĩ.

²⁹ Cũ tojo weeri cura Espiritu Santu Felipere “Tiwu tirocureacãpu wa'aya”, nicu niwĩ. ³⁰ Cũ tojo nicã Felipe tiwu tiroacãpu omawã'cãcu niwĩ. Cũ tiro ejagu, Etiopiacjũ Isaía oja'quere

bu'ecã tu'ocũ niwĩ. Tere bu'ecã tu'ogu, “¿Mu'u bu'esere tu'oti?” ni sērītiña'cu niwĩ. ³¹ Cũ pe'e cūrē yu'ticu niwĩ:

—Tu'otisa'a. ¿Yu'ure ne wereticã, de'ro wee yu'u masĩbosau? Te'a yu'u me'rã wa'aya. Mujãsãjãgũ a'tia yu'ure wereacju, nicu niwĩ. Cũ tojo nicã tu'ogu, tiwupũ cũ me'rã mujãsãjãcu niwĩ. Be'ro wa'a wa'acãrã niwã.

³² Etiopíacjũ cũ bu'esãña'que Õ'acũ macūrē wa'atje nicaro niwũ Isaía cũ a'tiro oja'que: Masã ovejare wējērãtirã, cūrē miasama na wējēwuaropũ.

Ni'cũ masũ quē'rãrē cũ ne bu'iri moogũ nimicã, tojota weerãsama.

Oveja wĩ'magũ, yuta weerãtirã na poari seecã, ne utitisami.

Cũ masũ quē'rã ye'sutigusami cūrē ña'arõ weecã.

³³ Cũ ña'agũ nigūrē weronojõ na cūrē yabi bujirãsama.

Ã'rĩ bu'iri moogũ nimi nígũ, ne ni'cũ cūrē ucũbosasome.

Cũ ya turicjãrã dicuse ña'ase weerãsama cūrē.

Te pejere werepe'omasītisa'a.

Cũ catiri umuco pe'tia wa'arosa'a a'ti di'tapure.

Etiopíacjũ a'te oja'quere bu'egu weecu niwĩ.

³⁴ Cũ tere bu'etojanũ'cõ, Felipere sērītiña'cu niwĩ:

—¿Isaía noarē ojagu weepari? ¿Cũ basu pe'e o apĩpure ojagu weepari tojo nígũ? ni sērītiña'cu niwĩ.

³⁵ Cũ tojo nicã, Felipe cũ bu'e'quenucūrē werecu niwĩ:

—Te oja'que Jesucristore nisĩ'rĩrõ wee'e, nicu niwĩ. Tere weretoja, be'ro Jesú ye quetire werenemocu niwĩ tja. ³⁶ Ma'apu wa'arã, aco nirõpu etacãrã niwã. Tere ĩ'agũ, Etiopiacjũ Felipere “Jãa, sõ'o aco ni'i. ¿Yũ'ure mu'u wãmeyeta basiosari?” nicu niwĩ. ³⁷ “Basiocã'sa'a mu'u Jesucristore añurõ ějõpeocãma”, ni yu'ticu niwĩ Felipe.

Etiopiacjũ yu'ticu nimi:

—Yũ'u ějõpeo'o, Jesucristo Ő'acũ macũ nimi, nicu niwĩ.

³⁸ Be'ro Etiopiacjũ cabayuare tojanu'cãduticu niwĩ. Tiwure tũrẽcũutoja, na tiwupu sãña'cãrã aco nirõpu dijacãrã niwã. Topu ñumuwija, Felipe cũrẽ wãmeyecu niwĩ.

³⁹ Cũrẽ wãmeyeca be'ro na ñumunãjãrĩ cura wãcũña marĩrõ Felipere Espĩritu Santu mi-iwã'cãcu niwĩ apesepu. Etiopiacjũ cũrẽ ne apaturi ĩ'anemoticu niwĩ. Be'ro pũrõ e'catise me'rã tojaa wa'acu niwĩ majã cũ ya macãpu. ⁴⁰ Felipe Espĩritu Santu cũrẽ miãca be'ro maata Azoto wãmetiri macãpu bajuanu'cãcu niwĩ. Topu ni, be'ro nipe'tise macãrĩpu werecusiagu wa'acu niwĩ Jesú ye quetire. Téé Cesarea wãmetiri macãpu wereejacu niwĩ.

9

Saulo ña'agũ ní'cu cũ dũcayú'que ní'i

1-2 Felipe cũ bu'esijari curareta Saulo pe'e Jesure ějõpeorãrẽ “Narẽ wějẽpe'ocã'sĩ'rĩmisa'a”, nicu niwĩ. Cũ ña'arõ weesere ne du'uticu niwĩ. Tojo weegu wa'a, pa'ia wiogure “Yũ'ure papera

Damascopu wa'atje cjasere dutio'ori pūrīrē apobosaya. Ti pūrīrē judío masã nerēse wi'sericjārã wiorâpære wiaguti wee'e. Jesure êjõpeorârē umua, numiarē no'o yu'u bocaekarârē ñe'e, mitiguti a'ti macã Jerusalēpu bu'iri da'reri wi'ipũ”, ni sērīcu niwī. Cũ tere sērīcã tu'ogu, ti pūrīrē pa'ia wioгу cãrē apobosacu niwī.

³ Cũ ti pūrīrē o'óca be'ro Saulo âpērã me'rã Damasco wa'ari ma'apu wa'a wa'acu niwī. Wa'a, Damascopu ejaguti weeri cura wãcũña marĩrõ u'musepu bupo ya'baro weronojõ cũ tiro asistedijati, añurõ bo'reyua wa'acaro niwũ.

⁴ Tojo wa'acã, cũ yagu cabayu bu'ipũ pesami'cu nucũcãpu burudija wa'acu niwī. Topu cũ cũñarĩ cura ni'cũ cãrē ucũcã tu'ocu niwī. Cãrē a'tiro nicu niwī:

—Saulo, ¿de'ro weegu yu'ure ña'arõ weegu weeti? ni sērītiña'cu niwī.

⁵ Tere tu'o, Saulo pe'e “¿Noa niti mu'u?” ni yu'ticu niwī.

—Yu'u Jesús, mu'u ña'arõ weesĩ'rĩ wapagú ni'i. Mu'u basu pe'e ña'arõ weegu wee'e yu'ure tojo weesĩ'rĩgũ. ⁶ Wã'cãnu'cãña. Wa'aya macãpu. Topu mu'u ejacã, ni'cũ weregusami mu'u de'ro weeatjere, nicu niwī Jesús.

⁷ Saulo me'rã wa'a'cãrã quẽ'rã na uputu ucuã, ucũmasiticãrã niwã. Cũ ucũsere tu'ocãrã niwã, tu'orã pe'e, mejõ Jesús pe'ere ï'aticãrã niwã.

⁸ Be'ro Saulo wã'cãnujã, cũ caperire ï'apãacu nimiwī. Ne bajuno'ticu niwī. Tojo weerã cũ me'rã wa'a'cãrã Damascopu cãrē tũawã'cãcãrã niwã. ⁹ Topu cũ etãca be'ro i'tia numu ne caperi ï'aticu niwī. Ne sĩ'rĩti, ne ba'aticu niwī.

10 Damascopure Jesure ějõpeogu Ananía wãmetigu nicu niwĩ. Saulore tojo wa'ari curare Ananía cãrĩtimigũ quẽ'ese weronojõ Jesú cũ pu'to a'ticã ĩ'acu niwĩ. Cũrẽ “Ananía”, pisucu niwĩ.

—¿De'ro niti, yu'u wiogu? ni yu'ticu niwĩ Jesure.

11-12 Cũ tojo nicã, Jesú cũrẽ nicu niwĩ:

—Diacjũ wãmetiri ma'apu wa'aya. Ti ma'a mu'u wa'aro Juda ya wi'i nisa'a. Cũ ya wi'ipu sãjãa, ni'cũ Tarso wãmetiri macãcjũ Saulo wãmetigure sãrĩtiña'ña. Ni'cãrõacã cũ yu'ure ñubuegu weemi. Yu'u cũrẽ mejẽpu mu'u ti wi'ipu sãjãasere ĩ'otojapu. Mu'u ti wi'ipu sãjãa, cũ dupoare ñapeoapu, apaturi cũrẽ caperi ĩ'adutigu tja. Quẽ'ese weronojõ ĩ'oapu cũ quẽ'rãrẽ mu'urẽ weronojõta, nicu niwĩ Jesú Ananíarẽ.

13 Cũ tojo nicã tu'ogu, “Yu'u wiogu, pãjãrã masã quetiwereama cũ Jerusalẽpu nígu mu'urẽ ějõpeorãrẽ ña'arõ wee'quere. 14 A'ti macã quẽ'rãrẽ mu'urẽ ějõpeorãrẽ ñe'egũ a'tiguta weepu tja pa'ia wiorã na dutio'ori pũrĩ me'rã”, nicu niwĩ Ananía. Te quetire tu'o'cu nitjãgũ, Ananía ne wa'asĩ'rĩticu nimiwĩ.

15 Jesú cũrẽ nicu niwĩ:

—Wa'aya. Yu'u cũrẽ yé quetire wereacju besetojapu. Cũ ape di'tacjãrãpure judío masã nitirãrẽ, na wiorãrẽ, judío masã nirã quẽ'rãrẽ yé quetire werecusiagusami. 16 Tere weregu, uputu pi'etigusami. Yu'u basu pe'e wereguti cũrẽ, nicu niwĩ Jesú Ananíarẽ.

17 Cũ tojo níca be'rop̄ta Ananía Juda ya wi'ip̄u wa'acu niwĩ. Top̄u eta, ti wi'ip̄u sãjãa, Saulore bocaejacu niwĩ. Cũ d̄upoap̄ure ñapeo, “Saulo, m̄u'ur̄e yu'u acaweregure weronojõ ĩ'a'a. Jesú m̄u'ur̄e ma'ap̄u a'ticã bajua'cu yu'ure o'oámi, apaturi m̄u'u caperi ĩ'ato nígũ tja. ‘Espíritu Santu tutuasere c̄oato' nío'oami”, ni werecu niwĩ Saulore.

18 Cũ tojo nirĩ cura maata cũ caperip̄u wa'i n̄ut̄ur̄i weronojõ bajuse wã'ña'que bur̄stedijacaro niwã. Tojo wa'acã, añurõ ĩ'acu niwĩ tod̄uporop̄u cũ ĩ'a'caro weronojõta tja. Be'ro c̄ur̄e wãmeyecãrã niwã. 19 Na tojo wéeca be'rop̄ta ba'a, cũ tutuasere c̄oc̄u niwĩ tja. Top̄ure pejeti n̄um̄ur̄iacã Jesure ějõpeorã me'rã Damascop̄ure tojánic̄u niwĩ yujup̄u.

Saulo Damascocjãrãrẽ bu'e'que ni'i

20 Damascop̄u nígũ, maata judío masã nerẽse wi'serip̄u Jesucristo Õ'acũ macũ nimi nisere werecusiagu wa'acu niwĩ.

21 Cũ tojo nicã tu'orã, nipe'tirã tu'omarĩa wa'acãrã niwã.

A'tiro nicãrã niwã:

—Ã'rĩ Jerusal̄ep̄u nígũ, Jesure ějõpeorãrẽ ña'arõ weeseti'cuta nimiba. A'ti macãpu quẽrãrẽ Jesure ějõpeorãrẽ ñe'egũ a'tigu weep̄u Jerusal̄ep̄u narẽ mia, pa'ia wiorãp̄ure bu'iri da'reduťiac̄u, nicãrã niwã.

22 Saulo Jesucristo Õ'acũ bese'cu nimi nisere wãc̄ututuario me'rã werecu niwĩ. Cũ tere weregu, queoro Õ'acũ ye queti werem̄u'tãrĩ masã oja'quere bu'eĩ'o, werem̄jãcu niwĩ. Tojo

weerã Damascocjãrã judío masã “Tojo nima'acũ weemi”, nímasĩticãrã niwã.

Damascocjãrã Saulore wějēsĩ'rĩmi'que ni'i

²³ Yoa wa'acaro niwã cũ Jesú ye quetire bu'ecusiaro. Be'ro judío masã Saulore wějēsĩ'rĩcãrã nimiwã. ²⁴ Cũ pe'e tũ'ocã'cũ niwĩ cũrẽ wějēsĩ'rĩse quetire. Na nipe'tise nũmũrĩ ñamirĩ, ɰmũcori ti macã sumuto ɰtã kujiri me'rã wéeca sã'rĩrõ wijaaropũ cũrẽ wějēsĩ'rĩrã, co'temũjãcũcãrã niwã. ²⁵ Tojo weecã ĩ'arã, ni'cã ñami cũ Saulo bu'esere ějõpeorã cũrẽ wějeticã'to nĩrã, pi'i me'rã ti sã'rĩrõ yũ'rũro o'odijocãrã niwã.

Saulo Jerusalẽpũ cũ dajatojaa'que ni'i

²⁶ Be'ro Saulo Damascopũ ní'cũ Jerusalẽpũ dajatojaa wa'acũ niwĩ. Topũre etagũ, ãpẽrã Jesure ějõpeorã me'rã ba'patisĩ'rĩcũ nimiwĩ. Na pe'e cũrẽ ui nicãrã niwã.

—Cũ quẽ'rã Jesure ějõpeogũta nisami, ni ějõpeoticãrã niwã. ²⁷ Be'ro cũrẽ tojo weecã ĩ'agũ, Bernabé Saulore weetamugũ, Jesú cũ besecũú'cãrã tiropũ pijiwã'cãcũ niwĩ. Topũ ejagũ, Bernabé narẽ werẽcũ niwĩ Damasco wa'ari ma'apũ Saulo Jesure ĩ'a'quere. Cũrẽ ucũ'que quẽ'rãrẽ werẽcũ niwĩ. Apeye Damascopũ Saulo Jesú ye quetire wãcũtutuase me'rã bu'e'quere werẽcũ niwĩ. ²⁸ Bernabé werẽcãpũta, Saulore “Jesure ějõpeogũta nimi”, ni ějõpeocãrã niwã. Tojo weegũ na me'rã tojacã'cũ niwĩ. Be'ro Saulo Jerusalẽcjãrãrẽ bu'esijagũ wa'acũ niwĩ. ²⁹ Uise marĩrõ wãcũtutuase me'rã Jesú

ye quetire werecũ niwĩ. Tere weregu, ãpẽrã judío masã nimirã, griego ye ucũrã me'rã ɯpũtu a'metu'timũjãcũ niwĩ. Cũ me'rã a'metu'ti'cãrã Saulore wẽjẽsĩ'rĩcãrã niwã. ³⁰ Na tojo weesĩ'rĩcã ĩ'arã, ãpẽrã Jesure ẽjõpeorã cũrẽ miacãrã niwã Cesarea wãmetiri macãpũ. Topũ yucũsũ me'rã cũ ya macã Tarsopũ o'ócãrã niwã.

Jesure ẽjõpeori masã ejerisãjã'que ni'i

³¹ Nipe'tirã Jesure ẽjõpeorã narẽ ña'arõ weedu'ucã ĩ'arã, ejerisãjãcãrã niwã. Tojo weerã siape me'rã nipe'tiro Judea, Galilea, Samariacjãrã nemorõ wãcũtutuanemocãrã niwã. Õ'acũ cũ dutisere añurõ weenu'cũcã'cãrã niwã. Espĩritu Santu weetamurõ me'rã pãjãrã ãpẽrã Jesure ẽjõpeotimi'cãrã ẽjõpeonemocãrã niwã.

Pedro Enearẽ yu'rũo'que ni'i

³² Pedro quẽrã nipe'tiropũ Jesure ẽjõpeorã nise macãrĩpũre ĩ'acusiagu, Lida wãmetiri macãpũ etacũ niwĩ. ³³ Topũ etagu, ni'cũ Enea wãmetigure bocaejacũ niwĩ. Cũ ocho cũ'marĩ cũ ya wi'ipũ sijamasĩtigũ cũñacũ niwĩ.

³⁴ Pedro cũrẽ nicũ niwĩ:

—Enea, Jesucristo mũ'urẽ yu'rũogũsami. Wã'cãnu'cãña. Mũ'ũ cũñarõrẽ tuutũrẽ, nũrõña, nicũ niwĩ. Cũ tojo nicãta, maata Enea wã'cãnu'cãcũ niwĩ. ³⁵ Nipe'tirã Lida, Sarõ wãmetise macãrĩcjãrã cũrẽ tojo weecã ĩ'arã, na quẽrã Jesure ẽjõpeocãrã niwã.

Dorca co masã'que ni'i

³⁶ Ape macã Jope wãmetiri macãpũ ni'cõ numio Jesure ẽjõpeogo Tabita wãmetigo nico

niwõ. Griego ye me'rã pe'ema Dorca wãmetico niwõ. Dorca nírõ, “ñama” nisí'rírõ weesa'a. Co añurõ weenu'cũcã'co niwõ. Pajasecũorãrẽ añurõ weetamuco niwõ. ³⁷ Pedro cũ Lidapũ nirĩ cura co pe'e Jopepũ nígõ, dutiti, wẽrĩa wa'aco niwõ. Co wẽrĩca be'ro na weeseti'caronojõta ãpẽrã co upũre coecãrã niwã. Core coetojanũ'cõ, ni'cã tucũ ɯ'muarõca tucũpũ peocãrã niwã.

³⁸ Jope Lida pũ'toacã tojacaro niwã. Tojo weerã Pedro Lidapũ nicã tu'orã, ɯmua pũarã Jopecjãrã Jesure ẽjõpeorãrẽ pijidutirã o'ocãrã niwã.

—Quero a'tiatio, ni weredutio'ocãrã niwã.

³⁹ Na Lidapũ etacã, maata Pedro na me'rã Jopepũre wa'acu niwĩ. Dorca nirĩ wi'ipũre ejarã, co wẽrĩ'co pesari tucũpũ cũrẽ pijimũjãcãrã niwã. Cũ ti tucũpũ sãjãtacã, wapewia numia Pedro sumuto nerẽnũ'cãcãrã niwã. Na utirãta, i'ocãrã niwã camisari, apeye su'ti co catigo narẽ derobosa'quere. ⁴⁰ Be'ro Pedro masã to nirã nipe'tirãrẽ wijaaduticũ niwĩ. Na wijãaca be'ro Pedro ejaque'a, Õ'acũrẽ ñubuecũ niwĩ. Ñubuetaja, wẽrĩ'core i'a, core nicũ niwĩ:

—Tabita, wã'cãnũ'cãña. Cũ tojo nicãta, co caperire i'apãaco niwõ. Pedrorẽ i'agõta, wã'cãnujãco niwõ. ⁴¹ Co ya omocãpũ ñe'e, core wejewã'cõnũ'cõcũ niwĩ. Be'ro wapewia numiarẽ, ãpẽrã Jesure ẽjõpeorãrẽ narẽ pijimũjã, core wiacũ niwĩ.

⁴² Nipe'tirã Jopecjãrã tu'ose'sacãrã niwã tojo wee'quere. Tojo weerã pãjãrã Jesure ẽjõpeonemocãrã niwã tja.

⁴³ Pedro peje numurĩ tojacu niwĩ Jopere. Ni'cũ Simó wãmetigu wa'icurã caseri apogu ya wi'ipu cãjĩcu niwĩ.

10

Cornelio Pedore cã pijidutio'o'que ni'i

¹ Cesarepu ni'cũ Cornelio wãmetigu cien surara Italiano wãmetiri curuacjũ wiogu nicu niwĩ. ² Cũ añugũ nicu niwĩ. Romano masũ nimigũ, judío masã weronojõ Õ'acũrẽ ejõpeocu niwĩ. Cũ ya wi'icjãrã nipe'tirã Õ'acũrẽ ejõpeocãrã niwã. Judío masã pajsecuorãrẽ niyeru o'omujãcu niwĩ. Õ'acũrẽ ñubueni'cũcã'cu niwĩ. ³ Ni'cã numu ñamica'a tres nicã cãrĩtimigũ quẽ'egũ weronojõ ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegure i'acu niwĩ. Cũ tiro sãjãa, cãrẽ pisucu niwĩ:

—Cornelio, nicu niwĩ.

⁴ Cũ uputu uise me'rã i'anu'cũbajaque'acu niwĩ cãrẽ.

—¿De'ro niti? ni yu'ticu niwĩ.

Cũ tojo nicã tu'ogu, Õ'acũrẽ wereco'tegu cãrẽ nicu niwĩ:

—Õ'acũ mu'u ñubuesere tu'oami. Mu'u pajsecuorãrẽ niyeru o'ose quẽ'rãrẽ i'ami. Cũ mu'u ñubuesere yu'tigusami. ⁵ Ni'cãrõacã Jopere mu'u umuarẽ o'óya. Narẽ ni'cũ Simó Pedro wãmetigure pijigu wa'adutiya. ⁶ Cũ apĩ Simó wãmetigu wa'icurã caseri apogu ya wi'ipu cãjĩsami. Ti wi'i pajiri maa sumutopu nisa'a, nicu niwĩ Õ'acũrẽ wereco'tegu Corneliore.

⁷ Be'ro Õ'acũrẽ wereco'tegũ wa'a wa'acũ niwĩ. Cũ wa'áca be'ro Cornelio cãrẽ da'racoterã puarãrẽ, tojo nicã ni'cũ surara cãrẽ weeta-mugũrẽ pijiocũ niwĩ. Surara quẽ'rã Õ'acũrẽ ãjõpeoguta nicũ niwĩ. ⁸ Nipe'tise Õ'acũrẽ wereco'tegũ ní'quere narẽ werecũ niwĩ. To be'ro narẽ o'ócã'cũ niwĩ Jopepũ.

Pedrore Õ'acũ queose ï'o'que ni'i

⁹ Na wa'áca be'ro ape nũmũ dajaritero nicã na Jopepũ ejarãtirã weeri cura Pedro pe'e cũ nirĩ wi'i bu'i dũposãrĩpũ ñubuegũ mujãcũ niwĩ. Ti wi'i dũposãrĩ opa sira nicaro niwũ. ¹⁰ Cũ topũ ʌjaboã, pũrõ ba'asĩ'ricũ niwĩ. Ti wi'icjãrã na ba'ase weeri cura cãrĩtimigũ quẽ'ese weronojõ apeyenojõ dijaticã ï'acũ niwĩ. ¹¹ ʍ'mũse pãrĩcã ï'acũ niwĩ. Topũ ni'cãrõ su'tiro weronojõ bajuri caserojo nucũcãpũ dijaticaro niwũ. Ba'paritise sumutori dũ'te'caro nicaro niwũ. ¹² Ti casero po'peapũre nipe'tirã wa'icũrã, pĩrõã, mirĩcũã sãñacãrã niwã.

¹³ Õ'acũ cãrẽ nicũ niwĩ:

—Pedro, ï'aña. Ñ'rãrẽ wẽjẽ ba'aya, nicũ niwĩ.

¹⁴ Pedro pe'e cãrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—¡Acoe! Ba'awe'e, yũ'ũ wiogu. Ñpẽrã wa'icũrã ʍsã judío masã ba'aya marĩrãnojõ nima. Yũ'ũ ne ã'rãnojõrẽ ba'atigũ nicãti, nicũ niwĩ.

¹⁵ Õ'acũ cãrẽ ninemocũ niwĩ tja:

—Yũ'ũ ba'aduti'cãrã añurã nima. “Ba'aya marĩrãnojõ nima”, niticã'ña, nicũ niwĩ. ¹⁶ I'tiati tojo ï'ocũ niwĩ cãrẽ ti casero me'rã. Cũ

ĩ'osetirinucũ “Ba'aya”, nicu niwĩ. Be'ro ti caserore Õ'acũ u'musepu miimujãa wa'acu niwĩ.

¹⁷ Pedro ti casero mujãaca be'ro uputu wãcũque'ticu niwĩ.

—¿De'ro nisĩ'rĩrõ weesari te yu'u ĩ'a'que? ni wãcũcu niwĩ. Tojo cũ wãcũrĩ cura Cornelio cũ o'ó'cãrã umua Jopepũre etacãrã niwã. ¹⁸ Eta, “Simó wa'icũrã caseri apogu ya wi'i ¿no'opu niti?” ni sãrĩtiña'cãrã niwã tocjãrãrẽ. Na pe'e na sãrĩtiña'cã, “Sõ'opu nisa'a”, ni wereo'ocãrã niwã. Tojo nicã tu'o, wa'acãrã niwã Simó Pedro nirĩ wi'ipu. Topu eja, “¿Ne, a'tota niti Simó Pedro wãmetigu?” ni sãrĩtiña'cãrã niwã. Na tojo nirĩ cura Pedro cũ ĩ'a'quere wãcũque'tigu weecu niwĩ.

¹⁹ Cũ tojo wãcũcã, Espĩritu Santu cãrẽ nicu niwĩ:

—Mũ'urẽ sope pu'topu umua i'tiarã a'marã weema. ²⁰ Quero, na tiropu dijabaque'oya. Na me'rã wa'aya. “Yu'u na me'rã wa'acã, ña'a nibosa'a, na judío masã mejẽta nima”, ni wãcũtiguta wa'aya. Yu'u narẽ o'oápu, nicu niwĩ Espĩritu Santu.

²¹ Cũ tojo nica be'ro Pedro dija, “¿Yu'ureta a'mati? ¿De'ro weerã a'tiati?” ni sãrĩtiña'cu niwĩ.

²² Cũ tojo nicã, na yu'ticãrã niwã:

—Cornelio wãmetigu surara wiogu ãsãrẽ o'oãmi. Cũ añugũ, Õ'acũrẽ ëjõpeogu ni-ami. Cũrẽ nipe'tirã judío masã añurõ wãcũrã niama. Ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu Corneliore a'tiro niapu: “Pedrore pijidutiya mu'u mũuarẽ”, niapu. Mũ'u weresere tu'odutigu weepu. Tojo

weerã ùsã mu'urẽ pijirã a'tirã weearu, nicãrã niwã.

²³ Na tojo nicã tu'ogu, Pedro narẽ, “Sãjãtia. A'ti ñamirẽ a'to cãrĩña”, nicu niwĩ.

Ape numu cũ ye dure, wa'a wa'acãrã niwã. Æpẽrã ti macãcjãrã quẽ'rã Jesure ãjõpeorã Pedro me'rã wa'acãrã niwã. ²⁴ Ape numu pe'e ejacãrã niwã Cesareapure. Cornelio cũ neocũucãrã me'rã cũ ya wi'ipũ narẽ co'tecu niwĩ. Na a'ticurã nicãrã niwã Pedrore co'terã: Cornelio acawererã, ãpẽrã cũ me'rãcjãrã waro nicãrã niwã. ²⁵ Pedro topũ etacã, Cornelio cãrẽ põtẽrĩgũ wijaatacu niwĩ sopepu. Topũ cãrẽ ãjõpeogu ejaque'acu niwĩ.

²⁶ Pedro cũ tojo weecã ï'agũ, “Wã'cãnu'cãña. Yu'ure ãjõpeoticã'ña. Yu'u quẽ'rã mu'u weronjõta umu ni'i”, nicu niwĩ.

²⁷ Wã'cãnu'cãca be'ro na utamurãta sãjãacãrã niwã cũ ya wi'ipure.

Topũ sãjãagũ, Pedro pãjãrã masã nerẽyu'cãrãpũre bocaajacu niwĩ.

Pedro Cornelio ya wi'ipũ were'que ni'i

²⁸ Be'ro narẽ nicu niwĩ topũ nerẽ'cãrãrẽ:

—Ûsã judío masãrẽ dutise, ùsã ãjõpeose a'tiro ni'i. Mũsã judío masã nitirã ye wi'seripũre sãjãadutiwe'e. Ne mũsãrẽ ba'patidutiwe'e. Mũsã tere añurõ masĩsa'a. Õ'acũ ni'cãrõacãrẽ yu'ure ï'oami. “Ne ãpẽrãrẽ ba'patiti weeticã'ña. ‘Na ña'arã nima’ ni yabiticã'ña”, niami. ²⁹ Tojo weegu na yu'ure pijiticã, maata a'tiapũ. “Wa'awe'e, judío masã mejẽta nima”, nitiapũ.

Mu'u ¿de'ro weeguti pijioati? Yu'u masĩsĩ'rĩsa'a, ni sēřĩtiña'cu niwĩ Cornelio.

³⁰ Cornelio cūrē yu'ticu niwĩ:

—Ba'paritise nũmũrĩ yu'ru'u a'ti horata tres nicã a'ti wi'ipũ yu'u be'ti ñubueca be'ro. Wãcũña marĩrõ ni'cũ umũ su'ti asistese sãñagũ bajuawĩ yu'u tiropũ. ³¹ Yu'ũre niwĩ:

“Cornelio, Õ'acũ mu'u ñubuesere tu'oami. Mu'u pajasecũorãrē niyeru o'ose quē'rãrē ĩ'ami.

³² Joperũ mu'u umũarē o'óya. Ni'cũ Simó Pedro wãmetigũre pijigũ wa'adutiya narē. Cũ apĩ Simó wãmetigũ wa'icũrã caseri apori masũ ya wi'ipũ pajiri maa sumutorũ cãjĩsami. Cũ a'topũ etagũ, mu'ũrē weregũsami Õ'acũ ye cjasere”, ni werewĩ yu'ũre. ³³ Tojo weegũ maata mu'ũrē pijidutigũ o'ówũ. Mu'u añurõ wéégũ a'tiapã. Marĩ nipe'tirãputa Õ'acũ ĩ'orõpũ ni'i. Nipe'tise mu'ũrē Õ'acũ weredutisere mu'u ũsãrē werecã tu'osĩ'rĩsa'a, nicũ niwĩ Cornelio Pedrorē.

³⁴ Cũ tojo nĩca be'ro Pedro werecũ niwĩ narē:

—Yu'u ni'cãrõacã masĩ'i, Õ'acũ nipe'tirãrē ni'cãrõnojõ ma'isami. ³⁵ Cũ nipe'tise cururicjãrã cūrē ĩjõpeorãrē, cũ ũaro weenu'cũrãrē añurõ ĩ'asami. ³⁶ Õ'acũ añuse o'ócũ niwĩ judío masãrē Jesucristo me'rã ejerisãjãse bocarãsama nisere. Jesucristo nipe'tirã masã wiogũ nimi.

³⁷ Musã tu'opã nipe'tise judío masã na nirõpũ wa'a'quere. Juã masãrē bu'e, wãmeyemu'tãca be'ropũ Jesú bu'enũ'cãwĩ Galilea di'tapũre.

³⁸ Jesú Nazarecjũrē wa'a'quere musã masĩsa'a. Cũ pacũ Espĩritu Santu me'rã cūrē tutuasere o'ocũ niwĩ. Cũ me'rã ninu'cũcã'cũ niwĩ. Tojo weegũ no'o cũ wa'aro masã me'rã añurõ

weewĩ. Āpērã wātĩ dutiro weenu'cūrãrē wātĩarē cō'awĩrōmujãwĩ.

39 »Jerusalē nipe'tiropu judío masã nise macārĩpũre ũsã cũ wee'quere ĩ'ape'ocã'wũ. Āpērã cūrē curusapu paabi'pe wējēwã. 40 Ō'acũ pe'e ĩ'tia nũmu be'ro cūrē masõcu niwĩ. Cūrē masõca be'ro ũsã tiropũre apaturi bajuacã weewĩ. 41 Masã nipe'tirãpũre bajuatiwĩ. Ō'acũ todũporopu cũ bese'cãrã dia'cūrē bajuawĩ. Cũ masãca be'ro cũ me'rã sĩ'rĩ, ba'awu.

42 »Ŭsãrē cũ ye quetire weredutiwĩ ãpērãrē. Cũ pacu cūrē nipe'tirã masã añurã, ña'arãrē beseacũ sōrōwĩ nisere weredutiwĩ ũsãrē Jesú.

43 »Nipe'tirã dũporocjãrãpu Ō'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã Jesú yere a'tiro ni ojamũ'tãcãrã niwã: “Cūrē ějõpeorãrē nipe'tirã na ña'arõ wee'quere acoboJose sērĩcã, narē acoboJogusami cũ tutuaro me'rã”, nicãrã niwã, nicu niwĩ Pedro Cornelio ya wi'ipu nerē'cãrãrē.

Judío masã nitirãrē Espiritu Santu dijata'que ni'i

44 Pedro ucũrĩ curata cũ weresere tu'orãpũre Espiritu Santu dijatacu niwĩ. 45-46 Tojo wa'aca be'ro ãpērã ye ucũsere ucũmasĩtimi'cãrã ucũnu'cãcãrã niwã. Tojo nicã “Ō'acũ, mu'u añuyũ'ruagu ni'i”, ni e'catise o'ocãrã niwã. Na tojo ucũcã tu'orã, Pedro me'rã wa'a'cãrã judío masã Jesure ějõpeorã tu'omarĩa wa'acãrã niwã.

—¡Acoe! Ō'acũ Espiritu Santure o'oãmi judío masã nitirã quẽ'rãrē, nicãrã niwã.

47-48 Pedro cũ me'rã wa'a'cãrãrē nicu niwĩ:

—Õ'acũ Espíritu Santure o'oámi ã'rã quẽ'rãrẽ marĩ judío masãrẽ weronojõta. Tojo weerã “Wãmeyeticã'ña, Espíritu Santure mooma” ni, cã'mota'ata basiowe'e. Na Jesucristore ãjõpeoma. Tojo weerã narẽ wãmeyeroũa'a, nicũ niwĩ Pedro. Be'ro Cornelio quẽ'rã cũrẽ “A'topũ tojaque'aniña yujupũ pejeti nũmũrĩ ũsã me'rã”, nicãrã niwã. Tojo weegũ na me'rã tojánicũ niwĩ.

11

Jesure ãjõpeorãrẽ Pedro Jerusalẽpũ cũ were'que ni'i

¹ Judeapũ nirã Jesú besecũú'cãrã, tojo nicã Jesure ãjõpeorã topũ nirã Cornelio quẽ'rã judío masã nitimirã na Jesure ãjõpeosere tũ'ocãrã niwã. ² Tere tũ'o'cãrã niyurã, Pedro Jerusalẽpũ tojatacã, tocjãrã judío masã Jesure ãjõpeorã cũrẽ tu'ticãrã niwã:

³—Mũ'ũ judío masũ nimigũ, judío masã nitirã ya wi'ipũ sãjãapã. Na me'rã ba'apã. Te mũ'ũ tojo wee'que ña'a ni'i, nicãrã niwã.

⁴ Na tojo nicã tũ'ogũ, narẽ nipe'tise tenucũ cũrẽ topũ wa'a'quere werepe'ocã'cũ niwĩ:

⁵—Ni'cãti Jopepũ nígũ, yũ'ũ ñubueri cura quẽ'ese weronojõ ũ'mũsepũ apeyenojõ dijaticã ï'awũ. Ni'cãrõ su'tiro weronojõ bajuri caserojo dijatiwũ yũ'ũ tiropũ. To ba'paritise sumutori du'téca casero niwũ. ⁶ Yũ'ũ ti casero pũ'toacã wa'a, ¿ñe'enojõ niti? nígũ, ï'agũ wa'awũ. Nirãnucũ sãñawã. Wa'icũrã, nũcũcjãrã, ecarã, pĩrõa, mirĩcũa sãñawã.

7 »Yũ'u tojo ĩ'arĩ cura Õ'acũ yũ'ure ucũcã tu'owũ: “Pedro, narẽ wějẽ ba'aya”, niwĩ. 8 Yũ'u pe'e cũrẽ yũ'tiwũ: “Ba'awe'e, yũ'u wiogu. Āpērã wa'icũrã judío masã ba'aya marĩrãnojõ nima. Ne ni'cãti nanojõrẽ ba'atigu nicãti”, niwũ cũrẽ. 9 Õ'acũ yũ'ure apaturi ucũdijowĩ tja: “Yũ'u ba'aduti'cãrã añurã nima. ‘Ba'aya marĩrãnojõ nima’, niticã'ña”, niwĩ.

10 »I'tiati tojo wa'awũ. Be'ro Õ'acũ ti caserore miimujãa wa'awĩ u'mũsepũ. 11 Tojo wa'ari curata i'tiarã umũa Cesareacjãrã yũ'ure pijiri masã yũ'u nirĩ wi'ipũre ejacãrã niwã.

12 »Espíritu Santu yũ'ure na me'rã wa'adutiwĩ. “Na judío masã nitima, yũ'u na me'rã wa'acã, ña'a nibosa'a’, ni wãcũnũrũtiguta wa'aya”, niwĩ. Ārã seis Jesure ějõpeorã Jopecjãrã Cesareapũ wa'arã, na quẽ'rã yũ'ure ba'patiwã'cãwã. Topũ eja, ũsã Cornelio wãmetigu ya wi'ipũ sãjãawũ.

13 Ęsã topũ sãjãejacã, Cornelio ũsãrẽ werewĩ: “Ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu yã wi'ipũ sãjãaticã ĩ'awũ. Cũ yũ'ure ‘Umũa o'óya Joperũ. Ni'cũ Simó Pedro wãmetigure pijigu wa'adutiya.

14 Cũ mũ'u ya wi'ipũ ejagu, Õ'acũ yere mũ'urẽ weregusami. Tere ějõpeocã, mũ'u, mũ'u ya wi'icjãrãrẽ Õ'acũ yũ'rũogusami’, ni werewĩ yũ'ure Õ'acũrẽ wereco'tegu”, niwĩ Cornelio. 15 Yũ'u narẽ ucũnũ'cãrĩ curata ne waro marĩrẽ dijata'caronojõta Espĩritu Santu dijatawĩ napũre. 16 Tojo wa'acã ĩ'agũ, yũ'u Jesú marĩ wiogu cũ ní'quere wãcũwũ: “Juã mũsãrẽ aco me'rã wãmeyecu niwĩ. Be'ro yũ'u pacũ pũrĩcã Espĩritu Santure o'ógusami mũsãrẽ. Mũsã me'rã

ninu'cũcã'gũsami” cũ ní'quere wãcũwã. ¹⁷ Tojo weegũ yũ'u tojo wa'ari curapũta wãcũcãti majã. Õ'acũ Espĩritu Santure o'ócũ niwĩ judío masã nitirãrẽ marĩrẽ o'ó'caronojõta na marĩ wiogũ Jesucristore ãjõpeocã. Tojo weegũ yũ'u Õ'acũrẽ yũ'rũnũ'cãmasĩticãti. Cũrẽ “Judío masã nitirã ya wi'ipũ sãjãawe'e”, nímasĩticãti, nicũ niwĩ Pedro.

¹⁸ Tere cũ tojo ni weretojaca be'ro judío masã di'tamarĩpe'tia wa'acãrã niwã.

—Õ'acũ judío masã nitirã quẽ'rãrẽ na ña'arõ wee'quere bũjaweticã ʘasami na ʘ'mũsepũ añurõ e'catise bocato nígũ, ni e'catise o'ocãrã niwã Õ'acũrẽ.

Antioquiacjãrã na weeseti'que ni'i

¹⁹ Estebare na wẽjẽcaterore Jesure ãjõpeorãrẽ ña'arõ weecãrã niwã. Tojo weecã, na no'o ʘaro du'tistea wa'acãrã niwã. Æpẽrã Feniciapũ, ãpẽrã Chipre nũcũrõpũ, ãpẽrã Antioquiapũ wa'acãrã niwã. Na tepũ etarã, judío masã dia'cũrẽ Jesú ye quetire werecãrã niwã. ²⁰ Ni'cãrẽrã Antioquiapũ du'tiwã'cã'cãrã Chipre, Cirenejãrã nicãrã niwã. Na pũrĩcã judío masã nitirãrẽ Jesú ye quetire werecãrã niwã.

—Jesú nipe'tirã wiogũ nimi. Cũrẽ ãjõpeocã, marĩ ña'arõ wee'quere acobojogũsami, ni werecãrã niwã. ²¹ Õ'acũ na tojo wererãrẽ añurõ weetamucũ niwĩ. Na werecã tũ'orã, pãjãrã tocjãrã Jesure ãjõpeocãrã niwã. Na todũporopũ ãjõpeomi'quere ãjõpeodu'ucã'cãrã niwã.

²² Jerusalẽcjãrã Jesure ãjõpeorã Antioquiacjãrã cũrẽ ãjõpeose quetire tũ'ocãrã niwã.

Tere tu'o, Bernabére Antioquíapɯ ɪ'agũ wa'aya ¿de'ro wa'amitito? nírá, o'ócārã niwã.

²³ Cũ ti macãpɯ eja, ɪ'acɯ niwĩ narẽ Õ'acũ weetamu'quere. Tere ɪ'agũ, ɯpɯtu e'cati, narẽ werecɯ niwĩ. A'tiro nicɯ niwĩ:

—Jesure mɯsã ne wãcũdu'uticã'ña. Cũ dutisere añurõ weenu'cũcã'ña, ni werecɯ niwĩ.

²⁴ Bernabé Espíritu Santure cɯoyɯ'rɯtjãgũ, añurõ Õ'acũrẽ ẽjõpeonu'cũgũ nicɯ niwĩ. Cũ ti macãcjãrãrẽ werecã, pãjãrã masã Jesure ẽjõpeocãrã niwã.

²⁵ Bernabé Antioquíapɯ ní'cɯ wa'a, Saulo Tarsopɯ nigũrẽ a'magũ wa'acɯ niwĩ. ²⁶ Cũrẽ bocaaja, Antioquíapɯ miimajãmitojacɯ niwĩ. Na ti macãpɯre Jesure ẽjõpeorã me'rã ni'cã cũ'ma nicãrã niwã. Topɯre pãjãrã masãrẽ bu'ecãrã niwã. Titareta tocjãrã Jesure ẽjõpeorãrẽ “Cristiano, Jesucristo yarã nima”, ni pisunɯ'cãcãrã niwã.

²⁷ Bernabé, Saulo Antioquíapɯ nirĩ cura Jerusalẽcjãrã Õ'acũ ye queti weremɯ'tãrĩ masã na tiropɯ etacãrã niwã. ²⁸ Na me'rã wa'a'cɯ ni'cũ Agabo wãmetigɯ nicɯ niwĩ. Topɯ eja, Espíritu Santu tutuaro me'rã tocjãrãrẽ werecɯ niwĩ.

—Nipe'tiropɯ ba'ase pe'tia wa'arosa'a, ni weryucɯ niwĩ narẽ. Cũ tojo ní'que queoro wa'acaro niwũ Claudio romano wiogɯ nise cũ sãjãca be'ropɯ.

²⁹ Cũ tojo nicã tu'orã, Antioquíacjãrã Jesure ẽjõpeorã a'tiro ni wãcũcãrã niwã: “Marĩ Judea di'tapɯ nirã Jesure ẽjõpeorãrẽ niyeru o'orã marĩ

cuoro ejatuario.” ³⁰ Tojo weerã Saulo, Bernabé me'rã narê weetamurã niyeru neo, o'ócãrã niwã.

—O'oya a'tere Jesure êjõpeorãrê sã'ori nirãpure, nío'ocãrã niwã.

12

Pedrore bu'iri da'reri wi'ipũ ní'cure Õ'acũrê wereco'tegu pãowĩrõ' que ni'i

¹ Antioquíapũ Saulo, Bernabé na bu'ecusiari curare Herode Judea di'ta wiogu nicũ niwĩ. Titareta Jerusalêpure ña'arõ weenũ'cãcũ niwĩ ni'cãrẽrã Jesure êjõpeorãrê. ² Tojo weegu Juã ma'mi Santiagore di'pjĩ pajiri pjĩ me'rã wêjêdutigũ niwĩ. ³ Cũ tojo wêjêcã ï'arã, ãpẽrã judío masã Jesure êjõpeotirã pũrõ e'caticãrã niwã. Cũ tere masĩgũ, nemorõ e'catirãsama majã ní'gũ, Pedrore ñe'edutigũ o'ócũ niwĩ tja. Tojo wa'acaro niwũ pã bũcuase me'rã morêtica bosenũmũ nicã. Ti nũmũrê masã pã bũcuase me'rã na morêti'quere ba'acãrã niwã. ⁴ Pedrore ñe'éca be'ro Herode bu'iri da'reri wi'ipũ sõrõdutigũ o'ócũ niwĩ. Ti wi'ipũre ba'paritise cururi surara cũrê dũcayu, co'temũjãcãrã niwã. Te cururinũcũ ba'paritirã surara nicãrã niwã. Herode “Pascua bosenũmũ be'ro cũrê miiwĩrõgũti masã wa'teropũ. Na ï'orõpũ cũrê wêjêdutigũti”, ni wãcũcũ nimiwĩ. ⁵ Tojo weerã surara Pedrore añurõ co'temũjãcãrã niwã. Cũ bu'iri da'reri wi'ipũ nirĩ cura Jesure êjõpeorã pe'e Õ'acũrê sêrĩbosanu'cũcã'cãrã niwã.

⁶ Pedrore Herode “Ñamiacã miiwĩrõgũti” níca ñamirê cõme dari me'rã dũ'teno'cũ pũarã surara

decoru cãrĩcu niwĩ. Ni'cũ surara diacjũcamocã pe'e cõme dare cũ ya omocãpu du'teõ'ocu niwĩ. Apĩ pe'e quẽ'rã cũpecamocã pe'ere mejãrõta weecu niwĩ. Pedro mejẽcã weecã tu'oña'rãti nĩrã, tojo weecãrã niwã. ãpẽrã ti wi'i sope pu'topure co'tecãrã niwã. ⁷ Be'ro wãcũña marĩrõ ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu Pedro nĩrĩ tucũpu bajuacu niwĩ. Cũ tojo weecã, ti tucũ añurõ bo'reyuse'sa wa'acaro niwũ. Cũrẽ wã'cõgũ, tuucarécũ niwĩ.

—Quero. Wã'cãnu'cãña, nicũ niwĩ. Tojo nicãta, cõme dari Pedrore du'temi'que surumajã wa'acaro niwũ.

⁸ —Ejerituya. Mũ'u ye sapatore sãñaña, nicũ niwĩ. Cũ tojo nicã tu'o, ejeritu, cũ ye sapatore sãñacu niwĩ. Tu'ajanũ'cõcã ĩ'a, cũrẽ nicũ niwĩ tja:

—Mũ'u yaro bu'icjãrõ asibusore sãñaña. Te'a yu'ure sirutuya. ⁹ Pedro cũ tojo nicã tu'o, cũ siro sirutuwijaacu niwĩ. “¿Diacjũta nisari a'te Õ'acũrẽ wereco'tegu yu'ure miwijaase? Apetero weegu quẽ'egũ weesa'a”, ni wãcũcu niwĩ. Cũ tojo wijaasere añurõ masĩticũ niwĩ. ¹⁰ Surara na ne co'te dujiore yu'rũacãrã niwã. Be'ro apero quẽ'rãrẽ tja yu'rũaa, ti wi'i ne sãjãarõ cõmesope tiropure ejacãrã niwã. Na topũ ejacã, ti sope se'saro pãrĩa wa'acaro niwũ. Be'ro na ti sopere yu'rũwijaa wa'acãrã niwã. Yoacurero wa'a, Õ'acũrẽ wereco'tegu bajudutia wa'acu niwĩ. Pedro ni'cũta tojanũ'cãcu niwĩ majã.

¹¹ Be'ro cũ bajuduticãpũta añurõ tu'omasĩcu niwĩ.

—Diacjũta niapã yu'u ï'a'que. Nirõta Õ'acũ yu'ure yu'rũdutigu, ni'cũ cũrẽ wereco'tegure o'oapĩ Herode ña'arõ weeticã'to nígũ. Tojo nicã judío masã Jesure ãjõpeotirã nipe'tise yu'ure ña'arõ weesĩ'rĩsere cã'mota'agu o'oapĩ, nicu niwĩ Pedro.

¹² Cũ tere wãcũgũta, wa'acu niwĩ María Juã Marco wãmetigu paco ya wi'ipũ. Ti wi'ipũre Jesure ãjõpeorã Pedrore pãjãrã Õ'acũrẽ sēribosarã weecãrã niwã. ¹³ Ti wi'i tiro ejagu, sope pu'to ùtã kujiri me'rã na wéeca sã'rĩrõ tiropũ ejanũ'cã, pisucu niwĩ narẽ. Ti wi'icjãrãrẽ da'raco'tego Rode wãmetigo ti wi'i po'peapu nico niwõ. Pedro pisucã tu'ogo, soperu wa'a, yu'uĩ'agõ wa'aco niwõ. ¹⁴ Pedro cũ ucũsere tu'omasĩgõ, co uputu e'catigo, cũrẽ pãosõrõtimgõta omasãjãa, to ñubue dujirãpure werego wa'aco niwõ. Na tiro ejago, “Pedro sope pu'to niami”, ni wereco niwõ. ¹⁵ Co tojo nicã tu'orã, “Mu'u tojo nima'aco wee'e”, nicãrã niwã. Co pe'e “Diacjũta ni'i”, nico nimiwõ. Be'ro na “To pũrĩcãrẽ Pedrowãtĩ niapĩ”, nicãrã niwã.

¹⁶ Na tojo nicũñarĩ cura Pedro sope pu'topure pisugu weecũ weecu niwĩ. Be'ropũta na soperu wa'a, ti sopere pão ï'acãrã niwã. Pedro topu nu'cũcã ï'arã, uputu ucũacãrã niwã. ¹⁷ Be'ro narẽ omocã me'rã weequocũ niwĩ tocã'rõta ucũña nígũ. Be'ro bu'iri da'reri wi'ipũ cã ní'cure Õ'acũ cũrẽ miiwijaa'quere werecu niwĩ. Apeye tja narẽ werenemocu niwĩ:

—Wereya Santiagore, ãpẽrã Jesure ãjõpeorãrẽ yu'ure tojo wa'a'quere, nicu niwĩ. Nitoja, cã ti wi'ipũ ní'cu wijaa, wa'a wa'acu niwĩ aperopũ.

18 Bo'reque'aca be'ro bu'iri da'reri wi'i co'terã Pedro marĩcã ĩ'arã, ʁpʁtʁ wãcũque'ticãrã niwã.

—¿De'ro wa'apariba Pedrore? ni, na basu a'merĩ sērĩtiña'cãrã niwã. 19 Be'ro Herode Pedro marĩcã tʁ'ogʁ, surarare “A'marã wa'aya”, nío'ocʁ niwĩ. Na a'macãrã nimiwã. Ne bocaticãrã niwã. Be'ro Herode Pedrore co'terã nimi'cãrãrẽ ʁpʁtʁ sērĩtiña'cũmĩ, narẽ wějẽcã'duticʁ niwĩ.

To be'ro Herode Judea di'tapʁe wijawã'cã, Cesarea wãmetiri macãpʁ nigũ wa'acʁ niwĩ tja.

Herode cũ wěrĩ'que ni'i

20 Herode ʁpʁtʁ uacʁ niwĩ Tiro, Sidõ wãmetise macãrĩcjãrã me'rã. Herode ya di'ta cjase nicaro niwũ te macãrĩcjãrã na ba'ase pe'e. Cũ na me'rã uagʁ, tocjãrãrẽ ne ba'ase duadutiticʁ niwĩ. Tojo weerã ba'ase apaturi duato tja nĩrã, tere Herode tiropʁ aporã wa'acãrã niwã. Herode me'rã da'ragʁ Blasto wãmetigʁe ucũmʁ'tãcãrã niwã.

—Ësãrẽ ucũbosagʁ wa'aya Herode tiropʁ, nicãrã niwã. Cũ narẽ weetamusĩ'rĩgũ, “Jau”, nicʁ niwĩ. 21 Tojo weegʁ Herode me'rã ucũgũ wa'acʁ niwĩ. Be'ro Herode pe'e cũ werecã tʁ'ogʁ, ni'cã nʁmʁ na me'rã ucũatji nʁmʁrẽ besecʁ niwĩ. Ti nʁmʁ nicã Herode cũ ye wioɡʁ su'tire sãña, wiorã dujiri cũmurõpʁ dujicʁ niwĩ. Topʁ Tiro, Sidõcjãrãrẽ ucũpeocʁ niwĩ. 22 Cũ ucũcã tʁ'orã, “Á'ri a'to ucũgũ, ʁmʁ dia'cũ nitimi. Õ'acũ nimi”, ni caricũcãrã niwã. 23 Na tojo nicã tʁ'ogʁ, Herode “Yʁ'u ʁmʁ ni'i, Õ'acũ ni'cãrẽta ẽjõpeorõʁa'a”, ne niticʁ niwĩ. Tojo

weegu na caricũrĩ curata Õ'acũrẽ wereco'tegu Herodere dutida'recu niwĩ. Be'ro majã cũ becoa ba'aween'o, wẽrĩa wa'acu niwĩ.

²⁴ Te quetire tu'orã, pãjãrã Jesure ãjõpeonemocãrã niwã. Nipe'tiropu Jesú ye queti se'sa wa'acaro niwã.

²⁵ Be'ro Bernabé, Saulo Jerusalẽpu niyeru o'otojaca be'ro majãmitojaacãrã niwã tja Antioquiapure. Juã Marco wãmetigu quẽ'rã na me'rã wa'acu niwĩ.

13

Bernabé, Saulo na Jesú ye quetire apeye macãrĩpu weresijanũ'cã'que ni'i

¹ Antioquiapure Jesure ãjõpeorã wa'terore Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masã, tojo nicã Õ'acũ yere bu'erã a'ticurã nicãrã niwã: Bernabé, apĩ Simó, cãrẽta tja “Ñigũ” pisucãrã niwã. Apĩ Lucio Cirene wãmetiri macãcjũ, apĩ Manaé Herode Galilea wiogu tiro ni'cãrõ me'rã masã'cu, tojo nicã Saulo nicãrã niwã. ² Ni'cãti na be'ti ñubueri cura Espiritu Santu narẽ nicu niwĩ:

—Bernabé, Saulore du'uo'oya. Narẽ aperopu wa'adutiguti wee'e. Na apeye di'tapu quẽ'rãrẽ bu'ecusiarã wa'arãsama. Narẽ yu'cu beseapu, nicu niwĩ.

³ Tojo nicã tu'o, be'ti ñubueca be'ro na me'rãcjãrã Saulo, Bernabére na dupopare ñapeo, narẽ we'eriti, o'ócã'cãrã niwã.

Chipre nucãrõpu Bernabé, Saulo na wa'a were'que ni'i

4-5 Be'ro Bernabé, Saulo Espíritu Santu ní'caronojōta Seleucia wāmetiri macāpɸ wa'arā, Antioquíapɸ ní'cārā wijawā'cācārā niwā. Tocjārā yucusu me'rā wa'a ejacārā niwā Chipre nɸcūrōrē ni'cā macā Salamina wāmetiri macāpɸ. Ti macāpɸ nírā, judío masā na nerēse wi'seripɸ Jesú ye quetire werecārā niwā. Juā Marco Antioquíapɸ ní'cɸ narē weetamucusiagɸ na me'rā wa'acɸ niwī. ⁶ Ti macāpɸ wijaa, nɸcūrōpɸre Jesú ye quetire werecusiabi'acā'cārā niwā. Téé apese pā'rē Pafo wāmetiri macāpɸ wereejacārā niwā. Ti macāpɸre ni'cɸ judío masū yai weronojō nigūrē bocaejacārā niwā. Cɸ wāmeticɸ niwī Barjesú. Griego ye me'rā pe'ema cūrē Elima pisucārā niwā. “Yɸ'u Ō'acɸ ye queti weregɸ ni'i”, nisoocɸ niwī ti macācjārārē. ⁷ Cɸ yai ti nɸcūrō wiogɸ Sergio Paulo wāmetigɸ añurō tɸ'omasise cɸogɸ me'rācjɸ nicɸ niwī. Sergio Paulo Jesú ye quetire tɸ'osī'rīgɸ pijidutio'ocɸ niwī Bernabé, Saulore. Tojo weerā cɸ pɸ'topɸ wererā wa'acārā niwā. ⁸ Yai pe'e Sergio Paulo Jesure ējōpeoticā'to nígɸ, na weresere cā'mota'asī'rīmicɸ niwī. ⁹ Cɸ tojo weecā ī'agɸ, ne waropɸre Saulo wāmeti'cɸ, Pablo wāme dɸcayucɸ Espíritu Santure cɸoyɸ'rɸgɸ ī'acūña ī'a, ¹⁰ nicɸ niwī:

—Mɸ'u wātī dutiro weegú ni'i. Mɸ'u masārē añurō weesī'rīrārē cā'mota'a. Diacjɸ niwe'e. Weeta'sasebucɸ ni'i. Ō'acɸ cɸ diacjɸ weresere “Tojo niwe'e”, ni ucūmaasoo'o. ¹¹ Mɸ'urē ni'cārōacā Ō'acɸ bu'iri da'regusami. Mɸ'u ca-peri ī'atigɸ tojagúsa'a téé Ō'acɸ ɸaro pōtēorō,

nicu niwĩ Pablo.

Cũ tojo nicãta, cūrẽ na'itĩ'a wa'acaro niwũ. Ne caperi ĩ'atigu tojacu niwĩ. Cūrẽ tojo wa'acã tu'oña'gũ, cūrẽ túawã'cãcjure a'macu niwĩ. ¹² Yaire tojo wa'acã ĩ'agũ, Sergio Paulo Jesure ĩjõpeocu niwĩ. Pablo, Bernabé na Jesú ye quetire bu'eme'rĩcã ĩ'amarĩatjĩgũ, tojo ĩjõpeocu niwĩ.

Bernabé, Pablo Chiprepu ní'cãrã Antioquíapu na were'que ni'i

¹³ Pablo, cũ me'rãcjãrã Paforu ní'cãrã wi-japẽ'a, ni'cã maapu nujã, ejacãrã niwã Perge wãmetiri macãpũre. Ti macã Panfilia wãmetiri di'tapu nicaro niwũ. Na Pergepu etacã, Juã Marco narẽ totã soocã, Jerusalẽpu majãmitojaa wa'acu niwĩ. ¹⁴ Be'ro ti macãpu ní'cãrã wa'acãrã niwã ape macã Antioquíã wãmetiri macãpu tja. Ti macã Pisidia wãmetiri di'tapu tojacaro niwũ. Sauru nicã judío masã na nerẽrĩ wi'ipu Pablo quẽ'rã tocjãrã me'rã sãjãanujã dujicãrã niwã. ¹⁵ To be'ro ti wi'i wiorã bu'ecãrã niwã Moisé cũ ojãca pũrĩ cjasere, be'ro tja Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'quere. Bu'etoja, ti wi'i wiorã ãpẽrã to dujirãrẽ “Sõjãrẽ weredutirã wa'aya”, nío'ocãrã niwã. Na pe'e wa'a, “Acawererã, mũsã wãcũtutuasenojõ queti cuorã, ni'cãrõacã wereya ũsãrẽ”, nicãrã niwã. ¹⁶ Na tojo nicã tu'ogu, Pablo wã'cãnu'cã, narẽ omocã me'rã di'tamarĩduticu niwĩ. Weetoja, narẽ werecu niwĩ:

—Mũsã judío masã, ãpẽrã na weronojõ Õ'acũrẽ ĩjõpeorã yu'u ucũsere tu'oya. ¹⁷ Õ'acũ,

ũsã judío masã ějõpeogũ, ũsã ñecũsumuarẽ besecũúcu niwĩ. Na ãpẽrã ye di'ta Egiptopũ nicã, narẽ pãjãrã masãputinemocã weecu niwĩ. Be'ro na ti di'tapũ nirãrẽ cũ tutuaro me'rã miiwijacu niwĩ. ¹⁸ Cuarenta cã'marĩ yucu marĩrõ, masã marĩrõpũ nĩrã ña'arõ na cãrẽ yu'rũnũ'cãmicã, na tojo weesere cũ nũ'cãcu niwĩ. ¹⁹ Be'ro na ya di'ta waro Canaá di'tapũ ejacã, ti di'tacjãrãrẽ siete cururire cõ'aõ'ocu niwĩ. Ti di'tare ũsã ñecũsumuarẽ o'ogutigu, na macãrĩ wa'awe'o'quere niato nĩgũ tojo weecu niwĩ. ²⁰ Be'ro tja na Canaá di'tapũ nicã, Õ'acũ narẽ sũ'ori nisetiajãrẽ sõrõcu niwĩ. Na cũ sõrõ'cãrã masãrẽ beseri masã nicãrã niwã. Cuatrocientos cincuenta cã'marĩ na masãrẽ beseri masã duticãrã niwã. Samue Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ cũ nise numũrĩpũ ãutitũocãrã niwã. ²¹ Samuereta masã sãrĩcãrã niwã: “Ũsã ni'cũ wiogu waro uasa'a.” Na tojo nicã tũ'o, Samue Õ'acũrẽ sãrĩcu niwĩ. Õ'acũ tojo weegu na wiogu waro niacjũre Saúl wãmetigure sõrõcu niwĩ. Saúl Cis macũ Benjamí ya curuacjũ cuarenta cã'marĩ wiogu nicũ niwĩ. ²² Saúl wiogu nisere Õ'acũ cãrẽ wĩrõca be'ro apĩ Davi wãmetigure sõrõcu niwĩ tja. Õ'acũ cãrẽ a'tiro nicũ niwĩ: “Davi Isaí macũ nipe'tise yu'u tũ'sasere weemi. Tojo weegu pũrõ e'cati'i cũ me'rã”, nicũ niwĩ. ²³ Õ'acũ ũsã ñecũsumuarẽ “Ni'cũ Davi pãrãmi nituriagupũ musã judío masãrẽ yu'ruogu a'tigusami”, ni werecu niwĩ. Jesú wãmetigu Õ'acũ tojo nĩ'cuta nimi. ²⁴ Ne waropũre Jesú cũ masãrẽ bu'enũ'cãse

dɔporopɔre Juã masãrẽ bu'eyucu niwĩ: “Mũsã ña'arõ wee'quere bujawetiya. Mũsã nisetisere ducayuya. Mũsã tojo ducayucã, yu'u mũsãrẽ wãmeyegusa'a”, nicu niwĩ. ²⁵ Juã cũ bu'edu'uatĩ dɔporo narẽ nicu niwĩ: “Mũsã yu'ure ‘Masãrẽ yu'rɔoacɔu nimi’ ¿ni wãcũti? Yu'u niwe'e. Yu'u be'ro apĩ a'tigusami masãrẽ yu'rɔoacɔu. Cũ añugũ waro nigũsami. Yu'u pe'e mejõ nigũ tu'oña'a. Cũ ye sapatu tuweemasĩtigu weronojõ cũrẽ ne ni'cãrõwijimasĩtisa'a”, nicu niwĩ Juã.

²⁶ »Yu'u acawererã Abrahã pãrãmerã nĩturiarã, nipe'tirã Õ'acũrẽ ẽjõpeorãrẽ wereguti. Õ'acũ todɔporopɔ “Masãrẽ yu'rɔoguti”, nicu niwĩ. Tojo nĩgũ, marĩrẽ a'te quetire o'ócɔu niwĩ. ²⁷ Tojo weemicã, Jerusalẽcjãrã, na wiorã quẽ'rã “Jesú marĩrẽ yu'rɔoacɔu nimi”, ni ñ'amasĩticãrã niwã. Na saurunucũ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'quere bu'emirã, ne tu'omasĩticãrã niwã. Jesucristore wiorã wẽjẽdutiã, dɔporopɔ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'que queorota wa'acaro niwũ. ²⁸ Jerusalẽcjãrã Jesucristore bu'iri bocatimirã, Pilatore “Wẽjẽdutiya”, nicãrã niwã. ²⁹ Na Jesucristore wẽjẽrã, dɔporopɔ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na ojamũ'tã'quenucũta weecãrã niwã. Cũ wẽrĩca be'ro ãpẽrã curusapɔ ni'cure miidijoo, ãtã tutipɔ cũrẽ yaarã sĩosõrõcũucãrã niwã. ³⁰ Õ'acũ na wẽjẽmicã, cũ macũrẽ wẽrĩ'cɔpɔre masõcɔu niwĩ. ³¹ Cũ masãca be'ro todɔporo Galilea, Jerusalẽpɔ cũ me'rã ba'paticusia'cãrãrẽ peje nũmũrĩ ba-juacɔu niwĩ. ã'rãta cũ masãcã ñ'a'cãrã cũ ye

quetire masārē wererā weesama.

32-33 »Yũ'ũ Bernabé me'rā musārē añuse quetire weregũ a'tiapũ. Duporopũ Õ'acũ ũsã ñecũsumuarē wereyugũ, “Yũ'ũ macũ wērĩ'cupure masõgũsa'a”, nicũ niwĩ. Narē tojo nimigũ, na nícateropure “Cũ weeguti” ní'quere weeticũ niwĩ. ũsã na pãrãmerã nituriarãpũre, ãpẽrã a'tocateropũ nirãrē tere weeĩ'ocũ niwĩ.

»Nimũ'tãrĩ pũrĩ be'ro cja Salmo Õ'acũ cũ macũ wērĩ'cupure masõ'quere “Mũ'ũ yũ'ũ macũ ni'i. Ni'cãcã me'rã yũ'ũ mũ'ũ pacũ nisere ĩ'o'o”, nicaro niwũ. 34 Ape pũrĩ Isaía cũ ojãca pũrĩpũ quẽ'rãrẽ Õ'acũ wereyucũ niwĩ cũ macũrẽ wērĩ'cupure masõãtjere, cũ upũ boadojatijere. “Nipe'tise yũ'ũ Davire duporopũ ‘O'oguti’ ní'caronojõta mũ'ũrẽ o'ogũsa'a”, nicũ niwĩ.

35 »Apero Salmo Davi cũ oja'caropure tja a'tiro ojano'caro niwũ: “Mũ'ũ, mũ'ũ macũrẽ wẽrĩdojacã weesome”, nicaro niwũ.

36-37 »Davi Õ'acũ dutiro wéégũ, cũ nícaterocjãrãrẽ queoro dia'cũ weecũ niwĩ. Be'ro cũ wẽrĩcã ĩ'a, cũrẽ yaacãrã niwã ãpẽrã cũ ñecũsumua mejãrã yaa'caroputa. Cũrẽ yáaca be'ro cũ ya upũ boa wa'apã. Õ'acũ masõ'cũ Jesú pũrĩcãrẽ cũ upũ boatipã. Tojo weerã marĩ masĩ'i. Jesú pe'ere cũ ya upũ boadojatijere ojagũ weepĩ Davi. 38-39 Yũ'ũ musārē weresere wãcũña. Jesucristo me'rã musã acoboJose bocarãsa'a. No'o nipe'tirã cũrẽ ëjõpeorãrẽ ña'arõ na wee'quere acoboJose'ocũsami. Moisé cũ dutise me'rã pũrĩcãrẽ marĩ acoboJose ne bocamasĩtisa'a.

40-41 »Дүпороцжәрәпә Õ'acũ ye queti weremu'tārĩ masã a'tiro ojacãrã niwã:

Musã Õ'acũrẽ bujicã'rã, cũrẽ ëjõpeotirã tu'oña'ña.

Musã catiri umucore yu'u Õ'acũ añuse weegusa'a.

Musãrẽ ãpërã añurõ weremicã, ne ëjõpeosome. Tojo weerã musã ëjõpeoti'que wapa wërĩrãsa'a. A'te na oja'quere añurõ tu'oña'ña, musãrẽ tojo wa'ari nĩrã, ni werecu niwĩ Pablo Antioquiacjãrãrẽ.

42 Tere weretoja, na wijaari cura Pablo quẽ'rãrẽ to nerẽ'cãrã a'tiro nicãrã niwã:

—Ësãrẽ ape sauru nicã werenemoña tja te cjasere, nicãrã niwã. 43 Ti wi'i ní'cãrã na wijaasteari cura pãjãrã judío masã, ãpërã judío masã weronojõ weesetirã na weresere tu'otu'sarã, Pablo, Bernabé me'rã ba'patiwã'cãcãrã niwã. Narẽ Pablo quẽ'rã a'tiro nicãrã niwã:

—Õ'acũ cũ añurõ weesere wãcũdu'uticã'ña. Cũrẽ ëjõpeonu'cũcã'ña, ni werecãrã niwã.

44 Ape numu sauru nicã pãjãrã ti macã Antioquiacjãrã Õ'acũ ye quetire tu'orãtirã nerẽcãrã niwã tja. 45 Na pãjãrã nerẽcã ï'arã, Pablo quẽ'rãrẽ ti macãcãjãrã judío masã uputu doecãrã niwã. Tojo weerã Pablo cũ weresere “Mejẽcã weremi. Diacjũ niwe'e”, ni bujicã'cãrã niwã. 46 Na tojo nicã tu'orã, Pablo quẽ'rã tutuaro me'rã narẽ nicãrã niwã:

—Musã judío masãrẽ Jesú ye quetire weremu'tãrõu'a. Musãrẽ tere weremicã, ne ëjõpeowe'e. Tojo weerã “Ësã catise pe'titiserẽ

uatisa'a", nirã wee'e. Ɖsã ni'cãrõacãrẽ ãpẽrã judío masã nitirãrẽ Jesú ye quetire werenu'cãrã wa'arãsa'a. ⁴⁷ A'tirota duticũ niwĩ Õ'acũ cũ ye ojano'ca pũrĩpũre. A'tiro nicũ niwĩ:

Yũ'u mũsãrẽ judío masã nitirãrẽ yé cjase quetire werecusiari masã cũugũti.

Mũsã me'rãta nipe'tiro a'ti turicjãrãpũ na yũ'rũatjere masĩrãsama.

A'te cũ ní'quereta Pablo quẽ'rã “Õ'acũ ãsãrẽ dutigũ weemĩ”, nicãrã niwã.

⁴⁸ Na tojo nicã tũ'orã, “Õ'acũ ye queti añubutia'a” nĩrã, ti wi'i nirã judío masã nitirã Ɖpũtũ e'caticãrã niwã. Topũ ní'cãrã Õ'acũ “Yũ'ũre a'ticũrã ějõpeorãsama”, nino'cãrãnũcũta ticũrãta Jesure ějõpeocãrã niwã.

⁴⁹ Tojo wee nipe'tiro Pisidia di'tapũre Jesú ye queti se'sa wa'acaro niwũ. ⁵⁰ Tojo weecã ĩ'arã, judío masã Pablo quẽ'rãrẽ cõ'asĩ'rĩcãrã niwã. Tojo weerã ni'cãrẽrã niyeru pajiro cũorã numiarẽ, judío masã weesetisere añurõ weenu'cũrãrẽ uarosãjãcã weecãrã niwã. Ɖmũa ti macã wiorã nirãnojõ quẽ'rãrẽ tojota weecãrã niwã. Tojo weerã Pablo quẽ'rãrẽ nũrũrã, pi'etise o'onũ'cãcãrã niwã. Ti macãpũ na nirãrẽ cõ'aõ'otojarãpũ, ña'arõ weedu'ucãrã niwã.

⁵¹ Pablo quẽ'rã Antioquiãpũre na cõ'awĩrõcã wĩjarã, ti macã cjase di'tare paastecõ'acãrã niwã. Tere tojo weerã mũsã Jesú ye quetire teerã, a'ti macãcãrã bu'iri cũ'o nisĩ'rĩrã, tojo weecãrã niwã. Be'ro ape macã Iconio wãmetiri macãpũ wa'a wa'acãrã niwã tja. ⁵² Na wa'aca

be'ro nimicã, Jesure êjõpeorã Antioquíacjãrã Espíritu Santure c̣oyu'ruatjãrã, up̣utu e'catise me'rã tojacãrã niwã.

14

Pablo, Bernabé Iconio wãmetiri macãp̣u na weeseti'que ni'i

¹ Iconiopure ejarã, na Antioquíapure wee'caronojõta Pablo quẽ'rã judío masã nerẽrĩ wi'ip̣u sãjãanujã, dujicãrã niwã. Top̣u quẽ'rãrẽ Jesú ye quetire werecãrã niwã. Na añurõ wereṭu'sayucã, pãjãrã judío masã, ãpẽrã judío masã nitirã Jesure êjõpeocãrã niwã. ² Judío masã Jesure êjõpeosi'rĩtirã judío masã nitirã pe'ere uarosãjãcã weecãrã niwã. Tojo weerã na uarosãjãcã wee'cãrã Jesure êjõpeorãrẽ ña'arõ wãcũcãrã niwã. ³ Tojo weecã ĩ'arã, Pablo quẽ'rã narẽ werenemorãtirã Iconiopure yoacã tojacãrã niwã. Na ti macãp̣u nĩrã, “Jesú nipe'tirã masãrẽ ma'ígũ añurõ weemi” nisere up̣utu wãcũtutuario me'rã werecãrã niwã. Na a'tere werecã ĩ'agũ, Ô'acũ diacjũta werema yé cjasere nígũ, cũ tutuario me'rã masãrẽ wee'ocã weecu niwĩ. ⁴ Na wee'omicã, ti macãcãrã mejẽcãrĩ dia'cũ ducawaticãrã niwã. ãpẽrã judío masã Jesure êjõpeotirã me'rã niseticãrã niwã. ãpẽrã Pablo, Bernabé me'rã niseticãrã niwã. ⁵ Pablo, Bernabére utirã, wiorã me'rã nerẽ ucũcãrã niwã. Na nerẽ, ni'cãrõnojõ wãcũtojaca be'ro narẽ pi'etise o'o, utãperi me'rã doquerãti nĩrã, tojo weecãrã niwã. ⁶⁻⁷ Pablo quẽ'rã na tojo weesi'rĩsere tã'orã, Licaonia wãmetiri

di'tapɤ du'tiwã'cã wa'acãrã niwã. Ti di'tapɤre Listra, Derbe wãmetise macãrĩ nicaro niwũ. Tepɤ nirãrẽ, te macãrĩ nirãrẽ Jesú ye quetire bu'ecusiãcãrã niwã tja.

Pablo, Bernabé Listra, Derbe macãrĩpɤ na bu'ecusia'que ni'i

⁸ Na Listrapɤ nírã, ni'cũ masũ dojoriwi'i wĩ'magũputa sijamasĩtigɤ bajua'cɤre bocaecãcãrã niwã. ⁹⁻¹⁰ Ti macãpɤre Pablo masãrẽ bu'ecu niwĩ. Cũ bu'esere dojoriwi'i quẽ'rã tɤ'ocu niwĩ. Cũ, “Ô'acũ yɤ'ɤre añurõ yɤ'rɤomasĩsami” ni wãcũsere Pablo tɤ'oña'gũ, tutuaro me'rã cãrẽ ucũquejocɤ niwĩ:

—Wã'cãɤ'cãña, nicɤ niwĩ. Cũ tojo nicãta bu'pumajã, sijamasĩtimi'cɤ sijanɤ'cãcɤ niwĩ. ¹¹ Pablo tojo weecã ã'arã, tocjãrã Licaonia ye me'rã ɤpɤtɤ caricũcãrã niwã:

—Marĩ ãjõpeorã ɤmɤa weronojõ bajurã dojotjãrã, marĩ tiropɤ dijatama, nicãrã niwã.

¹² Bernabére Zeus pisucãrã niwã. Ti wãme na ãjõpeorãnojo wioɤ wãme nicaro niwũ. Pablo pe'ere cũ ɤpɤtɤ ucũgũ niyucã, Hermes pisucãrã niwã. Hermes na ãjõpeorãrẽ wereco'tegɤ nicɤ niwĩ. ¹³ Ti macã sumu-topɤ Zeure ñubuepeori wi'i nicaro niwũ. Ti wi'icjũ pa'i Pablo quẽ'rãrẽ ãjõpeoɤ, weɤa ɤmɤarẽ o'ori me'rã ma'masu'a'cãrãrẽ ti macã ne sãjãrõpɤ wejewã'cãcɤ niwĩ. Pa'i, ãpẽrã tocjãrã Pablo quẽ'rãrẽ ãjõpeorã weɤare wẽjẽ ñubuepeosi'rĩmicãrã niwã.

¹⁴ Na tojo weesi'rĩcã tɤ'orã, Pablo, Bernabé na basu na ye su'tire tũ'rẽstecãrã niwã. Mɤsã

tojo weesĩ'rĩse ña'a ni'i nĩrã, tojo weecãrã niwã. Be'ro caricũ, na pãjãrã decopũ wa'acãrã niwã. Narẽ a'tiro nicãrã niwã:

¹⁵ —¿Musã úsãrẽ de'ro weerãtirã tojo weeti? Ûsã quẽ'rã musã weronojõta umua ni'i. Õ'acũa mejẽta ni'i. Musãrẽ añuse quetire wererã a'tiapũ. Musã a'tiro weesetisere tocã'rõta weedu'uya. Musã ãjõpeose ne wapamarĩ'i. Õ'acũ catigũ pe'ere ãjõpeoya. Cũ weecu niwĩ nipe'tise umuse, a'ti di'ta, maarĩ, nipe'tirã wa'icũrã, mirĩcũa, wa'i, tepũ nirãrẽ.

¹⁶ Õ'acũ toduporopũre judío masã nitirã na ãpẽrãnojõrẽ ãjõpeocã, tojo tu'oña'cã'cu niwĩ. Ne cã'mota'aticũ niwĩ. ¹⁷ Na cãrẽ ãjõpeotimicã, cã nisetisere nipe'tirã masãrẽ i'ocũ niwĩ. Nipe'tirãrẽ añurõ wéegũ, acoro pejase, otese quẽ'rãrẽ ducaticã weecu niwĩ. Ba'ase, tojo nicã e'catise o'ocũ niwĩ, ni werecãrã niwã. ¹⁸ Na weremicã, uputu wecuare wẽjẽ, Pablo quẽ'rãrẽ ñubuepeosi'rĩmicãrã niwã. Cã'rõacã waro du'sacaro niwũ na wẽjẽ ñubuepeoatjo. Pablo quẽ'rã “Ûputũ weeticã'ña” ni pũrĩcã, weeticãrã niwã.

¹⁹ Be'ro judío masã Antioquíacjãrã, ãpẽrã Iconiocjãrã Listrapũre etacãrã niwã. Topũ Pablo quẽ'rãrẽ ña'arõ weesĩ'rĩrã sirutuejacãrã niwã. Tocjãrã masãrẽ na weronojõ wãcũsetiro uacãrã niwã. Na tojo weecã, tocjãrã pe'e quẽ'rã uarosãjã wa'acãrã niwã. Tojo weerã Pablõre ãtãperi me'rã doque, ti macã sumutopũ cãrẽ cõ'arã wa'arã wejewã'cãcãrã niwã. Cãrẽ “Wẽrĩa wa'ami”, ni wãcũcãrã nimiwã. ²⁰ Pablõre cõ'a'caropũ Jesure ãjõpeorã cã cũñarõ tiropũ

ĩ'aejanu'cãcãrã niwã. Cũ na topu ejacãta, masã wa'acu niwĩ tja. Be'ro apaturi macãpu na me'rã pi'a wa'acu niwĩ. Ape numu Bernabé me'rã Derbepu wa'a wa'acãrã niwã.

²¹ Na topu eta, Jesú ye quetire werecãrã niwã. Tere na werecã, tocjãrã masã pãjãrã Jesure ãjõpeonemocãrã niwã. Be'ro na majamitojaa wa'acãrã niwã Listra, Iconio, Antioquía toduporo na a'ti'que macãrĩputa tja.

²² Te macãrĩpure tocjãrã Jesure ãjõpeorãrẽ wãcütutuase o'ocãrã niwã. Tojo nicã “Jesure ne wãcũdu'uticã'ña. Peje pi'etise wa'arosa'a Jesure ãjõpeorãrẽ marĩ u'musepu wa'ati duporo”, ni wereyu'rũwã'cã wa'acãrã niwã. ²³ Jesure ãjõpeorã na nerẽse wi'serinucũ ni'cãrãrã narẽ su'ori nisetiajãrẽ beseburocãrã niwã. Na be'ti ñubueca be'ro “Marĩ ãjõpeogu Jesú weetamuato musãrẽ”, ni sãrĩbosa, cũuwã'cãcãrã niwã.

Pablo quẽ'rã Antioquiapu na majamitojaa'que ni'i

²⁴⁻²⁵ Be'ro Listra, Iconio, Antioquía wãmetise macãrĩpu ní'cãrã yu'rũwã'cãcãrã niwã Pisidia di'tare. To yu'rũaa, Panfilia di'ta Perge wãmetiri macãpu ejacãrã niwã. Ti macãpure Jesú ye quetire werecãrã niwã. Be'ro Atalia wãmetiri macã petapu bu'ajacãrã niwã tja. ²⁶ Topu na ne waro wijawã'cãtica macã Antioquiapu dajarã, yucusu me'rã wijawã'cãcãrã niwã. Ti macãputa te macãrĩpu na wa'ase duporo Jesure ãjõpeorã “Musãrẽ Õ'acũ añurõ co'teato”, ni sãrĩbosa, o'ócãrã niwã. Espiritu Santu narẽ

bu'eduti'caronojōta tere bu'epe'otojanu'cō, da-jacārā niwā.

²⁷ Ti macāpu na dajarā, Jesure ějōpeorārē neocūu, narē werepe'ocā'cārā niwā Ō'acū na me'rā weetamusija'quere. Tojo nicā “Judío masā nitirā quē'rā Jesure ějōpeorā weeama a'tiro nicārē”, ni quetiwerecārā niwā narē. ²⁸ Na yoacā Jesure ějōpeorā me'rā Antioquíapure tojacārā niwā.

15

Judea di'tacjārā Antioquíapū wa'a'que ni'i

¹ Pablo, Bernabé Antioquíapū nirī curare āpērā judío masā Judea di'tacjārā na tiropu wa'acārā niwā. Na ti macācjārā Jesure ějōpeorārē na judío masā weesetisere weedu-ticārā niwā.

—Musā Moisé duti'caro weeticā, musā ō'rēcju yapa caserore yejecō'aticā, Ō'acū musārē yu'rūosome, ni werecārā niwā.

²⁻³ Na tojo nicā tu'orā, Pablo, Bernabé na me'rā uputu a'metu'ticārā niwā. Tojo weerā Antioquíacjārā Jerusalēpu o'órātirā Pablo, Bernabé, āpērā tocjārārē neo, besecārā niwā. Narē a'tiro nío'ocārā niwā:

—Jerusalēpu wa'aya. Jesú cū ne waro besecū'cārā, tojo nicā Jesure ějōpeorārē su'ori nirā tiro sērītiña'rā wa'aya. ¿Diacjūta nimiapari to Judeacjārā marīrē were'que? nicārā niwā.

Topu wa'arā, Fenicia, Samaria wa'ase ma'arīpu yu'rūacārā niwā. To yu'ruarā, judío masā nitirā Jesure ějōpeosere

wereyũ'ruamujãcãrã niwã. Te quetire tu'orã, Jesure ãjõpeorã pũrõ e'caticãrã niwã.

Pablo, Bernabé Antioquíapũ ní'cãrã Jerusalêcjãrãrẽ na wererã wa'a'que ni'i

⁴ Pablo, Bernabé, ãpẽrã Antioquíacjãrã Jerusalêpũre etacãrã niwã. Topũre na etãca be'ro Jesú cũ ne waro besecũú'cãrã, Jesure ãjõpeorãrẽ sũ'ori nirã, nipe'tirã cũrẽ ãjõpeorã narẽ põtẽrĩ, añuduticãrã niwã. Be'ro Pablo quẽ'rã werecãrã niwã nipe'tiro na sija'caropũ Õ'acũ narẽ weetamu'quere. ⁵ Na tojo nicã tu'orã, Jesure ãjõpeorã fariseo masã wã'cãnũ'cã, ucũcãrã niwã:

—Marĩ judío masã weronojõta judío masã nitirã Jesure ãjõpeorã quẽ'rãrẽ weedutiroũa'a. Na õ'rêcjũ yapa caserore yejecõ'adutiroũa'a. Nipe'tise Moisé cũ duti'quere weedutiroũa'a, nicãrã niwã.

⁶ Tojo weerã Jesú cũ besecũú'cãrã, cũrẽ ãjõpeorãrẽ sũ'ori nirã nerẽ, ucũcãrã niwã fariseo masã narẽ tojo ní'quere. ⁷ Topũta na yoacã ucũca be'ro Pedro wã'cãnũ'cã, narẽ nicũ niwĩ:

—Acawererã, Õ'acũ sõ'onícateropũ judío masã nitirã quẽ'rãrẽ cũ ye quetire weredutigũ yũ'ure besewĩ. Na tere tu'o, cũrẽ ãjõpeoato ní'gũ besewĩ. Musã nipe'tirã añurõ mas'i a'tere.

⁸ Cũta nipe'tise masã wãcũsetisere ï'agũ marĩrẽ o'o'caronojõta na quẽ'rãrẽ Espiritu Santure o'ówĩ. Tojo weerã marĩ na yũ'ruono'cãrãpũta nima nisere mas'i. ⁹ Õ'acũ marĩrẽ ma'irõnojõta na quẽ'rãrẽ ma'imi. Ne dũcawaatisami. Na

Jesure ějōpeocã, na ña'arō weeseti'quere acobojocũ niwĩ. ¹⁰ Tojo weerã marĩ judío masã nitirãrē “Moisé cũ duti'caro weeya”, niticã'rōua'a. Marĩ tere weeya nírã, “Õ'acũ narē yu'rɔoticũ niwĩ yujupũ”, nirã weebosa'a. Marĩ, marĩ ñecũsumɔapɔmarĩcã Moisé cũ duti'quere weepōtēoticãrã niwã. Tjāsama napua. Tojo weerã narē tere weedutiticã'rōua'a. ¹¹ A'tiro pe'e ni'i. Marĩ wiogũ Jesucristo ma'itjagũ, marĩ wapayecã mejēta, marĩrē ña'arō wee'quere acobojocũ niwĩ. Marĩrē yu'rɔo'caronojōta Jesucristo na judío masã nitirã quē'rãrē yu'rɔocũ niwĩ, nicũ niwĩ Pedro.

¹² Cũ tojo nicã tu'orã, nipe'tirã di'tamarĩpe'tia wa'acãrã niwã. Be'ro Pablo, Bernabé narē werecãrã niwã judío masã nitirã tiropũ Õ'acũ tutuaro me'rã na wee'ocusia'quere. ¹³ Nipe'tise narē wéréca be'ro Santiago ucũcũ niwĩ:

—Acawererã, yu'u musãrē werecã tu'oya.

¹⁴ Ni'cãrōacã Simó Pedro wereami Õ'acũ judío masã nitirãrē ne waro añurō weenũ'cã'quere. Õ'acũ cũ yarã niato nígũ, na quē'rãrē besecũ niwĩ. ¹⁵ Dɔporopũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã judío masã nitirã quē'rã Jesure ějōpeoatjere queorota ojamũ'tãcãrã niwã. A'tiro ojacãrã niwã:

¹⁶ “Davi cũ wiogũ nise pe'tia wa'acaro niwũ.

Be'ropũ cãrē yu'u wiogũ sōrō'caronojōta cũ pãrãmi nituriagupure sōrōgũti.

¹⁷⁻¹⁸ Cãrē tojo sōrōca be'ro ãpērã judío masã nitirã quē'rã, yu'u bese'cãrã yu'ure ějōpeorãsama.”

Duporopu marĩ wiogu Õ'acũ tojo ni wereyucu niwĩ.

A'tiro ni ojacãrã niwã Õ'acũ ye quetire weremu'tã'cãrã.

¹⁹ »Tojo weegu yu'u wãcũ'u. Judío masã nitirã Jesure ãjõpeorãrẽ peje dutise o'oticã'rõua'a. ²⁰ Mejõ dia'cũ ni'cã pũrĩ “A'ticuse weeticã'ña”, ni ojarã narẽ. “Wa'icũ di'i, ãpẽrãnojõrẽ Õ'acũ mejõtare ãjõpeorã na wẽjẽ ãjũamorõ ñubuepeo'quere ba'aticã'ña”, nĩrã. “Musã numosãnumia nitirãrẽ, musã marãpusumua nitirãrẽ a'metãrãticã'ña”, nĩrã. “Nipe'tirã wa'icurã wãmũta ãrũasure'cãrãrẽ ba'aticã'ña. Nipe'tirã dí miiña marĩrãrẽ ba'aticã'ña. Wa'icurã ye díre ba'aticã'ña.” Ticũseta dutirã narẽ. ²¹ Duporopu saurunũcũ judío masã na nerẽse wi'seripũ Moisé cũ duti'quere bu'enu'cũcã'ma. A'tere nipe'tise macãrĩpu bu'erã weema. Tojo weerã judío masã nitirã quẽ'rã masĩsama Moisé cũ duti'quere, nicũ niwĩ Santiago.

²² Be'ro Jesú cũ besecũú'cãrã, Jesure ãjõpeorãrẽ sũ'ori nĩrã, nipe'tirã cũrẽ ãjõpeorã puarãrẽ besecãrã niwã. Ni'cũ Juda wãmeticũ niwĩ. Cũrẽta tja Barsabá pisucãrã niwã. Apĩ pe'e Sila wãmeticũ niwĩ. Ticũrãrẽ besecãrã niwã Pablo quẽ'rã me'rã Antioquíapu ti pũrĩrẽ miajãrẽ. Na puarã Jesure ãjõpeorã wa'teropure wiorãbocure nicãrã niwã.

Antioquíacjãrã na su'ricũña'quere diacjũ'que ni'i

²³ Jesú besecúú'cārã dutise ojáca pūrĩrẽ Pablo quẽ'rã me'rã o'ócārã niwã. A'tiro ojano'caro niwã ti pūrĩpære:

“Ësã Jesú besecúú'cārã, cūrẽ ãjõpeorãrẽ sũ'ori nirã musãrẽ añuduti'i. A'ti pūrĩrẽ musãrẽ ojao'o nipe'tirã Antioquíacjãrãrẽ, judío masã nitirã Jesure ãjõpeorãrẽ. Tojo nicã Siria, Cilicia di'tapũ nirãrẽ ojao'o. ²⁴ Æpẽrã ùsã me'rãcjãrã a'tocjãrã, musã tiropũ wa'a, na wãcũrõ me'rã musãrẽ caribosijapãrã. ‘Musã õ'rẽcjũ yapa caserore yejecõ'aña, Moisé cũ dutisere weeya' ni, musãrẽ weresu'riacũapãrã. Ësã dutiro marĩrõ tojo weepãrã musãrẽ. ²⁵ Tojo weerã ùsã ni'cãrõnojõ wãcũse me'rã pũarã umuarẽ musã tiropũ bese o'órã wee'e. Na ùsã mairã Bernabé, Pablo me'rã wa'arãsama. ²⁶ Bernabé, Pablõreta Jesucristo marĩ wiogũ yere na bu'ecusiãcã, wẽjẽcãrã nimiwã. ²⁷ Ësã bese'cãrã Juda, Sila a'ti pūrĩpũ nise nipe'tisere na basu musãrẽ bu'e, wererãsama. ²⁸ Ësãrẽ Espĩritu Santu wãcũse o'oyucã, peje musãrẽ dutisĩ'rĩtisa'a. A'ticuseta musãrẽ dutirãti. ²⁹ Wa'icũ di'i, ãpẽrãnojõrẽ Õ'acũ mejõtare ãjõpeorã na wẽjẽ ãjũamorõ ñubuepeo'quere ba'aticã'ña. Nipe'tirã wa'icũrã ye díre ba'aticã'ña. Wa'icũrã wãmũta ãrũasure'cãrãrẽ ba'aticã'ña. Wa'icũrã dí miũña marĩrãrẽ ba'aticã'ña. Musã numosãnumia nitirãrẽ, musã marãpusumua nitirãrẽ a'metãrãticã'ña. Musã ùsã dutisere wéerã, añurõ weerãsa'a. Tocã'rõta musãrẽ oja'a”, ni ojacãrã niwã.

³⁰ Be'ro na o'óno'cãrã we'eriti, Antioquíapũ wa'a wa'acãrã niwã. Topũ ejarã, na dutise

ojáca pūrīrē tocjārā Jesure ějōpeorārē nerēduti, wiacārā niwā. ³¹ Tojo weecā, ti pūrīrē bu'érā, wācūque'timi'cārā na diacjūnū'cōcā, ti macācjārā pūrō e'caticārā niwā. ³² Juda, Sila Ō'acū wereduti'quere wereturiari masā nitjīarā, Antioquíacjārārē añurō werecārā niwā. Tojo weerā narē nemorō wācūtutuase me'rā tojacā weecārā niwā. ³³ Na me'rā topure cā'rō tojánícārā niwā yujupū. Be'ro tocjārārē we'eriticā, tocjārā pe'e “Ō'acū me'rā wa'aya mūsārē o'ó'cārā tiropū”, nío'ocārā niwā. ³⁴ Sila pe'e “Yū'u pūrīcā a'topū tojagūti”, nicū niwī. Tojo weegu topū tojacā'cū niwī.

³⁵ Pablo, Bernabé yocā Antioquíapure Jesure ějōpeorā me'rā tojacārā niwā. Tocijārārē pājārā āpērā me'rā Jesú ye quetire werecārā niwā.

Pablo, Bernabé na a'merī dūcawati'que ni'i

³⁶ Be'ro Pablo Bernabére nicū niwī:

—Te'a apaturi tja todūporopū marī Jesú ye quetire bu'ecusia'que macārīpū. Tocijārārē ĩ'arā wa'arā ¿de'ro nisetimiti na? nicū niwī.

Bernabé “Jau”, nicū niwī. ³⁷ Juā Marco wāmetigure uputu miasī'rīmicū niwī.

³⁸ Juā Marco todūporopū na me'rā añurō bu'eyapada'reoticū niwī. Jerusalēpū wa'agū, Panfilia di'tapū narē cō'atojaa wa'acū niwī. Tojo weegu Pablo cūrē ne miasī'rīticū niwī. ³⁹ Be'ro na basu uputu a'metu'ti, a'merī dūcawatia wa'acārā niwā. Bernabé pe'e yucūsu me'rā Chipre nūcūrōpū Marcore miacū niwī. ⁴⁰ Pablo pe'e cū me'rā wa'acjūre Silare besecū niwī. Tocijārā Jesure ějōpeorā “Ō'acū mūsārē co'teato”,

ni sêrîbosacârã niwã. Be'ro Pablo quê'rã narê we'eriti, wa'a wa'acârã niwã. ⁴¹ To wa'arã, Siria, Cilicia wãmetise di'tapure yu'ruacârã niwã. Tepu Jesú ye quetire wererã, tocjãrã Jesure êjõpeorãrê wãcütutuase o'onemowã'cãcãrã niwã.

16

Timoteore Pablo, Sila na mia'que ni'i

¹ Pablo, Sila Derbe, Listra wãmetise macãrîpüre etacârã niwã. Listrapu ni'cũ Jesure êjõpeogu Timoteo wãmetigure bocaecãrã niwã. Cũ paco judío masõ Jesure êjõpeogo nico niwõ. Pacu pe'ea griego masũ nicu niwĩ. ² Jesure êjõpeorã Listra, Iconiocjãrã Timoteore añurõ wãcücãrã niwã. “Añugũ nimi”, ni ï'acârã niwã. ³ Tojo weegu Pablo narê ba'patiato nígũ, cûrê miasĩ'rîcu niwĩ. Cûrê miasĩ'rîgũ, cû õ'rêcju yapa caserore yejecõ'aduticu niwĩ. Cũ tojo weeno'tigu judío masã cũ bu'esere êjõpeotibosama nígũ, tojo weecu niwĩ. To nirã nipe'tirã judío masã Timoteo pacu griego masũ nisere masïcãrã niwã. Judío masã nitirã na põ'rãrê õ'rêcju yapa caserore yejecõ'aticãrã niwã. ⁴ Be'ro Timoteo Pablo quê'rã me'rã wa'acu niwĩ. Nipe'tise na yu'ruase macãrîpüre Jesure êjõpeorãrê wereyu'ruamujãcãrã niwã. Jerusalêpu nirã Jesú cũ besecúu'cãrã, cûrê êjõpeorãrê sũ'ori nirã dutio'o'quere werecãrã niwã. Nipe'tirãrê “Na duti'quere weeya”, niburocãrã niwã. ⁵ Na tojo werecã tu'orã, Jesure êjõpeorã siape me'rã wãcütutuanemocãrã niwã. Ne Jesure

ējōpeodu'uticārā niwā. Āpērā quē'rā Jesure
 ējōpeotimi'cārā ҃м҃с҃оrиn҃с҃҃ п̄ājārā cūrē
 ējōpeonemocārā niwā.

Pablōre Macedoniacjǎ weetamuse sērī'que ni'i

⁶ Pablō quē'rārē na Asiapу Jesú ye quetire
 bu'erā wa'abo'cārārē Espiritu Santu cā'mota'acу
 niwī. Tojo weerā na apero Frigia, Galacia tiro
 pe'e yу'rуacārā niwā. ⁷ Topу yу'rуaa, Misia
 na di'ta ta'a'caro sumutopу ejacārā niwā. Topу
 eja, na Bitinia wāmetiri di'tapу wa'asī'rīmicārā
 niwā tja. Topу wa'asī'rīrārē apaturi Espiritu
 Santu narē cā'mota'acу niwī. ⁸ Na to Misia
 yу'rуaa, wa'a, bu'acārā niwā Troa wāmetiri
 macāpу. ⁹ Topу na etáca ñami Pablō quē'ese
 weronojō ni'cǎ Macedoniacjǎ cǎ tiro sērīnu'cūcā
 ī'acу niwī. A'tiro nicу niwī:

—A'tia a'to Macedoniapу. Ёsārē weetamugǎ
 a'tia, nicу niwī. ¹⁰ Be'ro cǎ quē'ese weronojō
 ī'a'quere werecā, maata ũsā ye dure wa'a
 wa'awу. Yу'ч Luca a'ti pūrīrē oja'cу quē'rā
 na me'rā wa'awу. Ёsā cǎ quē'ese weronojō
 ī'a'quere a'tiro wācūwǎ: “Ő'acǎ marīrē Macedo-
 niacjārārē cǎ ye quetire weredutigу weepī”, ni
 wācūwǎ.

*Pablō, Sila Filipopу Lidia wāmetigore na
 bocaeja'que ni'i*

¹¹ Ёsā Troapу ní'cārā yucусу me'rā pē'awǎ
 Samotracia wāmetiri nǎcūrōpуре. Tocjārāta ape
 nуmу wa'anemowǎ ape macā Neápoli wāmetiri
 macāpу. ¹² Tóma majā ma'apу majāa, romano
 masā na wéeca macā Filipopуре etawу. Ti
 macāta ti di'ta Macedonia wa'teropуре dutiri

macã niwũ. Topure ũsã pejeti numurĩ tojáníwũ.
 13 Sauru nicã Õ'acũrẽ ñubuepeorãrẽ a'marã wa'awũ. Tojo weerã macãpũ ní'cãrã dia sumuto na ñubuewũaropũ wa'awũ. Narẽ bocaēja, na tiro ejanujã, to numia nerẽ'cãrãrẽ Jesú ye quetire werewũ. 14 Ni'cõ topũ ũsã weresere tũ'o'co Lidia wãmetigo niwõ. Co Tiatira wãmetiri macãcjõ, su'ti wapabujuse sõ'a ñibocuresere duago niwõ. Judío masõ nitimigõ, Õ'acũrẽ ëjõpeogo niwõ. Pablo cũ weresere ëjõpeoato nígũ Õ'acũ core tũ'omasise o'ocũ niwĩ. 15 Be'ro core, co ya wi'icjãrã nipe'tirãrẽ wãmeyewũ. Co ũsãrẽ niwõ:
 —Yũ'ure diacjũta Jesure ëjõpeogo nimo nírá, ya wi'ipũ cãrĩrã wa'aya, niwõ. Co ɸpũtũ tojadu-ticã tũ'orã, co ya wi'ipũ tojawũ.

Pablöre, Silare bu'iri da'reri wi'ipũ sõrõ'que ni'i

16 Ni'cã numũ ũsã Õ'acũrẽ ñubuepeowũaropũ wa'arã, ejapejacãti ni'cõ numio wãtĩ sãjãno'core. Co ãpërãrẽ da'raco'tego niwõ. Wãtĩ weeta-muno'gõ “Be'ro tojo wa'arosa'a”, ni masĩsere cũowõ. Co masĩsere ãpërãrẽ werese me'rã core cũorã pajiro niyeru wapata'awã. 17 ũsãrẽ ï'asirutu, caricũwõ:

—Ã'rã Õ'acũ ɸ'musepũ nigũ dutisere weerã nima. Mũsãrẽ wererã weema Jesure ëjõpeorã yũ'rãrãsama nise quetire, ni caricũwõ. 18 Co peje numurĩ tojo nicusiawõ. Be'ro Pablo caributi, majãmĩ'a, wãtĩ copure nigũrẽ niwĩ:

—Jesucristo tutuaro me'rã mũ'urẽ copure nigũrẽ wijaaduti'i. Cũ tojo nicãta, maata wijaa wa'acũ niwĩ.

19-20 Cã wijáaca be'ro co masĩmi'que pe'tia wa'awũ. Tojo weerã core cwo'cãrã marĩ niyeru wapata'asome nírã, ua wa'awã Pablo, Sila me'rã. Tojo weerã macã deco wiorã tiropure narẽ ñe'e miawã.

Be'ro wiorãpure co wiorã nimi'cãrã weresãwã. A'tiro niwã:

—Árã judío masã nima. A'ti macãcjãrãrẽ caribosijarã weema. ²¹ Na bu'ese marĩ romano masãrẽ dutise mejẽta ni'i. Tojo weerã marĩ na weedutisere weeticã'rõua'a, niwã wiorãpure.

²² Na topũ nerẽ'cãrã tojo nicã tũ'orã, Pablo quẽ'rã me'rã ua wa'awã. Tojo weerã wiorã Pablo, Silare na ye su'tire tuweeduti, na yarã surarare tãrãdutiwã. ²³ Narẽ upũtũ tãrãtoja, bu'iri da'reri wi'ipũ sõrõwã. Be'ro ti wi'i co'tegũre du'tiwijari nírã, añurõ bi'acã'dutiwã. ²⁴ Na tojo nicã tũ'ogũ, bu'iri da'reri wi'i co'tegũ nitũoroca tucũpũ sõrõcũ niwĩ narẽ. Pũa yucũ tãa wa'teropũ na dũ'pocãrĩrẽ siosõrõcũuoduti, narẽ dũ'tecũuocũ niwĩ.

Õ'acũ di'ta narãsãcã wee'que ni'i

²⁵ Be'ro ñami deco Pablo, Sila Õ'acũrẽ ñubue, basapeocãrã niwã. Na tojo weecã, ti wi'ipũ nírã bu'iri da'reno'cãrã narẽ tũ'ocãrã niwã. ²⁶ Wãcũña marĩrõ di'ta upũtũ narãsãcaro niwũ. Na nirĩ wi'i quẽ'rã a'meña'caro niwũ. Tojo weero maata ti wi'i bi'ami'que soperi, nipe'tirã bu'iri da'reri wi'ipũ nirãrẽ dũ'tecũumi'que cõme dari pãrĩstea wa'acaro niwũ. ²⁷ Tojo wa'áca be'ro ti wi'i co'tegũ wã'cãcũ niwĩ. Wã'cã, te soperi susupe'ticã ã'acũ niwĩ. “Nipe'tirã du'tiwijaape'tia wa'apã”, ni wãcũcũ nimiwĩ.

Tojo weegu uigu, cū basu di'pjī mii wējēcā'cū nimiwī. ²⁸ Tojo weesī'rīcā, Pablo cūrē ɁpɁtu caricūquejocū niwī:

—Mu'u basu wējēticā'ña. Ɔsā nipe'tirā a'topu nipe'ticā'a, nicū niwī.

²⁹ Pablo tojo nicā tɁ'ogu, āpērā surarare “Sī'ase miitia”, nicū niwī. Na o'óca be'ro sī'oo, omasājāacū niwī Pablo, Sila na nirī tucūpu. Uigu, ɁpɁtu narāsāgūta, na pu'to ejaque'acū niwī. ³⁰ Be'ro wā'cānū'cā, narē pijiwīrō, sērītiña'cū niwī:

—¿De'ro weegusari yu'u Ō'acū yu'ure yu'rɁoato nígu?

³¹ Na pe'e a'tiro yu'ticārā niwā:

—Mu'u marī wioгу Jesure ējōpeogu, yu'rɁgusa'a. Mu'u ya wi'icjārā quē'rā mu'u weronojō ējōpeorāta, yu'rɁrāsama, nicārā niwā.

³² To be'ro cūrē, cū ya wi'icjārārē Jesús ye que-tire bu'ecārā niwā. ³³ Surara bu'iri da'reri wi'i co'tegu Pablo quē'rārē ñami decota na tārā'que cāmirē coecu niwī. Cū coéca be'ro Pablo quē'rā cūrē, cū ya wi'icjārārē wāmeyecārā niwā.

³⁴ Be'ro ti wi'i co'tegu cū ya wi'ipu pijiwā'cā, narē su'ori ba'acū niwī. Na Ō'acūrē ējōpeoca be'ro cū, cū acawererā ɁpɁtu e'caticārā niwā.

³⁵ Ape nɁmɁ bo'reacā ti macācjārā romano masā wiorā surarare ti wi'i co'tegupure weredu-ticārā niwā. A'tiro nío'ocārā niwā:

—“Na to puarā ɁmɁa nirārē du'uwīrōdutiama”, ni wererā wa'aya, nicārā niwā.

³⁶ Surara topu eja, wiorã na wereduti'quere ti wi'i co'tegupure werecãrã niwã. Tere tu'otoja, cũ pe'e quẽ'rã wereturiacu niwĩ Pablo, Silare tja.

—Musãrẽ a'ti macãcjãrã wiorã “Du'uwĩrõato”, nicãrã niama. Tojo weerã musã wijaaya. Añurõ e'catise me'rã wa'aya, nicu nimiwĩ ti wi'i co'tegupure'e.

³⁷ Cũ te quetire werecã tu'ogu, Pablo surarare nicu niwĩ:

—A'ti macãcjãrã wiorã ùsãrẽ bu'iri bocatiama. Bocatimirã, masã tiropu miaa, tãrã, a'ti wi'i bu'iri da'leri wi'ipu ùsãrẽ sõrõama. Ùsã romano masã nimicã, tojo weeama. Ni'cãrõacãrẽ ùsãrẽ masã ï'atiropu nuowĩrõsĩ'rĩsama. Basiowe'e. Na basuta a'titjãrã, ùsãrẽ wĩrõrã a'tiato, nicu niwĩ surarare.

³⁸ Surara cũ tojo ní'quere tu'orã, wiorãpüre wererã wa'acãrã niwã. Pablo quẽ'rã “Romano masã ni'i” niama nise quetire werecã tu'orã, wiorã ucua wa'acãrã niwã. ³⁹ Na ti wi'ipu wa'a, Pablo quẽ'rãrẽ acobojose sãrĩcãrã niwã. Sãrĩtoja, narẽ bu'iri da'leri wi'ipu ní'cãrãrẽ miiwijaa, “Ne a'ti macãrẽ niticã'ña, wijayã”, nicãrã niwã. ⁴⁰ Na tojo nicã tu'orã, Pablo, Sila bu'iri da'leri wi'ipu ní'cãrã wijaawã'cã, Lidia ya wi'ipu wa'acãrã niwã tja. Topu Jesure ejõpeorãrẽ wãcütutanemocã weecãrã niwã. Be'ro ti macãpu ní'cãrã wa'a wa'acãrã niwã.

17

Tesalõnicapu Pablo quẽ'rãrẽ wa'a'que ni'i

¹ Pablo, Sila Filipopu ní'cãrã yu'ruacãrã niwã Anfípõli, Apõlonia wãmetise macãrĩrẽ. To

yu'ruaa, etacārã niwã Tesalónica wãmetiri macãpũ. Ti macãpũre judío masã nerērĩ wi'i nicaro niwũ. ²⁻³ Pablo cũ weesetironojõpũma ti wi'ipũ sãjãacũ niwĩ. I'tia semana saurunucũ Jesú ye quetire bu'ecũ niwĩ. Duporocjãrãpũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã na oja'quere bu'ecũ niwĩ:

—“Õ'acũ bese'cũ pi'eti, wěrĩgũsami. Wěrĩ'cũpũ nimigũ, masãgũsami”, ni ojacārã niwã. Na tojo ni ojano'cũreta mũsãrẽ ni'cãrõacãrẽ were'e. Jesúta nimi na tojo ni'cũ Õ'acũ cũ bese'cũ, ni werecũ niwĩ Pablo.

⁴ Tojo ni werecã tũ'orã, ni'cãrẽrã judío masã ãjõpeocãrã niwã. Judío masã weronjõ ãjõpeosetirã quẽ'rã griego masã pãjãrã ãjõpeocãrã niwã. Wiorã weronjõ nirã numia pãjãrã ãjõpeocãrã niwã.

⁵ Æpẽrã judío masã Pablo cũ weresere ãjõpeotirãnojõ upũtũ uocãrã niwã Pablõre. Tojo weerã umũa nijĩsijarãrẽ, ña'arã nibajaque'atirãrẽ macã decopũ neo, o'ócãrã niwã:

—Nipe'tiropũ caricũste sijaya, nicãrã niwã. Na tojo weecã, ti macãcjãrã nipe'tirã uarosãjãcãrã niwã. Be'ro Pablo quẽ'rãrẽ masã decopũ miarãtirã a'marã wa'acãrã niwã. Na cãjĩca wi'i Jasõ wãmetigũ ya wi'ipũ wa'acãrã niwã. Topũ eja, narẽ a'marã, ti wi'i sopere weje pã'rẽcã'cãrã niwã. ⁶ Ne bocaticãrã niwã. Bocati, ti wi'i nigũ Jasõrẽ, ãpẽrã Jesure ãjõpeorãrẽ ñe'e miacãrã niwã wiorã tiropũ. Topũ ejarã, a'tiro caricũcãrã niwã:

—Aperocjārã ɯmɯa marĩ ya macãpɯ a'ticārã niama. Nipe'tiro na sjaropɯre dojorẽ sjarã weema. ⁷ Jasõ narẽ cũ ya wi'ipɯ cãjĩ'o'ocɯ niami. Na nipe'tise marĩ wiogɯ Romacjã cũ dutisere yɯ'rɯnɯ'cārã weeama. Apĩ pe'ere “Wiogɯ waro nimi Jesú wãmetigɯ” nirã weeama, ni caricũcārã niwã.

⁸ Na tojo nicã tɯ'orã, ti macãcjarã, ti macã wiorã nipe'tirã caricũstea wa'acārã niwã.

⁹ Be'ro wiorã Jasõrẽ, cũ me'rãcjarãrẽ a'tiro nicārã niwã:

—Mɯsã ũsārẽ niyeru wapayecã, mɯsārẽ du'uwĩrõrãti. Pablo, Sila na a'ti macãpɯre wijãca be'ro mɯsã ye niyerure wiarãti tja, nicārã niwã. Tojo nicã tɯ'orã, na wapayecārã niwã. Na tojo wéeca be'ro narẽ du'ucã'cārã niwã.

Pablo, Sila Bereapɯ na bu'e'que ni'i

¹⁰ Ñamica'a, na'ique'ari curapɯ ãpẽrã Jesure ãjõpeorã Tesalõnicacjārã Pablo, Silare Berea wãmetiri macãpɯ wijaduticārã niwã. Be'ro ti macãpɯ eja, judío masã na nerẽrĩ wi'ipɯ wa'acārã niwã tja. ¹¹ Bereacjārã

pe'e Tesalõnicacjārã nemorõ Pablo weresere tɯ'otɯ'sacārã niwã. ¿Pablo marĩrẽ diacjũta

bu'egɯ weemiti? nĩrã, ɯmɯcorinacũ Õ'acũ ye queti ojarã na oja'quere bu'enu'cũcã'cārã niwã. ¹² Cũ diacjũta werecã ĩ'arã, judío masã

pãjārã ãjõpeocārã niwã. ãpẽrã pãjārã griego masã ɯmɯa ãjõpeocārã niwã. Numia quẽ'rã griego numiata pajiro niyeru cɯorã numia

ãjõpeocārã niwã. ¹³ Judío masã Tesalõnicacjārã Pablo Bereapɯ Õ'acũ ye quetire bu'ecã tɯ'ocārã

niwã. Tere tu'orã, na Bereapɯ wa'acãrã niwã masãrẽ uarosãjãcã weerã wa'arã tja. ¹⁴ Na uarosãjãcã ĩ'arã, maata Jesure ëjõpeorã Pablöre ãpërã me'rã dia pajiri maapɯ o'ócã'cãrã niwã. Cũ me'rãcjãrã pe'e Sila, Timoteo ti macãputa tojacã'cãrã niwã. ¹⁵ Pablo cãrẽ ba'patiwã'cã'cãrã me'rã buruaa, Atena wãmetiri macãpɯ ejacãrã niwã. Topɯ cãrẽ soocã, majãmitojati a'titicãrã niwã na ya macã Bereapɯ tja. Na me'rãta Pablo queti o'ocɯ niwĩ:

—Quero Sila, Timoteo a'tiatio a'topɯ, nicɯ niwĩ.

Pablo Atenapɯ Jesú ye quetire were'que ni'i

¹⁶ Sila, Timoteore yucueganøjõ Pablo Ate-napɯ nígũ, ti macãpɯ ĩ'acusiaccɯ niwĩ. Topɯ peje na ëjõpeose queose yee'quere ĩ'acɯ niwĩ. Tere ĩ'agũ, pũrõ bujaweticɯ niwĩ. ¹⁷ Tojo weegɯ Jesú ye quetire judío masã na nerẽrĩ wi'ipɯ wereccɯ niwĩ. Judío masãrẽ, ãpërã na weronøjõ ëjõpeosetirãrẽ wereccɯ niwĩ. Tojo nicã umucorinucũ macã decopɯ wa'amujãccɯ niwĩ. Topɯ cũ bocaejarãrẽ Jesú ye quetire weremujãccɯ niwĩ. ¹⁸ Ni'cãrẽrã epicúreo, estoico wãmetise cururicjãrãrẽ bu'erã Pablo me'rã ucũcãrã niwã. Cũ Jesú ye quetire, apeye quẽ'rãrẽ wẽrĩ'cãrãpɯ masãsere wereccɯ niwĩ narẽ. Tojo weerã ni'cãrẽrã na basu a'merĩ sãrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro ni weresĩ'rĩgũ weeti tocã'rõ ucũsepijagu? ãpërã pe'e a'tiro nicãrã niwã:

—Ape di'tacjãrã na ëjõpeorãnojojõrẽ ucũgũ weesami, nicãrã niwã.

19 Be'ro cūrē pijiwā'cācārā niwā wiorā na ucūwuro Areópago wāmetiropu. Topu cūrē nicārā niwā:

—Ĕsā ma'ma cjase mu'u bu'esere tu'osī'rīsa'a.

20 Ĕsārē mejēcā warota nicā'sa'a. Tere ne tu'otirā nicāti. ¿De'ro nisī'rīrō weeti te mu'u bu'ese? Wereya, nicārā niwā.

21 Ti macā Atenacjārā, āpērā topu macārī wa'a'cārā na weesetise a'tiro nicaro niwū. Ma'ma queti dia'cūrē tu'o, ucūnu'cūcā'sī'rīcārā niwā.

22 Na wereduticā tu'ogu, Pablo Areópagopu wā'cānu'cā werecu niwī Atenacjārārē:

—Yu'u ĩ'acā, musā ějōpeorānojōrē añurō ějōpeoseti'i. 23 Yu'u a'ti macāpu sijagu, musā ějōpeosere ĩ'apu. Topu ni'cārō musā ějōpeorānojōrē wa'icūrā wējē ũjũamorōpeoropu a'tiro ojaō'ono'carore bocaejapejasu. “Ō'acū masīno'ña marīgūrē ějōpeoro ni'i”, niapu. Musā masītimirā ějōpeo'cure musārē ni'cārōacā wereguti.

24 »Ō'acū a'ti turi nipe'tisere wee'cu u'muse, a'ti di'ta wiogu nimi. Tojo wiogu nitjāgū, umua na wee'que wi'seripu dia'cū nīmasītisami. 25 Ne apeyenojō dū'satisa'a Ō'acūrē. Nipe'tirārē catise, ejerimise, nipe'tisere o'osami. Ne marī da'rase me'rā cūrē weetamuta basiotisa'a. 26 Ō'acū ne waroputa ni'cū masū weecu niwī. Cū me'rāta nipe'tise cururicjārārē weecu niwī. Narē nipe'tiro a'ti turipare niburoato nīgū ducawaacu niwī. Ō'acū cū dutiro me'rā marī pōtēorō catiatjore, marī niatjore cūucu niwī. 27 Cū wee'quere ĩ'arā, yu'ure masīsī'rīrā a'mato nīgū

tere weecu niwĩ Õ'acũ. Cũrẽ a'mato nimigũ, yoaropu nitisami. Marĩ tiroacã nisami.

28 »Õ'acũ weetamurõ me'rãta marĩ cati'i, da'ra'a. Ni'cãrẽrã musã ya curuacjãrã papera ojari masã a'tiro ni ojacãrã niwã: “Marĩ quẽ'rã Õ'acũ wee'cãrã cũ põ'rã ni'i.”

29 »Marĩ Õ'acũ põ'rã ni'i nĩrã, cũrẽ “Uru, plata wãmetise me'rã yee'cu nimi”, ni wãcũticã'rõua'a. Tojo nicã “Ëtãgã me'rã queose wee'cu nimi”, niticã'rõua'a. “Masã na wãcũrõ me'rã yeeme'rĩ'cu nimi Õ'acũ”, niticã'rõua'a. 30 Dũporocjãrãpũre na masĩtirã yee ëjõpeo'quere Õ'acũ tojo ï'acã'cu niwĩ. A'tocaterore marĩ nipe'tirocãrãrẽ a'tiro uasami. Marĩ ña'arõ weesetisere bujaweti, du'udutisami. 31 Õ'acũ a'ti turi nipe'tirocãrãrẽ beseatji numurẽ ï'acasanu'cõcu niwĩ. Ti numu nicã, queoro nise me'rã besegusami. Cũ bese'cu Jesú me'rã tojo weegusami. Õ'acũ cũrẽ ã'rĩta musãrẽ beseacu nimi nígũ, wẽrĩ'cupũre masõcu niwĩ, nicu niwĩ Pablo.

32 Pablo “Ni'cũ masũ wẽrĩ'cupũ masãcu niwĩ” nicã tu'orã, ãpẽrã ni'cãrẽrã mejõ bujicã'cãrã niwã. ãpẽrã pe'e “Mu'u apetero tere ucũcã, tu'onemosĩ'rĩsa'a tja”, nicãrã niwã.

33 Be'ro Pablo na nerẽrõpu ní'cu wijaa wa'acu niwĩ. 34 Ni'cãrẽrã cũrẽ sirutuwijaa, cũ weresere tu'orã, Jesure ëjõpeocãrã niwã. Ni'cũ Dionisio wãmetigu Areópagopu ãpẽrã wiorã me'rã nerẽwuagu nicu niwĩ. Apego Dãmari wãmetigo, tojo nicã ãpẽrã Jesure ëjõpeocãrã niwã.

18

Pablo Corintopu weeseti'que ni'i

¹ Pablo Atenapu wéréca be'ro Corinto wāmetiri macāpu wa'acu niwī. ² Topu etagu, ni'cū judío masū Aquila wāmetigure, cū nūmo Priscilare bocaejacu niwī. Ne waropare Ponto wāmetiri di'tacjāpu nicu nimiwī. Be'ro Italia di'tapu macārī wa'acu niwī. Cū topu nīca be'ro tocjū romano masā wiogu Claudio nipe'tirā judío masārē ti di'tapu nirārē wijaduticu niwī. Cū tojo nicā tū'ogu, cū nūmo me'rā Corintopu wa'acu niwī. Pablo cū Corintopu etase dūporoacā na quē'rā ne etarāta nicārā niwā. Pablo topure etāca be'ro ni'cā nūmu na tiropu sijagu wa'acu niwī. ³ Na quē'rā cū weronojōta da'rasetirā nicārā niwā. Usebūtise su'ti caseri paca me'rā āpērā sijarā wa'arā na miase wi'serire da'rerā nicārā niwā. Te na da'raseticā ī'agū, na tiro na me'rā da'ragu tojacā'cu niwī.

⁴ Saurunūcū judío masā na nerērī wi'ipu judío masārē, judío masā nitirārē Jesú ye cjasere cūrē ējōpeoato nígū weregu wa'amujācu niwī.

⁵ Be'ro Sila, Timoteo Macedonia di'tapu ní'cārā Pablo cū hono'cārā Corintopure etacārā niwā. Topu na etacā, Pablo su'ti caseri me'rā wi'seri weemi'quere da'radu'ucā'cu niwī. Cū nipe'tise nūmūrī bu'ero bajuro Jesú ye cjasere bu'ecu niwī. Cū judío masārē “Ō'acū bese'cu marī yoacā yucue'cu Jesú wāmetigu nimi”, ni bu'ecu niwī. ⁶ Na pe'e a'tere tū'osī'rīticārā niwā. Tojo weerā cū weremicā, tocjārā cūrē tu'ti, cū weresere ye'sumujācārā niwā. Na tojo weecā ī'agū, cū

tu'satisere ĩ'ogũ, cũ ye su'tire to cjase di'ta wã'a'quere paasteĩ'ocũ niwĩ. Narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Õ'acũ musãrẽ bu'iri da'recã, musã ye bu'iri wa'arosa'a. Yé bu'iri nisome. Musãrẽ yu'u cũ ye cjasere weretojapũ. Tojo weegu yu'u ni'cãcã me'rã judío masã nitirãrẽ Jesú ye cjasere bu'egu wa'aguti, nicũ niwĩ.

⁷ Tojo nitojanũ'cõ, ti wi'ipũ ní'cũ wijaa, Ticio Justo ya wi'ipũ wa'a, nicã'cũ niwĩ. Ti wi'i pe'e na nerẽrĩ wi'i pu'toacã nicaro niwũ. Justo judío masũ nitimigũ, Õ'acũrẽ ãjõpeogu nicũ niwĩ.

⁸ Apĩ na nerẽrĩ wi'i wiogu Crispo wãmetigu cũ quẽ'rã Jesure ãjõpeocũ niwĩ. Nipe'tirã cũ ya wi'icjãrã Jesure ãjõpeorã dia'cũ nicãrã niwã. Æpẽrã quẽ'rã ti macãcjãrã Pablo cũ were'quere tu'orã, pãjãrã Jesure ãjõpeocãrã niwã. Na ãjõpeotojacã ĩ'agũ, Pablo narẽ wãmeyecũ niwĩ.

⁹⁻¹⁰ Ni'cã ñami Pablo cãrĩtimigũ quẽ'ese weronojõ Jesú cũrẽ ucũcã tu'ocũ niwĩ:

—A'ti macãpũre pãjãrã yu'ũre ãjõpeoajã nima. Tojo weerã mu'ũrẽ ãpẽrã ne mejẽcã weeta basiosome. Yu'u mu'u me'rã nigũti. Tojo weegu uiticã'ña. Yé cjasere ne weredu'uticã'ña. Tojo werenu'cũcã'ña, nicũ niwĩ Jesú Pablöre.

¹¹ Tojo weegu Pablo ni'cã cũ'ma ape cũ'ma deco tocjãrãrẽ Õ'acũ ye quetire bu'égũ, Corintopũre tojacũ niwĩ. ¹² Titareta ti di'ta Acaya wiogu Galiõ wãmetigu sãjãcũ niwĩ. Tojo cũ wiogu nirĩ cura judío masã Pablöre ñe'e, cũ tiropũ miacãrã niwã. ¹³ Cũrẽ weresãrã, a'tiro nicãrã niwã:

—Ā'rī mejēcā ějōpeodutimi. Ūsārē dutise mejētare weedutigū weemi, nicārā niwā.

¹⁴ Pablo yu'tiguti weeri curata Galiō ucūquejocū niwī judío masā cūrē weresā'cārārē:

—Cū ña'arō wéeca be'ro nicā pūrīcārē, yu'u tu'oboapā. ¹⁵ Mūsā judío masā ye dutise niyucā, mūsā basu apoya. Yu'u pūrīcā tere ne besosome, nicū niwī.

¹⁶ Tojo nitojanū'cō, topū nirārē cū yarā surarare cō'awīrōdutigū niwī. ¹⁷ Na topū nīrāta, maata Sóstenes wāmetigure wiogū ĩ'orōpū ñe'ea, paacārā niwā. Na paagu judío masā nerērī wi'i wiogū nicū niwī. Galiō na tojo weecā, tojo ĩ'arō bajuro ĩ'acā'cū niwī. Ne cā'mota'aticū niwī.

Pablo Corintopū ní'cū Antioquíapū dajato-jaa'que, tojo nicā apaturi cū bu'esijanemo'que ní'i

¹⁸ Pablo peje numūrī Corintopūre tojacū niwī. Be'ro tocjārā Jesure ějōpeorārē we'eriti, Priscila, Aquila me'rā Siria di'tapū wa'a wa'acū niwī. Topū cū wa'ase dūporo Corintopū ní'cū Cencrea wāmetiri macāpū bu'acū niwī. Ti macāputa yucusū me'rā wa'ati dūporo cū poarire seecō'adutigū niwī. Cū todūporopū Ō'acūrē “A'tiro weeguti” ní'quere tu'aja'a nisī'rīgū tojo weecū niwī.

¹⁹⁻²¹ Cūrē séeca be'ro na yucusupū mujāsājāa, dia pajiri maarē pē'a, ape pā'rē Éfeso wāmetiri macāpū etacārā niwā. Topū eta, cū judío masā nerērī wi'ipū sājāa, Jesús ye cjasere judío masā me'rā ucūcū niwī. Ni'cārērā ti wi'i nirā cūrē

yoacã tojaduticãrã nimiwã. Cũ pe'e tojasĩ'rĩticũ niwĩ.

—Yũ'u Jerusalẽpu wa'agu wee'e bosenuũ yu'ruogu wa'agu. Õ'acũ cũ uacã, apetero weegu a'tiguti tja, nicũ niwĩ narẽ. Priscila, Aquila pũrĩcã ti macãputa tojacã'cãrã niwã. Pablo ni'cãta to ní'cu yucusũ me'rã yu'ruacu niwĩ.

²² Yũ'ruaa, etacu niwĩ Cesareapure. Topu eta, yucusupu ní'cu dijaa, Jerusalẽpu wa'agu ma'apu majãcu niwĩ. Jerusalẽpure etagu, tocjãrã Jesure ãjõpeorãrẽ añuduti, topu tojacã'cu niwĩ. Be'ro Antioquiapure yu'ruacu niwĩ tja. ²³ Topure cã'rõ niqejõ, yu'rua wa'acu niwĩ tja Galacia, Frigia di'ta nise macãrĩpure. Nipe'tirã Jesure ãjõpeorãrẽ nemorõ wãcũtutuase o'onemowã'cãcu niwĩ.

Apolo wãmetigu cũ masãrẽ bu'e'que ni'i

²⁴ Pablo Galacia, Frigia di'tapu sijari curata apĩ judío masũ Jesure ãjõpeogu Apolo wãmetigu Éfesopure etacu niwĩ. Cũ Alejandriacjũ añurõ ucũme'rĩgũ nicũ niwĩ. Õ'acũ ye queti wererã na ojãca pũrĩ cjasere masĩrĩ masũ nicũ niwĩ.

²⁵ Toduporopure ãpẽrã Jesú ye quetire werecã tu'ocu niwĩ. Tojo weegu cũ weretu'saro me'rã, diacjũ nise me'rã ãpẽrãrẽ Jesú ye quetire wereturiacu niwĩ. Tojo weemigũ, Juã cũ masãrẽ wãmeye'que dia'cũrẽ masĩcu niwĩ. Espĩritu Santu cũ dijata'que pe'ere masĩticũ niwĩ. ²⁶ Cũ ne uiro marĩrõ wãcũtutuario me'rã judío masã na nerẽrĩ wi'ipu Jesú ye quetire werecu niwĩ. Be'ro Priscila, Aquila tu'ocãrã niwã cũ weresere. Tere werecã tu'orã, cũrẽ na ya wi'ipu miacãrã

niwã. Topu cûrẽ añurõ Jesú ye quetire cû masĩtimi'quere diacjũnu'cõcãrã niwã.

²⁷ Be'ro Apolo “Acayapu wa'asĩ'rĩsa'a” nicã tu'orã, Éfesocjãrã Jesure ãjõpeorã cûrẽ papera ojabosacãrã niwã. Ti pũrĩrẽ Acayacjãrã Jesure ãjõpeorãpũre ojao'ocãrã niwã. A'tiro ni ojacãrã niwã: “Añurõ ñe'eña Apolo cû topu ejacã”, ni ojao'ocãrã niwã. Õ'acũ to Acayacjãrãrẽ narẽ ma'ígũ, cû macũ Jesure ãjõpeocã weecu niwĩ. Narẽta Apolo cû bu'ese me'rã Acayapu ejagu, wãcũtutuase o'onemocu niwĩ.

²⁸ Cũ nipe'tirã ĩ'orõpu judío masãrẽ cû wereme'rĩse me'rã docaque'amujãcã weecu niwĩ. Cũ Õ'acũ ye cjase ojãca pũrĩpu bu'e, narẽ werecu niwĩ:

—Õ'acũ cû bese'cu marĩ yoacã yucue'cu nimi Jesú, nicu niwĩ. Cũ añurõ diacjũ bu'e wereme'rĩcã, cûrẽ na mejẽcã nímasĩticãrã niwã.

19

Pablo cû Éfesopu bu'e'que ni'i

¹ Apolo Corintopu nirĩ cura Pablo pe'e u'muase bu'pare yu'rũaa, Éfesopũre ejacu niwĩ. Topu ãpẽrã Jesure ãjõpeorãrẽ bocaejacu niwĩ. ² Narẽ sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Mũsã Jesure ãjõpeorã, Espĩritu Santure ñe'erĩ? nicu niwĩ.

Na yu'ticãrã niwã:

—Ñe'etiwu. Ûsã “Espĩritu Santu nipu” nicã tu'otirã nicãti, nicãrã niwã.

³ —¿To pūrĩcārē masã wāmeyeno'rã, ñe'enojõ me'rã wāmeyeno'rĩ? ni, narē sērĩtiña'nemocu niwĩ Pablo.

—Juã cũ bu'e wāmeyeronojõta ũsārē wāmeyewã, nicārã niwã.

⁴ Pablo narē nicu niwĩ tja:

—Juã wāmeyecu niwĩ masã na ña'arõ weeseti'quere bujaweti ducayúca be'ro. Juã a'tiro nicu niwĩ: “Yũũ be'ro ni'cũ a'tigusami. Cūrē ějõpeoya”, nicu niwĩ. Cũ tojo ni were'cuta nimi Jesú, nicu niwĩ Pablo.

⁵ Cũ narē weretojaca be'ro na Jesure ějõpeocã ĩ'agũ, wāmeyecu niwĩ. ⁶ Be'ro na dupopapure cũ ye omocārĩrē ñapeocu niwĩ. Tojo weeri curata Espĩritu Santu napure dijatacu niwĩ. Cũ narē dijatacã, apemasã ye ucũsere ucũmasĩtimi'cārã ucũnũ'cãcārã niwã. Apeye quẽ'rārē Ő'acũ cũ weredutisere cũ wãcũse o'oro me'rã werecārã niwã. ⁷ Na nipe'tirã nirã, doce wa'tero mũũa nicārã niwã.

⁸ Pablo ti macãpũ nígũ, i'tiarã mujĩpũ judío masã na nerẽrĩ wi'ipũ wãcũtutuarõ me'rã bu'esijagũ wa'amũjãcu niwĩ. Ő'acũ nipe'tirã wiogũ nimi nisere na Jesure ějõpeoato nígũ pũrõ werecu niwĩ.

⁹ Āpērã ni'cārērã ti wi'ipũ nirã cũ weresere tu'otu'saticārã niwã. Ne ějõpeoticārã niwã. Jesú ye cjasere masã na tu'oropũ ña'arõ bu-jicã'cārã niwã. Tojo weegũ Pablo na me'rã nimi'cu cõ'awijaa wa'acu niwĩ. Nipe'tirã Jesure ějõpeorãrē cũ me'rã ti wi'ipũ nirãrē pijiwijaacu niwĩ. Be'ro cũ mũũcorinũcũ Tirano wãmetigũ ya wi'i bu'eri wi'ipũ masãrē bu'ecu niwĩ. ¹⁰ Pũa

cũ'ma bu'enu'cũcã'cũ niwĩ. Tojo weerã ti di'ta Asiacyãrã tu'ope'ticã'cãrã niwã Jesú ye quetire. Judío masã, ãpẽrã judío masã nitirã quẽ'rã mejãrõta tu'ocãrã niwã cũ weresere.

¹¹ Pablo ti macãpũ nicã, Ô'acũ cũ me'rãta peje añuse weẽ'omũjãcũ niwĩ. ¹² Tojo weegũ Pablo cũ basu wa'atimicã, ãpẽrã cũ ye su'ti bu'icjase tuweecũu'que su'tire, cũ ye nesurire miamũjãcãrã niwã dutitirã tiro, wãtĩa sãjãno'cãrã tiropũ. Te me'rã dutitimi'cãrã yu'rũamũjãcãrã niwã. Wãtĩa sãjãno'cãrãrẽ cõ'awĩrõmũjãno'cãrã niwã.

¹³⁻¹⁴ Titareta ãpẽrã masã wãtĩa cõ'awĩrõ si-jari masã Éfesopũre etacãrã niwã. Na siete nicãrã niwã. Esceva wãmetigũ põ'rã ni'cũ põ'rãta nicãrã niwã. Cũ ni'cũ judío masã pa'ia wiogũ nicũ niwĩ. Na Jesure ãjõpeotimirã, Pablo weronjõ na quẽ'rã Jesú wãmerẽ pisurã, wãtĩarẽ cõ'awĩrõsĩ'rĩmicãrã niwã. Tojo weerã wãtĩa sãjãno'cãrãrẽ cõ'awĩrõrãtirã a'tiro nicãrã niwã:

—Wãtĩa mũsã masãpũre nirãrẽ wijaaduti'i Jesú, Pablo weresijagũ wãme me'rã.

¹⁵ Na tojo nicã, wãtĩ narẽ yu'ticũ niwĩ:

—Yu'ũ Jesure masĩ'i. Pablo quẽ'rãrẽ masĩ'i. Mũsã pũrĩcãrẽ masĩtisa'a. ¿Noanojõ niti mũsã? nicũ niwĩ.

¹⁶ Narẽ tojo níca be'ro masũ wãtĩ sãjãno'cũ na tiropũ bu'puquepejacũ niwĩ. Narẽ upũtu paacu niwĩ. Cãmida're, na ye su'tire paatũ'rẽpe'ocã'cũ niwĩ. Ni'cã pe'e narẽ paacã'cũ niwĩ. Na pe'e ne a'meticãrã niwã. Na su'ti marĩrã tojarãpũ ti wi'ipũ ní'cãrã omawija wa'acãrã niwã. ¹⁷ Ti

macã Éfesopu nirã judío masã, ãpẽrã judío masã nitirã nipe'tirã tu'ose'sa wa'acãrã niwã tojo wa'asere. Tere tu'oucua, Jesure wiopesase me'rã wãcũseticãrã niwã.

¹⁸ Tojo weerã pãjãrã masã Jesure ãjõpeorã, masã na tu'oropu wereyu'rucãrã niwã na toduporopu masãrẽ dojorẽseti'quere, na yai weronojõ niseti'quere. ¹⁹ Pãjãrã tojo wee'cãrã paperare na tenojõ bu'e'que turirire masã na ï'orõpu ãjãacõ'ape'ocãrã niwã. Te turiri wapa na ba'paqueocã, cincuenta mil niyeru kujiri wapabujuse kujiri wapatiro wijacaro niwã. ²⁰ Tojo wee Jesure pãjãrã ãjõpeonemocãrã niwã. Cũ ye queti nipe'tiropu se'sacaro niwã.

²¹ Be'ro Pablo wãcũcu niwĩ: “Yu'u Jerusalẽpu tojaaguti. Topu wa'agu, Macedonia, Acaya di'tapu yu'ruaguti. Jerusalẽrẽ cã'rõ niqueo, yu'ruaguti tja Romarẽ ï'asijagu wa'agu”, nicu niwĩ. ²² Tojo weegu puarã cũrẽ weetamurãrẽ Timoteo, Erastore Macedoniapu o'óyumu'tãcu niwĩ. Cũ pe'e Asia di'taputa tojacã'cu niwĩ.

Éfesopu cumuca wa'a'que ni'i

²³ Titareta Pablo cũ Éfesopu nicã, Jesure pãjãrã ãjõpeose ye bu'iri pũrõ cumuca wa'acaro niwã. ²⁴ Te cumucare wã'cõcu niwĩ ni'cũ Demetrio wãmetigu. Cũ asipa'ase plata wãmetisere da'rari masũ nicu niwĩ. Te asipa'ase me'rã Artemisa wãmetigore na ãjõpeose wi'seriacã queosere yee, duamujãcu niwĩ. Artemisa na ãjõpeogo na yee'co nico niwõ. Te wi'seriacãrẽ duarã Demetrio, ãpẽrã cũ me'rã da'raco'terã pajiro wapata'amujãcãrã

niwã. ²⁵ Be'ro pãjãrã Jesure ãjõpeocã ì'agũ, cũ me'rãcjãrã, ãpẽrã na weronojõ da'rasetirãrẽ neocũocũ niwĩ. Na nérẽca be'ro narẽ nicũ niwĩ:

—Mũsã añurõ masĩ'i. Marĩ a'te da'rasetise me'rã añurõ wapata'a nicã'a. ²⁶ Mũsã quẽ'rã Pablo weresere tũ'oña'ña. “Marĩ ãjõpeorã masã queose yee'cãrã catise cũorã mejẽta nima. Õ'acũ weronojõ nitima”, ni weresijagũ weeami. Cũ tojo were'quere a'tocjãrã pãjãrã ãjõpeorã weema. A'tocjãrã dia'cũ ãjõpeosetirã weetima. Pãjãrã ãjõpeorã weema. A'ti di'ta Asiãcjãrã quẽ'rã cũ weresere ãjõpeoma. ²⁷ Tojo weero marĩrẽ a'te wiopesabutia'a. Marĩ da'rasere masã ña'arõ wãcũrãsama. Tere duutirãsama. Apeye quẽ'rãrẽ marĩ ãjõpeono'gõ añubutiago ya wi'i mejõ nirĩ wi'i tojacã'rõsa'a. A'tocaterore Asiãcjãrã, nipe'tirocjãrã core ãjõpeoma. Masã Pablo weresere ãjõpeorã, siape me'rã core ãjõpeodu'ucã'rãsama, nicũ niwĩ Demetrio.

²⁸ Na cũ tojo nicã tũ'orã, ɸɸtɸ ua, caricũcãrã niwã:

—Artemisa Éfesocjãrã wiogo añubutiago nimo.

²⁹ ãpẽrã quẽ'rã tere tũ'o, to nirã waroa añurõ caricũse'sa wa'acãrã niwã. Tojo caricũrãta Gayo, Aristarco wãmetirãrẽ ñe'e, sojaro me'rã wejewã'cãcãrã niwã pajiri wi'i ti macãcjãrã na nerẽrĩ wi'ipũ. Na Macedoniãcjãrã Pablo me'rã sija'cãrã nicãrã niwã. ³⁰ Pablo quẽ'rã cũ basu masã pãjãrã tiropũ na me'rã ucũgũ wa'agu wa'asĩ'rĩmicũ niwĩ. ãpẽrã Jesure ãjõpeorã pe'e cãrẽ wẽjẽbosama nĩrã, ne du'uo'oticãrã niwã.

³¹ Āpērã quē'rã Asiadjārã wiorã Pablo me'rãcjārã queti o'ócārã niwã cūrē:

—Masã pājārã wa'teropu ne wa'aticã'to, ni queti o'ócārã niwã.

³² Na topu nerērã mejēcã dia'cũ no'o na ɯaro caricũma'acã'cārã niwã. Na ɷde'ro weerãtirã a'topu marĩ nerēti? nisere ne masĩticārã niwã. ³³ Na pājārã ti wi'ipu nirĩ curata masã ĩ'orõpu judío masã na acaweregu Alejandro wãmetigure tuuquenu'cõcārã niwã. To caricũrãrē wereato nĩrã tojo weecārã niwã. Cũ tocã'rõta di'tamarĩato nĩgũ narē omocã me'rã weequeocu niwĩ. Ɖsã judío masã bu'iri moo'o nisere weresĩ'rĩmicu niwĩ. “Pablo cũ weresijase Ɖsã ye cjase mejēta ni'i”, nisĩ'rĩmicu niwĩ. ³⁴ Na cūrē judío masũ nimi ni ĩ'amasĩrã, ã'rĩ quē'rã Artemisare ějõpeotisami nĩrã, maata ni'cãrõ me'rã caricũmajãcārã niwã:

—Artemisa Ēfesocjārã wiogo añubutiago nimo. Pua hora tere tojo caricũnu'cũcã'cārã niwã.

³⁵ Be'ro ni'cũ ti macãcjārã wiogupu narē di'tamarĩcã weecu niwĩ. Narē nicu niwĩ:

—Marĩ a'ti macã Ēfesocjārã Artemisa añubutiago ějõpeori wi'ire co'terã ni'i. Co queose ɯ'mũsepũ dijati'quere co'terã ni'i. Nipe'tirocjārã a'tere masĩsama. ³⁶ “Musã tere co'terã niwe'e”, ne ni'cũ marĩrē nĩmasĩtisami. Tojo weerã musã uasere tocã'rõta du'uya. Diacjũ wãcũmũ'tãtimirã, ña'arõ weeticã'ña.

³⁷ Ā'rã musã miiti'cārã apeyenojõacã marĩ ějõpeose wi'seri cjasere ne yajaticārã niama. Marĩ ějõpeogore yabiticārã niama. Na

weetimicã, musã narẽ mejõ waro miiticãrã niapũ. ³⁸ Demetrio, cũ me'rã da'rarã ãpẽrã masãrẽ weresãsi'rĩrã, marĩrẽ besewuaropũ weresãrã wa'ato. Te niatjeta na'irõ beseri masã beserã niama. ³⁹ No'o apeyenojõ musã uasere sãrsĩrĩrã, wiorã na a'ti macãcjãrãrẽ nerẽdutiã, musã uasere ucũña. ⁴⁰ Ni'cãcã marĩ caricũ'quere romano masã wiorã “Marĩrẽ yu'rũnu'cãrã weesama”, ni wãcũrãsama. Marĩ tojowarota caricũrõ bajuro caricũma'acãrã weepũ. Tojo weerã romano masã na weresãcã, marĩrẽ de'ro ni yu'tita basiotisa'a, nicũ niwĩ Éfesocjãrã wiogũ.

⁴¹ A'te ucũyapati, “Tocã'rõta ni'i”, nicũ niwĩ. Cũ “Musã ye wi'seripũ wa'aya” nicã tu'orã, wijaastepe'tia wa'acãrã niwã.

20

Pablo Macedonia di'tapũ, Grecia di'tapũ cũ sija'que ni'i

¹ Cumuca pe'tica be'ro Pablo Jesure ãjõpeorãrẽ werecasanũ'cõgũti pijiocũ niwĩ. Cũ wérẽca be'ro narẽ we'eriti, wa'a wa'acũ niwĩ Macedonia di'tapũ. ² To cjase macãrĩpũ yu'ruagũ, tocjãrãrẽ cũ werese me'rã nemorõ wãcũtutuase o'onemowã'cãcũ niwĩ. Tojo weewã'cã, ejacũ niwĩ Grecia di'tapũre. ³ Topũ i'tia mujĩpũ tocjãrã me'rã tojacũ niwĩ. Be'ro cũ Siriapũ yucũsũ me'rã wa'aguti weemigũ, queti tu'ocũ niwĩ judío masã mu'urẽ wẽjẽrãtirã weeama nise quetire. Tojo weegũ “Mejãrõ yu'ũ a'tica ma'a Macedoniapũta wa'aguti tja”, ni wãcũcũ

niwĩ. ⁴ Cũ wa'acã, cũ me'rã wa'acãrã niwã Bereacjũ Sópater wãmetigu, Tesalónicacjãrã puarã Segundo, Aristarco wãmetirã. Tojo nicã Derbecjũ Gayo wãmetigu wa'acũ niwĩ. Apĩ Timoteo, ãpẽrã Asiacjãrã puarã Tíquico, Trófimo wãmetirã wa'acãrã niwã. Be'ro Filipopure etawã. Yũ'u quẽ'rã Luca Filipopũ ní'cũ wa'awũ tja na me'rã. ⁵ Na ũsã dũporo Filipopũ ní'cãrã wijawã'cãwã. ũsãrẽ Troapũ co'tecãrã niwã. ⁶ Pã bucuase me'rã morética ba'ari bosenuũ be'ro ũsã quẽ'rã Pablo me'rã narẽ sirutuũ Filipopũ ní'cãrã. Tojo sirutuwã'cãrã, yucũsũ me'rã na wa'a'caroputa ũsã quẽ'rã wa'awũ. Wa'a, ni'cãmocuse numũrĩ be'ro Troapure ejawũ. Topũ ũsã me'rãcãrã ũsãrẽ põtẽrĩwã. Topure ni'cã semana tojáníwã.

Pablo Troapũ burudija wẽrĩ'cupure masõ'que ni'i

⁷ Soorinuũ ñamipũ põtẽrĩrãtirã nerẽwũ. Pablo põtẽrise dũporo masãrẽ bu'ewĩ. Cũ ape nuũ wijaguti weeyugũ, narẽ yoacã bu'ewĩ. Téé ñami decopũ bu'edu'uwĩ. ⁸⁻⁹ ũsã i'tia casatiri wi'i bu'ica tucũpũ nerẽwũ. Ti tucũpũ peje sí'osepa niwũ. Ni'cũ ma'mũ Eutico wãmetigu ventana soperũ dujiwĩ. Pablo yoacã ucũyucã, cãrẽ wuja ejayu'ruacarõ niwũ. Cũ cãrĩyũ'rumajã wa'a, burudija wa'awĩ nucũcãpũ. Ti tucũpũ ní'cãrã cũ tiropũ dija, cũ wẽrĩ'cupure wejewa'cõ dũpowã. ¹⁰ Pablo quẽ'rã dijaa, mu'rĩque'a, cãrẽ paabũ'a wejewa'cõwĩ. “Catimi yujupũ. Wãcũque'titicã'ña”, niwĩ. ¹¹ Pablo cãrẽ masõca be'ro ũsã apaturi mũjãwũ ti tucũpũta tja. Cũ

ũsārē sũ'ori põtērīse o'o, ucũnemowĩ tja téé bo'reste dijaticãpũ. Be'ro weretojanũ'cõ, wijaa wa'awĩ. ¹² Cũ wa'áca be'ro Eutico wērĩ'cãpũ masã'cũre topũ nerē'cārã cũ ya wĩ'ipũ miawã. Cũ masãcã, na pũrõ e'catise me'rã tojawã.

Pablo quẽ'rã Troapũ ní'cārã Mileto wãmetiri macãpũ wa'a'que nĩ'i

¹³ Be'ro Pablo ũsārē Troapũ nirārē diapũ wa'ayudutiwĩ Asõ wãmetiri macãpũ. Tojo weerã topũ wa'awũ. Pablo cũ wa'asĩ'rĩ'caronojõta ma'apũ wa'acũ niwĩ. ¹⁴ Ũsã cũrē Asõpũ bocaaja, cũ ũsã me'rã diapũ wa'awĩ. Be'ro tja ũsã Mitilene wãmetiri macãpũ wa'awũ. ¹⁵ Topũ eja, ape nũmũ yũ'rũawũ Quío wãmetiri nũcũrõ pũ'topũ. Topũ cãrĩ, ape nũmũ yũ'rũawũ tja. Yũ'rũaa, ejawũ Samos wãmetiri nũcũrõpũre. To yũ'rũaa, ejawũ Trogilio wãmetiri macãpũ tja. Topũ cãrĩwũ. Ape nũmũ wa'a, ejawũ Mileto wãmetiri macãpũ. ¹⁶ Asiapũre yoacã nisĩ'rĩtigũ, “Éfesore diacjũ yũ'rũarã”, niwĩ Pablo. Cũ sojayũ'rũawĩ. Apetero weegũ cũrē basiocãma, Pentecosté bosenamũ dũporo maata Jerusalẽpũre niyusĩ'rĩtojawĩ.

Pablo Éfesocjãrã Jesure ějõpeorãrē sũ'ori nirārē weretũ'o'que nĩ'i

¹⁷ Miletopũ ní'gũta, Éfesocjãrã Jesure ějõpeorãrē sũ'ori nirārē Pablo queti o'owĩ:

—Topũre wa'awe'e. A'topũ yũ'ure põtērĩ ucũrã a'tia, nío'owĩ.

¹⁸ Na etacã ĩ'a, narē niwĩ:

—Musã añurõ masĩ'i yu'u musã wa'teropure weeseti'quere. Yu'u ne waro Asiapu etagu weesetinũ'cã'quere, téé yu'u nituogapu weeyapada'reo'quere musã añurõ masĩsa'a. ¹⁹ Yu'u marĩ wioḡu dutiro weeri masũ níḡũ, “Yu'u masĩrõ me'rã ucũ'u”, ne nitiwũ. Masã Jesure ãjõpeoticã uticãti. Yu'ure judío masã na wẽjẽsĩ'rĩ wapacã, yu'u pi'eticãti. ²⁰ Yu'u musã nerẽwuaropu, no'o musã ye wi'seripu musãrẽ weetamusenojõrẽ ya'yiotiwũ. Werepe'ocã'wũ. ²¹ Judío masãrẽ, judío masã nitirã quẽ'rãrẽ a'tiro werewũ: “Musã ña'arõ weesetisere bujaweti ducayuya. Jesú marĩ wioḡure ãjõpeoya”, niwũ. ²² Yu'u ni'cãrõacã Jerusalẽpu wa'agu wee'e Espĩritu Santu yu'ure duti'caronojõta. Topu yu'ure de'ro wa'aro wa'arosa'a. Masĩtisa'a. ²³ A'te dia'cũrẽ masĩ'i. Nipe'tise macãrĩpu yu'u wa'asetirinũcũ Espĩritu Santu yu'ure werewĩ: “Masã mu'urẽ bu'iri da'reri wi'ipu sõrõ, mu'urẽ pi'eticã weerãsama”, ni wereyuwĩ. ²⁴ Na yu'ure “Tojo weerãsama” nimigũ, wãcũque'tiwe'e. Yu'u catiri umucore ma'iwe'e. Marĩ wioḡu Jesú cũ da'rase cũu'que pũrĩcãrẽ pe'osĩ'rĩsa'a. Õ'acũ masã nipe'tirãrẽ ma'imi nise quetire weredutiwĩ yu'ure.

²⁵ »Yu'u musã tiropu níḡũ, Õ'acũ nipe'tirã wioḡu nimi nise quetire weresijawũ. Ni'cãrõacãrẽ “Musã ne ni'cũ yu'ure ã'anemosome majã”, ni tu'oña'sa'a. ²⁶⁻²⁷ Yé bu'iri nisome musã u'musepu wa'aticã. Yu'u musãrẽ te niatjereta werepe'ocã'wũ. Nipe'tise Õ'acũ musãrẽ wereduti'quere ne cã'rõacã ya'yiotiwũ.

²⁸ »Musã basu pe'e co'teya. Éfesopu tojaarã, ãpêrã Espíritu Santu musãrê co'tedutino'cãrã quẽ'rãrê co'teya. Õ'acũ macũ wẽrĩse me'rã na quẽ'rã marĩ weronojõta cũ põ'rã nima. Tojo weerã narẽ oveja co'terã na yarã ovejare añurõ co'terã weronojõta añurõ co'teya. ²⁹ Yu'u wa'áca be'ro ãpêrã nisoori masã a'tirãsama. Yaiwa ovejare ba'a'caro weronojõ musã Jesure ãjõpeomi'quere pe'ticã weesĩ'rĩrãsama. ³⁰ Musã tiro nirã quẽ'rã Jesure ãjõpeorãrê na bu'ese pe'ere sirutuato nĩrã nisoose wã'cãrãsama. ³¹ Tojo weerã musã na nisoori nĩrã, añurõ co'teya. Wãcũña. I'tia cũ'ma umucori, ñamirĩ nipe'tirã musã nirãnucũrê utise me'rã bu'ewu.

³² »Ni'cãrõacãrê majã musãrê co'teato nígu yu'u Õ'acũrê sãrĩbosacũugũti. Cũ ye cjase quetire tu'orã, musã masĩrãsa'a Õ'acũ masãrê ma'isere. Cũ musãrê tutuacã weegusami. Õ'acũ “Nipe'tirã yu'u bese'cãrãrê añuse o'oguti”, nicu niwĩ. Cũ ní'caronojõta musãrê o'ogusami.

³³ Yu'u ne uotiwu ãpêrã ye niyerure, na ye su'tire. ³⁴ Musã añurõ masĩ'i. Yu'u basu da'rase wapa me'rã nipe'tise yu'u, yu'u me'rãcjãrã uasenojõrê bocawu. ³⁵ Yu'u tojo wéegu, ãpêrãrê weetamusere musãrê i'owũ. Marĩ tojo da'ratjãrãta, pajasecuorãrê weet-amurõua'a. Wãcũña Jesú marĩ wiogu cũ ní'quere. “Apeyenojõ o'ogu pe'e ñe'egũ nemorõ e'catisami”, nicu niwĩ Jesú, ni weretuwĩ Pablo Éfesocjãrã Jesure ãjõpeorãrê su'ori nirãrê.

³⁶ A'tere tojo nitojanu'cõ, Pablo na nipe'tirã me'rã ejaque'a, ñubuewĩ. ³⁷ Ñubuetaja, na

nipe'tirã utitjãrã, pũrõ ma'ise me'rã cũrẽ paabu'a, we'erititũowã. ³⁸ Na “Musã yu'ure ã'anemosome majã” nicã tu'o'cãrã nitjãrã, pũrõ bujawetirã tojawã. Be'ro cũrẽ peta yucusũpu ba'pati tuusoowã.

21

Pablo Jerusalẽpu wa'a'que ni'i

¹ Éfesocjãrã Jesure ãjõpeorãrẽ su'ori nirãrẽ we'erititũo, yucusu a'medo'cawũjopu mujãsãjãa, wa'a wa'awũ. Wa'a, diacjũ pẽ'a ejawũ Cos wãmetiri macãpu. Topu cãrĩ, ape numu yu'ruawũ Roda wãmetiri macãpu. Ti macãrẽ yu'ruaa, ejawũ Pátara wãmetiri macãpu tja. ² Toputa ãsã apewũ me'rã Fenicia tiro wa'apjũpu mujãsãjãa, wa'a wa'awũ. ³ Wa'a, Chipre nucãrõrẽ ã'awã'cã, ti nucãrõ cũpe pe'e tojawũ. To yu'ruaa, Siria di'tapure etawũ. Eta, Tiro wãmetiri macãpu majãwũ. Topu tiwũ da'rarã apeque na duredijocã, ãsã quẽ'rã tiwũpu sãña'cãrã dijaawũ. ⁴ Topu ãsã Jesure ãjõpeorãrẽ bocaejawũ. Na me'rã ni'cã semana tojáníwũ. Na Espíritu Santu masise o'ono'cãrã Pablure “Mu'u Jerusalẽpu wa'aticã'ña mu'urẽ wẽjẽrĩ”, ni werewã. ⁵ Na tojo nimicã, ãsã “Ticuse numurĩ tojarãti” níca be'ro wa'a wa'awũ tja. ãsãrẽ nipe'tirã, na numosãnumia, na põ'rã ba'patitũowã petapu. ãsã nipe'tirã nucũporopu ejaque'a, Õ'acũrẽ ñubuewũ. ⁶ Ñubuetoja we'eriti, ãsã yucusũpu mujãsãjãwũ. Na pe'e quẽ'rã na ye wi'seripu tojaa wa'awã.

7 Ɖsã Tiro wãmetiri macãpɔ ní'cãrã yu'rɔaa, etawɔ tja Tolemaida wãmetiri macãpɔ. Topɔ Jesure êjõpeorãrẽ añuduti, ni'cã nɔmɔ na me'rã tojawɔ. 8 Ape nɔmɔ yu'rɔaa, etawɔ tja Cesareapɔre. Topɔre eta, Ɖsã Felipe Õ'acũ ye queti werecusiagu ya wi'ipɔ cãrĩwũ. Cũ me'rã topɔ tojacã'wũ. Felipe todɔporo Jerusalẽpɔre ãpẽrã seis me'rã ba'ase etiacjɔ na besecũ'ucũ niwĩ. 9 Cũ me'rã cũ põ'rã numia ba'paritirã numia marãpusumɔa moorã niwã. Na Õ'acũ cũ ucũ'quere wereturiari masã niwã.

10 Ɖsã pejeti nɔmɔrĩ níca be'ro ni'cũ Judeacjũ Agabo wãmetigu etawĩ. Cũ Õ'acũ ucũ'quere wereturiari masũ niwĩ. 11 Ɖsã tiro eja, Pablo ya da ejerituri dare mii, cũ basu cũ ye omocãrĩ, cũ ye du'pocãrĩpɔ du'tewĩ. Du'tetoja, Ɖsãrẽ niwĩ:

—Espíritu Santu a'tiro niami yu'ure: “Mu'u a'ti da me'rã du'te'caro weronojõ judío masã Jerusalẽpɔ a'ti da wiogɔre du'terãsama. Na judío masã nitirãrẽ o'orãsama cãrẽ ña'arõ weedutirã”, niami Espíritu Santu, niwĩ Agabo.

12 Cũ tojo nicã tu'orã, Ɖsã, ãpẽrã Cesareacjãrã Pablõre “Ne Jerusalẽpɔ wa'aticã'ña”, nimiwũ.

13 Cũ pe'e Ɖsãrẽ niwĩ:

—Musã ne utiticã'ña. Yu'ure tojo wéerã, upɔtɔ bujawetise o'orã wee'e. Na yu'ure du'tesĩ'rĩcã, yu'u narẽ “Du'teticã'ña”, nisome. Jerusalẽpɔ na yu'ure Jesú ye bu'iri wẽjẽsĩ'rĩcã, yu'u e'catise me'rã wẽrĩgũti, niwĩ Pablo.

14 Ɖsã cãrẽ de'ro cã'mota'amasĩti, Õ'acũ cũ de'ro ɔaro weeato níã tojo du'ucã'wũ.

15 To be'ro ũsã, ũsã ye dure, Jerusalẽpũ wa'a wa'awũ. 16 Āpẽrã pejetirã to Cesareacjãrã, Jesure ĕjõpeorã ũsãrẽ ba'patiwã'cãwã. Ni'cũ na me'rã Mnasõ wãmetigũ yoacã Jesure ĕjõpeosetigũ Chipre nũcũrõcjũ niwĩ. Ũsã cũ ya wi'ipũ Jerusalẽpũre cãrĩrã wa'awũ.

Pablo Jerusalẽpũ Santiago, āpẽrã Jesure ĕjõpeorã sũ'ori nirã me'rã ucũ'que ni'i

17 Ũsã Jerusalẽpũre etacã, ũsãrẽ Jesure ĕjõpeorã e'catise me'rã põtẽrĩwã. 18 Ũsã etãca nũmũ ape nũmũ pe'e Pablo Santiagore ĩ'agũ wa'agũ, ũsã me'rã wa'awĩ. Topũre nipe'tirã Jesure ĕjõpeorãrẽ sũ'ori nirã cũ me'rã niwã. 19 Pablo narẽ añudutitoja, judío masã nitirã tiropũ nipe'tise Ő'acũ cũ me'rã wee'quere ni'cãrẽ tenũcũ werebũrowĩ.

20 Narẽ tojo ni wérẽca be'ro Ő'acũrẽ na e'catise o'owã. Be'ro Pablõre niwã:

—Mũ'ũ añurõ masĩsa'a. Pãjãrã waro judío masã Jesure ĕjõpeorã nima. Na Moisé cũ duti'quere nipe'tirãrẽ pũrõ weedutirã weema.

21 Āpẽrã masã a'tiro ni ucjama mũ'ũrẽ. “Mũ'ũ judío masã nitirã ya di'tapũ nígũ, judío masã topũ nirãrẽ Moisé duti'quere weedutitiaporo. Na põ'rã õ'rẽcjũ yapa caserore yejecõ'adutitiaporo. Tojo nicã marĩ judío masã weesetisenõjõ quẽ'rãrẽ weedutitiaporo”, tojo ni ucjama āpẽrã mũ'ũrẽ. 22 Na mũ'ũ a'topũ ejapũ nise quetire tũ'orã, nerẽrãsama. To pũrĩcãrẽ ¿de'ro weesĩ'rĩsari? 23 Mũ'ũ a'tiro weecã, añubosa'a. Ũmũa ba'paritirã nima a'tore. Na Ő'acũrẽ “Apeyenojõ tojo weerãti”,

nicārā niama. ²⁴ Na me'rā m̄'u Ō'acū wi'ip̄ wa'aya. Na Moisé duti'caronojōta weerā weeama. Na ña'arō niseti'quere Ō'acū na me'rā añurō e'catidutirā d̄ucayurā weeama. M̄'u quē'rā na weronojōta weeya. Nipe'tise wa'icūrā na Ō'acūrē ūjūamorōse wapare narē m̄'u wa-payebosaya. M̄'u tojo wéeca be'ro na poarire seecō'adutirāsama. Nipe'tirā judío masā m̄'u tojo weecā, m̄'urē queti “Tojo nima'acārā weepā”, nirāsama. “Cū quē'rā Moisé duti'quere añurō weegú nimi”, nirāsama.

²⁵ »Ûsā sō'onícaterop̄ Jesure ějōpeorā judío masā nitirārē papera dutiri pūrī ojatojaw̄ na weeatjere. Wa'ic̄ di'i āpērānojōrē Ō'acū mejētare ějōpeorā na wējē ūjūamorō ñubuepeo'quere ba'adutitiw̄. Nipe'tirā wa'icūrā ye díre, wa'icūrā na wām̄ta ārūasure'cārānojōrē ba'adutitiw̄. Āpērārē a'metārādutitiw̄ na n̄mosānumia, na mar̄p̄sum̄na nitirārē, ni ojao'ow̄ judío masā nitirārē, niwā Jesure ějōpeorā s̄'ori nirā Pablore.

²⁶ Pablo pe'e “Jau”, niwī.

Tojo weeḡ sō'onícārā ba'paritirārē miaa, ape n̄m̄ pe'e na ña'arō niseti'quere du'u d̄ucayurā wa'arā Ō'acū wi'ip̄ wa'awā. Ti wi'i Ō'acū wi'ip̄ sājāa, Pablo pa'ire werec̄ niwī:

—Ni'cā semana d̄'sa'a ā'rā ña'arō niseti'quere du'u d̄ucayuatjo. Nit̄ori n̄m̄urē na masān̄cū ovejare wējē o'orāsama Ō'acūrē, nic̄ niwī Pablo.

Pablöre Õ'acũ wi'i po'peapu nigürẽ ñe'e wi-jaa'que ni'i

27 Na ña'arõ niseti'quere ducayu, na añurõ tu'ajaboro ãpẽrã judío masã Asiácjãrã Pablöre cũ Õ'acũ wi'ipũ nicã ï'acãrã niwã. Cũrẽ ï'arã, ãpẽrã masã ti wi'ipũ nirãrẽ uarosãjãcã weecãrã niwã. Na cũrẽ ñe'ea, caricũcãrã niwã:

28 —Ësã acawererã, ùsãrẽ weetamurã a'tia. ãrĩta nimi nipe'tiro marĩrẽ ña'arõ ucũse me'rã dojorẽcusia'cũ. Cũ “Judío masã ña'a nima”, nicusiami. “Moisé cũ duti'que wapamarĩ'i”, nimi. A'ti wi'i Õ'acũ wi'i quẽ'rãrẽ “Ña'a ni'i”, ni bu'ecusiagu weeami. Apeyema tja griego masãrẽ a'ti wi'ipũre miisãjãtiapĩ. Judío masã nitirã griego masã a'ti wi'ipũre de'ro sãjãtita basiowe'e. Cũ a'tiro wéégũ, a'ti wi'i ña'ase marĩrĩ wi'ire dojorẽgũ weepĩ, ni weresãcãrã niwã.

29 Na todũporo Éfesocjũ judío masũ nitigu Trófimo wãmetigure Pablo me'rã nicã ï'acãrã niwã macãpũ. Tojo ï'a'cãrã nitjãrã, na “Cũrẽ Õ'acũ wi'ipũ miisãjãapĩ”, ni wãcũcãrã nimiwã.

30 Na tojo nicã tũ'orã, ti macãcãjãrã nipe'tirã uarosãjãwã. Tojo weerã sojaro me'rã na omasãjãa, Pablo tiropũ eja, cũrẽ ñe'e, Õ'acũ wi'ipũ nigürẽ wejewijaawã te sope pũ'topũ. Be'ro maata ti wi'i soperire añurõ bi'acã'wã cũ ti wi'ipũ du'ti sãjãrĩ nírã. 31 Na Pablöre wějërãtirãpũ weemiwã. Na wějësĩ'rĩrĩ cura ãpẽrã masã surara wiogupũre wererã wa'acãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Nipe'tirã a'ti macã Jerusaléçjãrãrẽ cumuca wa'aro weepu, ni werecãrã niwã surara wiogupure. ³² Cũ te quetire tu'ogu, cũ yarã surarare nerẽduti, ãpẽrã cũ me'rãcjãrã wiorã quẽ'rãrẽ neo, omawã'cãticãrã niwã na tiropu. Be'ro na tojo a'ticã ã'arã, Pablore paami'cãrã paadu'ucã'wã.

³³ Be'ro surara wiogu Pablo pu'topu wa'a, cũ yarã surarare ñe'eduti, puã da cõme dari me'rã du'tedutiwĩ. Tojo weetojaca be'ro masãrẽ “¿Noa niti ã'rĩ? ¿De'ro weeati?” ni sãrĩtiña'wĩ.

³⁴ Cũ tojo nicã, masã pe'e apĩ mejẽcã, ãpẽrã quẽ'rã mejẽcã no'o uaro caricũma'acã'wã. Tojo weegu surara wiogu pe'e ne diacjũ tu'oejatiwĩ. Tojo tu'oti, cũ yarã surarare miadutiwĩ na surara nirĩ wi'ipu. ³⁵⁻³⁶ Na topu cũrẽ miacã, pãjãrã masã narẽ sirutu'wã. Sirutu, pũrõ caricũwã:

—Cũrẽ wẽjẽña, niwã. Tojo weerã surara na ya wi'i sope pu'to mujãrõtiro ejarã, masã “Cũrẽ wẽjẽña” nicã tu'orã, surara Pablore miuwãamujãwã.

Pablo surara wiogu me'rã cũ ucũ'que ni'i

³⁷ Ti wi'ipu eja, cũrẽ o'osõrõrãtirã weeri cura Pablo surara wiogure griego ye me'rã “Yu'u mu'u me'rã ucũsĩ'rĩsa'a”, nicu niwĩ. Cũ ucũcã tu'ogu, surara wiogu pe'e “¿Mu'u griego yere masĩti? ³⁸ ¿To pũricãrẽ cãrũ sõ'onícũ Egiptocjũ masãrẽ neocũu weetjãgũ, romano masã wiorã me'rã a'mewẽjẽ'cu mejẽta niti? Pãjãrã wẽjẽrĩ masãrẽ ba'paritisetiri mil ní'cãrãrẽ cũ yucu marĩrõpu miacũ niwĩ. ¿Mu'u cũ mejẽta niti?” ni sãrĩtiña'cu niwĩ Pablore.

39 Pablo cūrē yu'ticu niwī:

—Niwe'e. Yu'u judío masũ, Tarso wāmetiri macācjũ ni'i. Tarso mejō nirī macā mejēta ni'i Cilicia di'tapure. Yu'u ā'rā masā me'rā ucūsī'rīsa'a, nicu niwī.

40 Cã tojo nicã tu'ogu, surara wiogu “Jau. Ucũña”, ni yu'ticu niwī. Tojo weegu Pablo mujārõpu nu'cũgũta, omocã me'rā masārē di'tamarĩdutiwī. Na di'tamarĩcã ĩ'a, Pablo masārē na ye hebreo ye me'rā ucūwī.

22

1 —Yu'u acawererā, yu'ure tu'oya. Yu'u musārē yé cjasere wereguti musā yu'ure “Bu'iri moomi” niato nígũ, niwī.

2 Be'ro Pablo na ye hebreo me'rā ucũcã tu'orã, nemorō di'tamarĩawã. Pablo narē niwī:

3 —Yu'u judío masũ ni'i. Cilicia di'tacjũ, ni'cã macã Tarso wāmetiri macāpu bajuawu. A'ti macã Jerusalēpu añurō masātu'ajanu'cōwũ. Yu'ure bu'e'cu Gamalie niwī. Moisé marĩ ñecũsumuarē duti'quere nipe'tisere bu'epe'ocã'wũ. Musā a'tocaterore Ō'acũ cũ duti'quere weesetironojōta yu'u quē'rã añurō tojota weewu. 4 Yu'u toduporopure Jesure ējõpeorārē ña'arō weecũcãti. Ejeripō'rã añucãti téé no'o ãpērārē wējētu'ajanu'cōgũpu. Ūmuu, numiarē ñe'e, narē bu'iri da'reri wi'ipu sōrõmujāduticãti. 5 Pa'ia wiogu, nipe'tirã judío masā wiorã “Tojota weewī cũ”, ni masísama. Náta yu'ure papera apobosatjjarã o'ówã Damascocjãrã judío masã marĩ acawererārē. Yu'u ti pũrĩ me'rã Damascocjãrã Jesure

ẽjõpeorãrẽ ñe'egũ wa'amiwũ. A'ti macã Jerusalẽpũ narẽ miiti, bu'iri da'regutĩ nígũ, tojo weemiwũ.

Pablo cũ dũcayuse quetire masãrẽ were'que ni'i

⁶ »Damascopũ yu'u ejaguti weeri cura da-jaritero nicã wãcũña marĩrõ u'musepũ bupo ya'baro weronojõ yu'u tiro asistedijati bo'reyua wa'awũ. ⁷ Tojo wa'acã, yu'u nucũcãpũ burũque'a wa'acãti. To be'roacã ni'cũ yu'ure ucũcã tũ'owũ. “Saulo, ¿de'ro weegũ yu'ure ña'arõ weegũ weeti?” niwĩ.

⁸ »Tere tũ'o, yu'u cũrẽ yu'tiwũ: “¿Noa niti mũ'u?” niwũ.

»Cũ pe'e “Yu'u Jesú, Nazarecjũ, mũ'u ña'arõ weesĩrĩ wapagũ ni'i”, niwĩ. ⁹ Yu'u me'rã wa'a'cãrã quẽ'rã te asistesere ñ'acãrã niwã. Tere ñ'arã, ucua wa'acãrã niwã. Yu'ure cũ ucũ'que pe'ere tũ'oticãrã niwã. ¹⁰ Jesú tojo nicã tũ'o, “Yu'u wiogũ ¿de'ro weegũsari?” ni sãrĩtiña'wũ cũrẽ.

»Cũ yu'ure yu'tiwĩ: “Wã'cãnu'cãña. Wa'aya Damascopũ. Topũ mũ'urẽ ni'cũ weregũsami nipe'tise yu'u mũ'urẽ weedutiatjere”, nio'owĩ. ¹¹ Yu'ure cũ asiste'que ne caperi bajuticã weecãti. Tojo weerã yu'u me'rãcjãrã Damascopũ sũ'ori wa'arã, yu'ure tũawã'cãwã.

¹² »Ti macãpũre ni'cũ Ananía wãmetigũ, Moisé duti'quere weenu'cũrĩ masũ niwĩ. Nipe'tirã judío masã Damascopũ nirã cũrẽ “Añugũ nimi”, ni ñ'awã. ¹³ Yu'u ti macãpũ etãca be'roacã Ananía yu'ure ñ'agũ ejawĩ. Cũ yu'ure

niwĩ: “Saulo, mɯ'u apaturi ĩ'agũsa'a tja.” Cã tojo nirĩ curata yu'u apaturi ĩ'acãti tja. Tojo wa'acã, cãrẽ ĩ'awũ yu'u tiro nu'cũgũrẽ.

14 »Be'ro yu'ure niwĩ: “Õ'acũ marĩ ñecũsumma eĵõpeo'cu dũporopu mɯ'urẽ besecu niwĩ. Õ'acũ cã ɯaro mɯ'urẽ masĩato ni, cũucu niwĩ. Tojo nicã cũ macũ Jesú ña'ase moogũrẽ ĩ'a, cũ ucũsere tu'oato nígũ cũucu niwĩ. 15 Nipe'tirãrẽ nipe'tiropu mɯ'u ĩ'a'quere, mɯ'u tu'o'quere Jesú ye quetire mɯ'u werecusiagu wa'agũsa'a. 16 ¿Ñe'enojõ pe'e basioweti mɯ'urẽ? Basio'o pũrĩcã. Wãmeyedutiya. ‘Yu'u Jesure eĵõpeo'o, yu'u ña'arõ wee'quere acobojoya’, ni sãrĩña Õ'acũrẽ”, niwĩ yu'ure Ananía.

Pablo judío masã nitirã tiropu Õ'acũ cãrẽ wa'aduti'quere were'que ni'i

17 »Tojo wa'áca be'ro yu'u Damascopu ní'cu tojãtiwu a'ti macã Jerusalẽpu. Tojata, ñubuegu wa'awu Õ'acũ wi'ipu. 18 Yu'u ñubueri cura cãrĩtimigũ quẽ'ese weronojõ Jesure ĩ'acãti. Jesú yu'ure niwĩ: “Quero a'ti macã Jerusalẽrẽ wijayá. A'ti macãcãrã yé quetire mɯ'u weresijacã, ne eĵõpeosome”, niwĩ.

19 »Yu'u tere tu'o, cãrẽ niwũ: “Yu'u wiogu, na añurõ masĩsama yé cjasere. Nipe'tise judío masã na nerẽse wi'serinucũ mɯ'urẽ eĵõpeorãrẽ a'masãjãa, narẽ ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipu cũu, paapecũuwã. 20 Esteba mɯ'u ye queti were'cure na wẽjẽrĩ curare yu'u quẽ'rã topũta ĩ'anu'cũwũ. Na ye su'ti bu'icjasere co'tebosawu. ‘Añurõ

wéerã, tojo weebata'ma', ni wãcūsetinu'cūwã", ni werewu Jesure.

²¹ »Jesú yu'ure niwĩ: "Wa'aya. Yu'u aperopu yoaropu o'oguti wee'e mu'urẽ judío masã nitirã tiropu", niwĩ.

²² A'tota Pablo ucūsere tu'otuowã. Cũ "Yu'ure 'Judío masã nitirã tiropu wa'aya' niwĩ" nicã tu'orã, uputu caricūwã:

—Cũrẽ wějẽña, ni caricūwã. ²³ Caricūnemo, na uasere ĩ'orã, na ye su'ti bu'icjasere doqueomujã, di'ta marãrĩrẽ òrẽ wēestequemorõmujãwã.

Pablo surara tiropu weeseti'que ni'i

²⁴ Na tojo weecã ĩ'agũ, surara wiogu Pablora o'osõrõcã'dutiwĩ na ya wi'i po'peapu. Sõrõtojanu'cõ, "¿De'ro weerã tocã'rõ caricūti?" ni masĩsĩ'rĩgũ Pablora tãrãgũtigu du'teduticu niwĩ. ²⁵ Na du'téca be'ro Pablo surara wiogu to co'tegure nicu niwĩ:

—¿Musã romano masãrẽ bu'iri be-semu'tãtimirã, tãrãta basioti? Basiotisa'a. Romano masãrẽ dutise tojo weedutitisa'a, nicu niwĩ.

²⁶ Cũ tojo nicã tu'ogu, surara cũrẽ dutibutiagu pe'ere weregu wa'acu niwĩ:

—Mu'u añurõ weepa s'ĩ'rẽ. Romano masũta niami cũ, nicu niwĩ cũ wiogupure.

²⁷ Cũ tojo nicã, surara wiogu Pablo tiropu wa'a, cũrẽ "¿Nirõta romano masũ niti?" ni sãrĩtiña'cu niwĩ.

Pablo yu'ticu niwĩ:

—Ëu, romano masũta ni'i, nicu niwĩ. Cũ tojo nicã tu'ogu, ²⁸ surara wiogu pe'e nicu niwĩ:

—Yũ'ua niyeru pajiro wapayewũ romano masũ nisere sãjãgũtigũ, nicũ niwĩ.

Pablo pe'e “Yũ'ua pũrĩcã maata wĩ'magũputa bajua'cũ niwũ romano masũ nisere”, nicũ niwĩ.

²⁹ Cũ tojo nicã, cũrẽ tãrãbo'cãrã uiwijaa wa'acãrã niwã. Na surara wiogũ quẽ'rã “Romano masũrẽ du'tedutiasũ” nitjãgũ, uia wa'acũ niwĩ.

Pablo judío masã wiorã tiropũ cã ní'que ni'i

³⁰ Surara wiogũ ape nũmũ pe'e ¿de'ro weerã cũrẽ weresãpari? ni masĩsĩ'rĩgũ, pa'ia wiorã, ãpẽrã nipe'tirã judío masã wiorãrẽ nerẽdutigũ niwĩ. Tojo weegũ Pablõre na du'te'que cõme darire pãa, na wiorã tiropũ pijiwã'cãcũ niwĩ.

23

¹ Pablo wiorãrẽ ã'agũta ã'a, narẽ nicũ niwĩ:

—Nipe'tiro yũ'ua catiro põtõorõ Õ'acũ cũ ã'orõpũ nipe'tise cũ ãaro weenu'cũcã'a. Tojo weegũ yũ'ua wãcũque'tiro marĩrõ nicã'a, nicũ niwĩ.

² Cũ tojo nicã tu'ogũ, Ananía pa'ia wiogũ Pablo tiro nu'cũrãrẽ cũ ucũsere tu'osĩ'rĩtigũ, ãseropũ paadutigũ niwĩ.

³ Tojo weecã ã'agũ, Pablo Ananíarẽ nicũ niwĩ:

—Mũ'ua weeta'sasepijagũ ni'i. Õ'acũ mũ'urẽ bu'iri da'regũsami. Mũ'ua Moisé duti'que me'rã yũ'ure queoro besegũ wee'e ¿nimiti? Mũ'ua tojo weemigũta, ãpẽrãrẽ yũ'ure paadutigũ, queoro weewe'e. Moisé cũ duti'quere yũ'runũ'cãgũ wee'e, nicũ niwĩ Pablo cũrẽ.

4 Cūrē tojo nicā, cū tiro nu'cūrā pe'e Pablōre nicārā niwā:

—A'tiro ña'arō ucūticā'rōña'a pa'ia wiogu Õ'acū bese'care, nicārā niwā.

5 Tere tu'ogu, Pablo narē nicu niwī:

—Acawererā, cū pa'ia wiogu nisere yu'u masītasu. Masīgū pūrīcā, tojo nitiboapā. Õ'acū ojāca pūrīpu a'tiro ni ojano'caro niwū: “Macā wiogure ña'arō ucūco'teticā'ña”, niwū, nicu niwī Pablo.

6 Topu nirā puā curua nicārā niwā. Saduceo masā, fariseo masā nicārā niwā. Narē ī'agū, uputu caricūbocure ucūcu niwī:

—Acawererā, yu'u quē'rā fariseo curuacjūta ni'i. Yu'u pacu quē'rā cūta nimi. Masā wērī'cārā be'ropu masāsere yu'u ējōpeo'o. Tereta yu'ure ni'cārōacārē beserā weema, nicu niwī.

7 Cū tojo nicā, maata fariseo masā saduceo masā me'rā na basu wērī'cārāpu masāse cjasere a'merī du'sasocārā niwā. Tojo weerā na nerērī wi'iputa ni'cārō me'rā nisetimi'cārā a'merī ducawatia wa'acārā niwā. 8 Saduceo masā “Masā wērī'cārāpu masāsoma. Õ'acūrē wereco'terā, wātīa quē'rā marīma”, ni ējōpeocārā niwā. Fariseo masā pe'e a'tiro ējōpeocārā niwā: “Masā wērī'cārāpu masārāsama. Õ'acūrē wereco'terā, wātīa quē'rā nima”, ni ējōpeocārā niwā. A'te ējōpeose me'rā du'sasocārā niwā. 9 Na uputu caricū, ni'cārērā Moisé duti'quere bu'eri masā fariseo curuacjārā wā'cānu'cā, nicārā niwā:

—Ā'rîrē ne bu'iri ña'ase bocawe'e. Apetero weegu Ō'acūrē wereco'tegu ucūgũ ucūapī Damasco wa'ari ma'apũ. Tojo weerā marī Ō'acūrē yu'rũnũ'cābosa'a nírā, cūrē mejēcā niticā'rā.

¹⁰ Na ɸpũtũ caricũ du'sasocā ĩ'agũ, surara wiogũ Pablöre wējērī ni uigu, cū yarā surarare nicũ niwī:

—Pablo tiropũ wa'a, cūrē pijiwā'cāña marī nirī wi'ipũ, nicũ niwī.

¹¹ Ape nũmũ ñamipũ Jesú Pablo tiropũ bajua, cūrē ucũcũ niwī:

—Mũ'ũ wācūtutuaya. A'ti macāpũ yé quetire ucū'caronojõta Romapũ wa'agu quē'rā, tojota ucũña, nicũ niwī.

Judío masā Pablöre wējēsī'rīmi'que ni'i

¹² Cū tojo nica ñami ape nũmũ āpērā judío masā ya'yioropũ Pablöre wējērā nírā, nerē apoyucārā niwā. A'tiro nicārā niwā:

—Ni'cācā me'rā Pablöre wējētimirā, ne cā'rōacā ba'ati, sī'rīti weerā. Cūrē wējētojarāpũ ba'a, sī'rīrā. Wējētimirā, ba'a, sī'rīcāma, Ō'acũ marīrē bu'iri da'reato, ni apoyucārā niwā.

¹³ Tojo ucūrā cuarenta yu'rũoro nicārā niwā.

¹⁴ Na tojo ni ucū apóca be'ro pa'ia wiorā, āpērā judío masā bũcurā tiropũ wa'a, narē nicārā niwā:

—“Ēsā Pablöre wējētimirā, ne ba'ati, sī'rīti weerāti”, ni apoyuapũ. “Ēsā cūrē wējētimirā ba'a, sī'rīcāma, Ō'acũ ũsārē bu'iri da'regusami”, niapũ. ¹⁵ Mũsā, mũsā me'rācjārā wiorā me'rā queti o'óya surara wiogupũre. Ñamiacā Pablöre mũsā tiropũ miitidutiya. “Ēsā cū ye quetire

du'pocãputa añurõ masĩsĩ'rĩsa'a", ni queti o'óya, nisoodutio'ocãrã nimiwã.

—Cũ a'topure etasome. Ūsã cūrẽ wějērãti nĩrã, ma'apũ yucuerãti, ni werecãrã niwã wiorãrẽ. Wiorã na tojo nicã tu'orã, “Jau”, nicãrã niwã.

¹⁶ Pablo páácjũ na tojo wějēsĩ'rĩse quetire tu'ogu, surara na nĩrĩ wi'ipũ wa'a, Pablo tiropũ eja, werecũ niwĩ.

¹⁷ Pablo pe'e cũ werecã tu'ogu, ni'cũ surara wiogũre pijio, cūrẽ nicũ niwĩ:

—Ã'rĩ ma'murẽ mu'ũ wiogu tiropũ pijiwã'cãña. Apeyenojõ werese cõoapũ, nicũ niwĩ.

¹⁸ Cũ tojo nicã, cūrẽ surara wiogu tiropũ miaa, cūrẽ nicũ niwĩ:

—Pablo marĩ bu'iri da'reri wi'ipũ cõogu yu'ure pijitjãagũ, ã'rĩrẽ mu'ũ tiropũ o'óami. Apeyenojõ weregũtigũ weearũ mu'urẽ, nicũ niwĩ.

¹⁹ Tojo weegũ surara wiogu cūrẽ tũawã'cã, masã na tu'otiroppũ sērĩtiña'cũ niwĩ:

—¿Ñe'enojõ werese cõomiti mu'ũ? nicũ niwĩ.

²⁰ Ma'mũ pe'e cūrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Judío masã wiorã Pablo yu'ũ pacopánũmurẽ ñamiacã na tiropũ miadutirãsama mu'urẽ. “Ūsã cũ ye cjasere du'pocãputa añurõ masĩsĩ'rĩsa'a” nita'sarãsama. ²¹ Na tojo nicã, ejõpeoticã'ña. Cuarenta yu'rũoro masã Pablõre yucuerã ma'apũ du'tinu'cũrãsama. “Ni'cãrõacãrẽ ũsã Pablõre wějētimirã, ne ba'ati, sĩ'rĩti weerãti. Cūrẽ wějētojarãpũ ba'a, sĩ'rĩrãti”, niama. “Wějētimirã, ũsã ba'a, sĩ'rĩcãma, Ō'acũ ũsãrẽ bu'iri da'regũsami”, niama. Añurõ apope'otojacãrã niama na weeatjere. Tojo weerã

na ni'cārōacārē mʉ'u "Jaʉ" nise dia'cārē yucuerā weeama, nicʉ niwī.

²² Cũ tojo nıca be'ro surara wiogʉ pe'e cūrē we'eritigʉ, a'tiro nicʉ niwī:

—“Pablōre wējēsī'rıse quetire weregʉ ejapʉ surara wiogʉpʉre” ne āpērārē wereticā'ña, nıo'ocʉ niwī.

Surara wiogʉ Pablōre Féli tiropʉ o'ó'que ni'i

²³ Pablo páácjũ wa'áca be'ro surara wiogʉ cũ docacjārā pʉarārē pijiocʉ niwī.

—Mʉsā yarā surarare were, apoyudutiya. Na ni'cācā ñami nueve nicā Cesareapʉ Pablōre miarāsama. A'tiro wa'arāsama. Doscientos surara dʉ'pocā me'rā wa'ato. Setenta cabayua me'rā pesawā'cāto. Doscientos ñosēse pjĩrĩ me'rā wa'ato.

²⁴ Pablo cũ pesajā cabayua quē'rārē apoyudutiya. Ne apeyenojō mejēcā wa'aro marĩrō Féli, Judea wiogʉ tiropʉ miaña, nicʉ niwī surara wiogʉ cũ docacjārārē.

²⁵ Be'ro narē cũ tojo nıca be'ro papera ni'cā pũrĩ ojao'ocʉ niwī Félire. A'tiro ni ojano'caro niwĩ ti pũrĩpʉre:

²⁶ “Yʉ'u Claudio Lisia, mʉ'u Féli Judea di'ta wiogʉre añuduti'i. ²⁷ Judıo masā ā'rĩ Pablōre ñe'e, wējēsī'rımicārā niama. Be'ro ‘Cũ romano masũ nimi’ nicā tʉ'ogʉ, yʉ'u, yarā surara me'rā wıorēgũ ejawʉ na wējēbo'cʉre. ²⁸ ‘¿Ñe'enojō bu'iri cūrē weresāpari?’ ni masısĩ'rıgũ, judıo masā wiorā tiropʉ cūrē miawũ. ²⁹ Na cūrē na ējōpeosetise ye bu'iri weresācārā niwā. Ne cūrē te ye bu'iri wējērōʉa'a, bu'iri da'reri wı'ipʉ quē'rā sōrōrōʉa'a nısenojōrē bu'iri bocatisa'a.

³⁰ Āpērã judío masã cūrẽ wējērãti nise quetire tũ'ogu, cūrẽ wējēbosama ni wãcũgũ, yũ'u mũ'u tiropure ã'rĩrẽ o'ó'o. 'Cūrẽ a'topũ weresã'cãrã mũ'u tiropũta wa'a, mũ'urẽ weresãrã wa'ato', niwũ narẽ. Tocã'rõta ni'i", ni ojao'ocũ niwĩ surara wiogu Félipure.

³¹ Surara cũ duti'caronojõta ti ñami Pablore miacãrã niwã Antípatri wãmetiri macãpũ.

³² Topũ cãrĩ, ape nũmũ pe'e surara dũ'pocã me'rã wa'a'cãrã totã majãmitojati a'titicãrã niwã Jerusalẽpũ na ya wi'ipũta tja. Cabayua me'rã wa'a'cãrã dia'cũ Pablo me'rã yũ'rũacãrã niwã Cesareapure. ³³ Na Cesareapũ eta, surara wiogu ojao'oca pũrĩrẽ wiacãrã niwã Félire. Cũ tiropũta Pablo quẽ'rãrẽ cũucãrã niwã. ³⁴ Féli ti pũrĩrẽ bu'etohanũ'cõ, Pablore "¿No'ocjũpũ niti mũ'u?" ni sãrĩtiña'cũ niwĩ. Cũ "Cilicia di'tacjũ ni'i" nicã tũ'ogu, ³⁵ Féli "Mũ'urẽ weresã'cãrã yũ'u tiropũ etacã, mũ'u ye ucũsere tũ'oguti", nicũ niwĩ.

Be'ro Pablore surarare co'tedutigũ cũucũ niwĩ Herode cũ weedutica wi'ipũ.

24

Pablore Féli tiropũ weresã'que ni'i

¹ Ni'cãmocũse nũmũrĩ yũ'rũca be'ro pa'ia wiogu Ananía, ãpērã judío masã bũcurã, apĩ masãrẽ weresã'cãrãrẽ ucũbosagũ Tértulo wãmetigũ Cesareapure wa'acãrã niwã. Wa'a, Féli tiropũ Pablore weresãcãrã niwã. ² Tojo weecã, Féli Pablore pijiocũ niwĩ. Pablo na tiropũ

ejacã, Tértulo cūrē weresãwã'cõcũ niwĩ. A'tiro nicũ niwĩ:

—Ësã wiogũ, añu pũrĩcã mu'ũ dutise. Mu'ũ masĩe me'rã añurõ dutimasĩ'i. Tojo weerã ùsã a'mequẽse moo'o. Añupũrĩrõ nime'rĩcã'a. Te mu'ũ da'rãse me'rã a'ti di'tacjãrãrẽ añurõ weetamugũ wee'e. ³ Tojo mu'ũ weeyucã, mu'ũrẽ nipe'tirocjãrãpũ e'catise o'oma. ⁴ Mu'ũrẽ yũ'ũ yoacã ucũdojasĩ'rĩtisa'a. Tojo weegũ yũ'ũ cã'rõ ucũquejosere tũ'oya.

⁵ »Ã'rĩ caribosebũcũ nimi. Cũ nipe'tiro a'ti turipũre judío masãrẽ uarosãjãcã weesi-jagũ weemi. Apeyema tja Jesú Nazarecjũrẽ ãjõpeosetirã curuacjũ wiogũ nimi. ⁶ Cũ judío masã nitirãrẽ pijisãjãasĩ'rĩgũ, Õ'acũ wi'ire do-jorẽsĩ'rĩmicũ niwĩ. Ësã judío masãrẽ dutise tojo weedutiwe'e. Tojo weerã ùsã cūrē bu'iri ñe'ewũ. Ësã judío masãrẽ besewũaronojõta cūrē besesĩ'rĩmiwũ. ⁷ Ësã tojo weesĩ'rĩcã, Claudio Lisia surara wiogũ ùsã tiro a'ti, ùsãrẽ tutuaro me'rã ã'mawã'cã wa'awĩ. ⁸ Ësãrẽ a'tiro niwĩ: “Mũsã Pablõre weresãsĩ'rĩrã, mũsã a'ti di'ta wiogũ Fãlipũre weresãrã wa'aya. Fãli, mu'ũ basuta cūrē sãrĩtiña'rẽ. Ësã diacjũ nise me'rãta cūrē weresãrã wee'e”, nicũ niwĩ Tértulo Fãlire.

⁹ Judío masã topũ nirã quẽ'rã “Tértulo diacjũta ucũmi”, nicãrã niwã.

Pablo Fãli tiropũ ucũ'que ni'i

¹⁰ Be'ro Fãli Pablõre ucũdutigũ omocã me'rã weequeocũ niwĩ. Tojo weegũ Pablo ucũcũ niwĩ:

—Mu'ũ yoacã a'ti di'tapũre dutigũ niyucã, yũ'ũ mu'ũrẽ masĩ'i. Tojo weegũ yũ'ũ mu'ũpũre

e'catise me'rã wereguti yé cjasere. ¹¹ Doce numurĩta yu'ru'u Õ'acũrẽ ãjõpeogu a'tigu yu'u Jerusalẽpu etáca be'ro. Mu'u basuta ãpẽrãrẽ yu'u ¿diacjũta ucũmiti? nígũ, sãrĩtiña'rẽgu. ¹² Yu'u ti macãpu nicã, ãpẽrã me'rã Õ'acũ wi'ipũ, judío masã na nerẽse wi'seripu, no'o macã decopu yu'u du'sasocã, ãpẽrã masãrẽ yu'u uarosãjãcã weecã, ne ni'cãti bocaejatiwã. ¹³ ã'rã na weresã'que diacjũta “Te ye bu'iri ni'i”, ni ĩ'ota basiowe'e.

¹⁴ »A'te pũrĩcãrẽ diacjũta wereguti. Yu'u ñecũsumua na Õ'acũrẽ ãjõpeoseti'caronojõta yu'u quẽ'rã ãjõpeo'o. Tojo weegu yu'u Jesure ãjõpeo'o. ã'rã pe'e tereta “Jesure ãjõpeose ña'a ni'i, diacjũ niwe'e”, nirã weema. Yu'u quẽ'rã nipe'tise Moisé cũ oja'que, Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã na oja'quere ãjõpeo'o. ¹⁵ Masã añurã, ña'arã wẽrĩ'cãrãpu masãrãsama nise quẽ'rãrẽ ã'rã weronojõta yucue'e. ¹⁶ Tojo weegu Õ'acũ ĩ'orõpu yu'u tutuaro põtẽorõ añurõ weesĩ'rĩsa'a. Masã na ĩ'orõpu quẽ'rãrẽ tojota weesĩ'rĩsa'a.

¹⁷ »Yu'u peje cũ'marĩ be'ro apeye di'tapu bu'esija'cu Jerusalẽpure dajawũ. Judío masã pajasecũorã nirãrẽ niyeru o'ogu a'tiwũ. Tojo nicã Õ'acũrẽ ñubuepeogu apeyenojõ o'ogu a'tiwũ.

¹⁸ Yu'u a'tere tojo weeri cura Asiãjãrã judío masã etapejawã yu'u Õ'acũ wi'ipũ nigũrẽ. Ësã judío masã weesetironojõpũma yu'u ña'arõ niseti'quere dũcayucã ĩ'awã. Titare yu'u me'rã pejetirãcã masã niwã. Ne narẽ uarosãjãcã weetiũ. ¹⁹ Yu'u Õ'acũ wi'ipũ nicã ĩ'a'cãrã, na

pūrīcā bu'iri cūomi nírā, mū'u tiro weresārā a'tiroma'a. ²⁰ Na a'titicāma, ā'rā mū'u tiro nirá cārū wiorā tiropu yū'u nicā, na bu'iri boca'quere weresāto. ²¹ Yū'u a'te pūrīcārē nicāti. Yū'u uputu ucūtuturo me'rā narē niwū: “Masā wērī'cārāpu masārāsama' ni, yū'u ējōpeose ye bu'iri mūsā ni'cācā yū'ure beserā wee'e”, niwū, nicu niwī Pablo Féli.

²² Cū tojo níca be'ro Féli Jesure ējōpeorā na weesetisere añurō masīgū niyugu, “Tocārōta tū'oguti. Be'ro Lisia surara wiogu cū etacāpu, yū'u mū'urē beseguti”, nicu niwī.

²³ Tojo weegu Féli surarare co'teduticu niwī Pablöre tja.

—Añurō weeya cūrē. A'ti wi'ipū cū si-jasī'rīcā, āpērā cū me'rācjārā cūrē weeta-musī'rīcā, cā'mota'aticā'ña, ni, duticu niwī Féli cū yagu surarare.

²⁴ Pejeti nūmārī yū'rūca be'ro Féli, cū nūmo judío masō Drusila me'rā wa'acārā niwā tja Pablo nirī wi'ipū. Topu etagu, surarare pijiduticu niwī Pablöre. Pablo cū tiropu etacā ī'agū, “Wereya Jesure ējōpeosenojō cjasere”, nicu niwī. ²⁵ Pablo a'tere werecu niwī cūrē:

—Ō'acū marīrē cū duti'quere añurō weesetiduticu niwī. Ō'acū “Mūsā basu ña'arō weesī'rīrā, weeticā'ña, wācūtutuaya”, nicu niwī. Be'ropu besegusami Ō'acū marī weeseti'quere, nicu niwī.

Pablo cū a'tere nicā tū'ogu, Féli tū'omarīa wa'acū niwī. Tojo weegu Pablöre “Wijaagusa'a. Apetero no'o apeyenojō weese móogū, mū'urē pijioguti tja mū'u ucūsere tū'oacū”, nicu niwī.

26 Féli cãrẽ niyeru wapayecã uagu, pijio ucũmujãcũ nimiwĩ. Cũ niyeru wapayeca be'ro bu'iripũ nigũrẽ du'uwĩrõgũti nígũ, tojo weecũ nimiwĩ. Pablo pe'e cãrẽ ne wapayeticũ niwĩ.

27 Be'ro pua cũ'ma be'ro Féli wiogu nisere wi-jacã'cũ niwĩ. Cũ ducayuro sãjãcũ niwĩ tja Porcio Festo wãmetigu. Féli cũ wiogu nisere wijagu, judío masã me'rã añurõ tojasĩ'rĩgũ Pablöre bu'iri da'reri wi'ipũta cũucã'cũ niwĩ.

25

Festo tiropũ Pablo ucũ'que ni'i

1 I'tia nũmũ cũ wiogu nise sãjãca be'ro Festo Cesareapũ ní'cũ Jerusalẽpũ wa'acũ niwĩ. 2 Cũ topũ ejacã, pa'ia wiorã, ãpẽrã judío masã wiorã apaturi Pablöre weresãrã wa'acãrã niwã cũpũre tja. Pablo pe'e Cesareapũ nicũ niwĩ. 3 Pablöre wẽjẽatjere apoyutojacãrã niwã. Tojo weerã Fe-store upũtu tutuaro me'rã Pablöre miaduticãrã niwã Jerusalẽpũ. “Festo cũ Pablöre uócãma, cũ ma'apũ a'tigũreta wẽjẽcõ'arãti”, nicãrã nimiwã. 4 Na tojo nicã, Festo pe'e “Cũ Cesarea bu'iri da'reri wi'ipũta nitojami. Yũ'ũ basu maata tojaagusa'a tja topũre. 5 No'o ãpẽrã musã wiorã apeyenojõ bu'iri cõomi nisere cõorã, yũ'ũ me'rãta wa'a weetjãrã, weresãrã wa'aya topũta”, nicũ niwĩ.

6 Be'ro Festo Jerusalẽpũre ocho o diez nũmũrĩ ni, dajatojaa wa'acũ niwĩ Cesareapũre. Cũ dajãca nũmũ ape nũmũ pe'e masãrẽ na besewuaropũ wa'acũ niwĩ. Topũ eja, Pablöre pijiduticũ niwĩ. 7 Pablo topũ sãjãejacã,

Jerusaléjārã judío masã Festo me'rã wa'a'cãrã Pablo pu'to wa'acãrã niwã. Wa'a, cũ weeti'quepũreta ña'abutiase weresãcãrã niwã. ¿Na weresã'que diacjũ niti? ne basioticaró niwũ.

⁸ Na tojo níca be'ro Pablo pe'e “Judío masãrẽ duti'quere ña'arõ ucũtiwũ. Õ'acũ wi'i pajiri wi'ire dojorẽtiwũ. Romano masã wiogũre ne cã'rõacã yu'rũnu'cãtiwũ”, nicũ niwĩ.

⁹ Festo cã quẽ'rã tja judío masã me'rã añurõ tojasĩ'rĩgũ, Pablore “¿Mũ'u Jerusalẽpu wa'asĩ'rĩsari, yu'u topũ mũ'u ye cjasere besecã?” ni sãrĩtiña'cũ niwĩ.

¹⁰ Pablo cãrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Yu'u a'to besewũaropũ romano masã wiogũ tiropũ ni'i. A'topũta yu'ũre beserũa'a. Yu'u judío masãrẽ ne cã'rõacã ña'arõ weetiwũ. Mũ'u a'tere añurõ masĩsa'a. ¹¹ Yu'u ña'ase wee'que ye bu'iri “Cãrẽ wẽjẽrõũa'a” nicã pũrĩcãrẽ, ne “Yu'ũre wẽjẽticã'ña”, nitibosa'a. Na yu'ũre weresã'que diacjũ niticãma, ne ni'cũ yu'ũre sõjã judío masãpũre bu'iri da'redutita basiowe'e. Tojo weegũ diacjũta Romapũ nigũ, romano masã wiogũ waropũ yu'ũre besecã uasa'a, nicũ niwĩ Pablo Festore.

¹² Be'ro Festo cã me'rãcjãrã werecasari masã me'rã ucũtoja, Pablore pijiocũ niwĩ:

—Mũ'u romano masã wiogũ waropũre beserũapũ. To pũrĩcãrẽ mũ'u cã tiropũta besedutigu wa'agusa'a, nicũ niwĩ Festo.

Festo Agripare Pablo ye quetire were'que ni'i

¹³ Pejeti nũmũrĩ Festo Pablore ucũca be'ro Judea di'ta wiogũ waro Agripa wãmetigu cã

ma'mio Berenice me'rã wa'acãrã niwã Cesarepure. Na Festore cũ wiogu nise sãjãca be'ro añudutirã wa'arã weecãrã niwã. ¹⁴ Na topu peje numarĩ niyucã, Festo Agripare werecu niwĩ Pablo ye cjasere. A'tiro nicu niwĩ:

—A'to ni'cũ masũ niami bu'iri da'reri wi'ipu Féli cũ wiogu nise wijagu du'uwĩrõti'cu. ¹⁵ Yu'u Jerusalẽpu ejacã, pa'ia wiorã, ãpẽrã judío masã bucãrã Pablöre wẽjẽato nĩrã, yu'upure weresãwã. ¹⁶ Yu'u narẽ yu'tiwu: “Ûsã romano masã a'tiro weeseti'i. Ne ãpẽrãrẽ wẽjẽdutiromo mar'i cũrẽ weresã'cãrã, weresãno'cu quẽ'rã beseropu na basu a'merĩ diacjãnu'cõtica be'ro. Na weresãno'cu narẽ yu'tica be'ropu beseno'o”, niwũ narẽ. ¹⁷ Tojo weegu na a'to etãca numu ape numu pe'e maata yoogoro marĩrõ yu'u masãrẽ besewuaropu wa'awu. Topu eja, Pablöre pijiwu. ¹⁸ “Yu'ure weresãrã, Ñ'abutiase peje waro bu'iri cuomi', ni weresãrãsama”, ni wãcũmiwũ. Ne marĩcaro niwũ. ¹⁹ Na ãjõpeosetise cjase dia'cũ nicaro niwũ. Apeye, ni'cũ masũ Jesú wãmetigu judío masã na “Wẽrĩa wa'awĩ” nĩ'cure Pablo pe'e cãrẽta tja catimi nise queti dia'cũrẽ weresãwã. ²⁰ Yu'u a'tenojõrẽ ¿de'ro weegusari? nĩmasĩti, Pablöre sãritiña'wũ. “¿Mu'u Jerusalẽpu wa'asĩ'rĩsari? ¿Topu beserouasari te cjasere?” niwũ. ²¹ Cũ pe'e “Jerusalẽpure wa'asĩ'rĩtisa'a. Romano masã wiogu waro Augusto tiro pe'e beseno'sĩ'rĩsa'a”, niwĩ. Tojo nicã tu'ogu, “Mu'u a'tota tojánigũsa'a yujupu bu'iri da'reri wi'ipu. Yu'u mu'urẽ o'ota basiocã, mu'u wa'agusa'a”, niwũ, ni quetiwerecu niwĩ Festo Agripare.

22 Cũ tojo nicã tu'ogu, Agripa “Yu'u quẽ'rã cũ ucũcã tu'osĩ'rĩsa'a”, nicu niwĩ. Festo pe'e “To pũrĩcãrẽ mu'u ñamiacãta tu'ogusa'a”, nicu niwĩ.

23 Ape numu Agripa, cũ ma'mio Berenice na añuse wiorã su'ti sãñase me'rã na nerẽwuarĩ tucũjopu sãjãacãrã niwã. Æpẽrã surara wiorã, ti macãcjãrã wiorã quẽ'rã na me'rã sãjãacãrã niwã. Na nerẽtojaca be'ro Festo Pablöre pijidutio'ocu niwĩ.

24 Pablo na tiropu sãjãejacã, Festo to nirãrẽ nicu niwĩ:

—Wiogu Agripa, Æpẽrã a'to dujirã, ã'rĩ Pablöre musã ĩ'a'a. Pãjãrã judío masã Jerusalẽcjãrã, a'ti macãcjãrã cũrẽ weresãwã yu'upure. Na'irõ cũrẽ “Wẽjẽrõua'a”, ni caricũmujãwã. 25 Na tojo nimicã, yu'u pe'e “Cũrẽ wẽjẽrõua'a” na nise bu'irire bocaticãti. Cũ basu “Yu'u Augusto tiropu beseno'sĩ'rĩsa'a” nicã, “Cũrẽ topu'ta o'oguti”, niwũ. 26 Yu'u cũrẽ o'ogu, “Ã'rĩ a'te bu'iri cuomi, tojo weecu niwĩ”, ne papera ni ojao'ota basiowe'e marĩ wiogupure. Tojo weegu yu'u musã tiropu ã'rĩrẽ pijioapu. Mu'urẽ wéegu pijioasu usã wiogu ã'rĩ me'rã ucũato nígu. Mu'u cũ me'rã ucũca be'ro Augustopure “A'te bu'iri cuomi” ni ojao'ota basiorosa'a nígu, cũrẽ pijioasu. 27 Ni'cũ bu'iriwĩ'ire o'ogu, “A'te bu'iri cuomi” ni were-timigũ, o'ota basiowe'e marĩ wiogupure. Mejõ warota o'oro weronojõ tu'oña'sa'a, nicu niwĩ Festo Agripare.

26

Pablo Agripare cũ were'que ni'i

1 Be'ro Agripa Pablöre ucūduticū niwī:

—Ni'cārōacā mū'u yu'tiya mū'urē na weresā'quere, nicū niwī. Tojo weegū Pablo wiogūre añudutigū, na weesetironojōta omocā me'rā weequero, cārē ucūcū niwī:

2-3 —Wiogū, mū'u nipe'tise judío masā na weesetisere masīsa'a. Apeye na ucū a'metu'timujāse quē'rārē masīsa'a. Tojo weegū yu'u añurō e'catise me'rā mū'urē wereguti judío masā na yu'ure weresā'quere. Añurō pajaña'se me'rā yu'u ucūsere tu'oya.

4 »Yu'u wī'magū nicāputa judío masā nipe'tirā yu'u niseti'quere masīmujātiwā. Ya macā Tarsopū nicā, Jerusalēpū yu'u nicā masīwā. A'tocateropū quē'rārē masīsama yu'u weesetisere. 5 Yu'u ma'mūpūta fariseo curuacjū ninū'cāwū. Na tere weresī'rīrā, añurō masīsama. Nipe'tirā judío masā wa'teropūre ti curuata ni'i nipe'tise Moisé cū duti'quere añurō weeri curua. 6 Ni'cārōacārē Ō'acū masā wērī'cārāpūre masōgūsami nise yu'u ējōpeose ye bu'iri a'topū besedutirā o'oāma. A'te masāse cjasere marī ñecūsūmūpūreta Ō'acū weretojacū niwī. 7 Tereta yucuerā wee'e marī doce cururicjārā. Tojo weerā umūcori, ñamirī cārē ējōpeorā ñubuenū'cūcā'a. Yu'u quē'rā wērī'cārāpū masārāsama nisere yucuegū wee'e. A'te ye bu'irita ni'cārōacārē judío masā yu'ure weresārā weema. 8 To pūrīcārē ¿de'ro weerā musā pe'e Ō'acū masā wērī'cārāpūre masōsere ējōpeoweti?

9 »Yũ'u quẽ'rã toduporopũ Jesú Nazarecjũrẽ ãjõpeorãrẽ ña'arõ weesĩ'rĩrõ põtẽorõ weecũmiwũ. 10 Jerusalẽpũ pa'ia wiorã na dutio'omũjãrõ me'rã Jesure ãjõpeorãrẽ ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipũ miamũjãwũ. Narẽ wẽjẽcã, yũ'u quẽ'rã ne cã'mota'atiwũ. 11 Pejetiri yũ'u judío masã na nerẽse wi'seripũ wa'a, Jesure ãjõpeodu'uato nígũ bu'iri da'recũwũ. Upũtu waro na me'rã uagũ, apeye di'tapũ narẽ bu'iri da'resĩ'rĩgũ sirutuwã'cãcũwũ.

12 »“Bu'iri da'regũti tja” ni wãcũwã'cãgũ, pa'ia wiorã dutio'ori pũrĩ me'rã Damascopũ wa'amiwũ. 13 Ti macã wa'ari ma'apũ wa'agũ, dajaritero nicã mujĩpũ asistero nemorõ u'mũsepũ asistedijati, añurõ bo'reyua wa'awũ. Yũ'u tiro, yũ'u me'rãcjãrã tiropũ asiste se'sa wa'awũ. 14 Tojo wa'acã, ãsã nucũcãpũ nipe'tirã buruque'a wa'awũ. Ni'cũ yũ'ure hebreo ye me'rã ucũcã tũ'owũ: “Saulo, ¿de'ro weegũ yũ'ure ña'arõ weeti? Tojo wéegũ, mũ'u basuta ña'arõ weegũ wee'e”, niwĩ.

15 »Cũ tojo nicã, “¿Noa niti mũ'u?” niwũ cũrẽ.

»Cũ yũ'ure yũ'tiwĩ: “Yũ'u Jesú ni'i, mũ'u ña'arõ weesĩ'rĩ wapagũ. 16 Wã'cãnu'cãña. Yũ'u mũ'urẽ yé cjasere weregũ wa'ato nígũ mũ'urẽ bajuapũ. Ni'cãcã mũ'u ĩ'a'quere, yũ'u mũ'urẽ be'ropũ ĩ'oatjere weregũ wa'agũsa'a. 17-18 Judío masã, ãpẽrã judío masã nitirã mũ'urẽ wẽjẽsĩ'rĩcã, añurõ co'teguti. Judío masã nitirã tiro na tũ'omasĩato nígũ yé quetire mũ'urẽ were-dutigũ o'ógutigũ wee'e. Mũ'u werecã, ña'arõ weeseti'quere du'u, añuse pe'ere siruturãsama.

Tojo weecã, na'itĩ'arõpũ ní'cãrã bo'reyuse pe'ere bocarãsama. Yũ'u na wioꝝ nigũti. Wãtĩ pe'e na wioꝝ ninemoticã'to níꝝ tojo weeguti. Yũ'ure ějõpeocã, na ña'arõ weeseti'quere acobojoguti. Tojo weerã na quẽ'rã ãpẽrã yũ'ure ějõpeo'cãrã, yũ'u bese'cãrã me'rã nirãsama”, niwĩ Jesú yũ'ure.

19 »Tojo weegũ Jesú cũ u'musepũ ucũdijo'quere queoro weewũ. Yũ'rũnũ'cãtiwũ. 20 Yũ'u ne waro Damascocjãrãrẽ Jesú ye quetire werenu'cãwũ. Be'ro Jerusalęcjãrãrẽ, nipe'tiro Judea di'tacjãrãrẽ, ãpẽrã judío masã nitirã quẽ'rãrẽ a'tiro werewũ. “Ña'arõ masã weeseti'quere du'uya. Õ'acũ cũ uaro weeya”, niwũ. Na tojo wéeca be'ro na ducayu'quere ãpẽrãrẽ i'oato níꝝ narẽ añurõ nisetidutiwũ. 21 A'te yũ'u were'que ye bu'iri judío masã Õ'acũ wi'ipũ yũ'u nigũrẽ ñe'e, wẽjẽsĩ'rĩmiwã. 22 Na tojo weesĩ'rĩmicã, Õ'acũ pe'e yũ'ure weetamunu'cũcã'wĩ. Tojo weegũ yũ'u a'tocaterore wiorãrẽ, ãpẽrã mejõ nirã quẽ'rãrẽ Õ'acũ ye quetire were'e. Duporopũ Moisé, ãpẽrã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã “Be'ropũ tojo wa'arosa'a” na ní'caronojõ tereta yũ'u were'e. 23 Na a'tiro ni ojacãrã niwã: “Cristo Õ'acũ bese'cũ pi'eti, wẽrĩgũsami. Wẽrĩtoja, cúta wẽrĩ'cupũ masãmu'tãgũsami. Tojo weegũ cũ yũ'ruosere weregũsami judío masãrẽ, judío masã nitirãrẽ”, ni ojacãrã niwã, ni werecũ niwĩ Pablo.

24 Cũ tojo nirĩ curata Festo caricũquejocũ niwĩ Pablöre:

—Pablo, mu'u maatigu wee'e. Uputu mu'u bu'ese ye bu'iri mu'u tu'omasitigu dojo'o, nicu niwī Festo.

²⁵ Cũ tojo nicã, Pablo yu'ticu niwī: “Yu'u maatigu mejēta wee'e. Yu'u werese diacjũta ni'i. Wiopesase me'rã were'e”, nicu niwī.

²⁶ Be'ro Agripare werecu niwī tja:

—Mu'u a'te cjasere añurõ masisa'a. Tojo weegu yu'u mu'urē uiro marĩrõ were'e. Nipe'tise yu'u mu'urē were'quere añurõ masisa'a. A'te Jesú ye queti ya'yioropu wa'atiwu.

²⁷ »¿To pũrĩcãrē mu'u quē'rã, Agripa, Ō'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'quere ějõpeoweti? Yu'u tu'oña'cã, mu'u ějõpeosa'a, ni sērĩtiña'cu niwī Pablo.

²⁸ Cũ tojo nicã, Agripa nicu niwī:

—¿Pejetiacã ucũse me'rã mu'u yu'ure Jesure ějõpeocã weecã'sĩ'rĩti? ni yu'ticu niwī.

²⁹ Pablo ninemocu niwī tja:

—Peje ucũse, pejetiacã ucũse useri me'rã mu'u, a'to nirã nipe'tirã yu'u weronojõ Jesure ějõpeocã uasa'a, yu'u weronojõ bu'iri da'leri wi'ipu nitimirã, nicu niwī.

³⁰⁻³¹ Cũ tojo nica be'ro Agripa, Festo, Berenice, ãpērã na me'rã dujirã wã'cãnu'cã, ape tucũpu Pablo ye cjasere ucũrã sãjãacãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Cũ pũrĩcã te ye bu'iri wējẽrõu'a nisere ne mooami. Ne bu'iri da'leri wi'ipu quē'rãrē cũta basiotimiapã, nicãrã niwã.

³² Agripa pe'e Festore nicu niwī:

—Cũ basu pe'e “Augusto romano masã wiogũ yu'ure beseato” niticãma, marĩ cũrẽ du'uwĩrõcã'boapã, nicũ niwĩ.

27

Pablöre Romapũ o'ó'que ni'i

¹ Be'ro Festo Romapũ o'óta basiocã ï'agũ, Pablöre, tojo nicã ãpērã bu'iri da'reri wi'ipũ nirārẽ Julio surara wiogũre co'tedutiwĩ. Julio surara wiogũ Augusto wãmetiri curuacjũ niwĩ. Yu'ũ Luca quẽ'rã na me'rã wa'awũ. ² Æsã ni'cãwũ yucũsũ Adramitio wãmetiri macã cjãwũ Asia cjase petaripũ wa'apjũ me'rã mujãsãjã wa'awũ. Apĩ Aristarco wãmetigũ Macedonia di'ta Tesalónica wãmetiri macãcjũ Æsã me'rã wa'awĩ.

³ Cesareapũ wija'cãrã ape numũ Æsã Sidõ wãmetiri macãpũre etawũ. Topũ Æsã etacã, Julio Pablöre pajaña'gũ, a'tiro weewĩ. Tocjãrã cũ me'rãcjãrã cũ uasenojõrẽ o'oato nĩgũ, na tiropũ sijadutigũ du'uo'owĩ. ⁴ Æsã ti macãpũ ni'cãrã wijawã'cã, Chipre nucũrõrẽ diacjũcamocã pe'e yu'rũawũ. Tia pe'e wĩ'rõ tutuatiwũ. ⁵ Æsã Cilicia, Panfilia wãmetise di'ta tiro ti maarẽta yu'rũtẽrĩ pẽ'a, Mira wãmetiri macãpũ Licia di'tapũre ejawũ. ⁶ Ti macãpũ apewũpũ mujãsãjãrãtirã tiwũpũ sãña'cãrã dijawũ. Be'ro surara wiogũ apewũ Alejandría cjãwũ Italiapũ wa'apjũre bo-caejawĩ. Æsã tiwũpũ mujãsãjã, wa'a wa'awũ tja.

⁷ Wĩ'rõ Æsãrẽ uputu wẽe cã'mota'ayucã, Æsã peje numũrĩ yoogowũ. Æsã uputu pi'etĩca be'ropũ ejawũ Gnido wãmetiri macã

põtëorõpüre. Wĩ'rõ apero pe'e wëose ye bu'iri diacjũ yu'ruamasĩti, apero pe'e majãmiawũ. Salmón peta tiro pe'e yu'ruaa, Creta nũcũrõrẽ cũpe pe'e bajaque'awũ. ⁸ Æsã sumutopũ yu'ruaa, uputu da'rayu'rua'cãrã caributirãpũ Añurĩ Peta wãmetiropüre ejawũ. Ti peta Lasea wãmetiri macã pu'to niwũ.

⁹ Æsã uputu yoogo'que ye bu'iri judío masã be'tiri bosenuũ yu'ruatojacaro niwũ. Tojo weero wĩ'rõ uputu wa'a, pu'ecu nũcãtjo cã'rõacã du'sawũ. Æsã yu'ruacã, uputu waro wiopesa niwũ. ¹⁰ Tere masĩgũ, Pablo narẽ weremiwĩ:

—Marĩ yu'ruacã, wio nisa'a. A'tiwũ, tiwũ cjase apeque, marĩ quẽ'rãrẽ mirĩtawio nisa'a. Tojo weerã marĩ a'toputa tojánirã yujupũ, nimiwĩ.

¹¹ Cũ tojo nimicã, surara wiogũ Pablo ucũsere tu'otiwĩ. Tiwũ wiogũ, tiwũ autugure na ucũse pe'ere ëjõpeowĩ. ¹² Ti peta pe'e pu'ecu nicã ña'a niporo. Tojo weerã tiwupũ sãñarã pãjãrã ti nũcũrõ Cretare yu'rua wa'asĩ'rĩwã Fenice wãmetiri macãpũ. “Topũ apetero weerã pu'ecu tõ'orãsa'a”, niwã. Ti peta pe'ere uputu wĩ'rõ wëetiporo.

Pablo quẽ'rã pu'etõ'o'que ni'i

¹³ Tojo weerã sajatiro wĩ'rõ wëetuuwã'cãticã, tiwũ da'rãrã pe'e “Yu'ruaroua'a Fenicepũ”, ni wãcũwã. Tojo wee Æsã Creta wãmetiri nũcũrõ sumutopũ yu'ruawũ. ¹⁴ Æsã wijãca be'ro maata wĩ'rõ uputu wëewã'cãtiwũ Æsã pu'to nũcũrõ tiro pe'e. Te wĩ'rõ Nordeste wãmetiwũ. ¹⁵ Tiwure wĩ'rõ uputu wëecã'mota'awũ. Tojo

wēecā, wī'rō wēepōtēorō pe'e wa'ata basi-
otiwu. Basioticā ĩ'a, to wēewā'cārō pe'eta
ūsārē su'ori miawū. ¹⁶ Ūsā ni'cā nūcūrō
Cauda wāmetiri nūcūrōacāpūre eja, yu'ruawu
wī'rō uputu wēopūrītiro pe'e. Tiwu siropu
ni'cāwū yucusu cā'wūacā pajipju mirīcā, na
yu'ruapju dū'tepono'wū. Wī'rō uputu wēecā,
tiwūacārē uputu da'ratjāarāpu pajipjujopu mi-
isāawū. ¹⁷ Tiwure wejemorōpeotoja, pūnu'mo
dari me'rā wī'rō me'rā batari nīrā pajipjuta
warua, dū'tewā. Be'ro na ui, Sirte wāmetiro
nūcūporojopu marīrē wēewā'cārī nīrā, na “Su'ti
caseri wī'rō miato” ni, dū'teō'o'que caserire
pāacā'wā. Na pāāca be'ro wī'rō wēorō pe'eta
wa'awu. ¹⁸ Ape nūmu mejārōta wī'rō wēecā
ī'arā, a'tiro weewā. Tiwupu apeque sāñasere
pa'sa tutuapju tojato nīrā cō'aduowā. ¹⁹ Ape
nūmu ūsā basuta ni'cārē tiwu cjase su'ti caserire,
na dū'te'que darire, na tuatu'que sē'rērīrē do-
queñonemowū tja. ²⁰ Peje nūmurī mujīpū
umucocjū, ñocōa ne bajutiwā. Tojo weerā ūsā
no'o diácjū wa'arāsari, nita basiotiwu. Wī'rō
quē'rā tojo wēenu'cūcā'wū. Tojo wee “Ūsā ne
yu'rusome”, ni wācūmiwū.

²¹ Peje nūmurī ūsā ba'atiwu. Tojo weecā ĩ'a,
Pablo na wa'teropu nī'cu wā'cānu'cā, narē niwī:

—Mūsārē sō'opu Cretapu yu'u were'quere
tū'ocā, añu niboapā. Marī topu wijatirā,
a'tiwure dojorē, tiwu cjasere bajuriotiboapā.

²² Ni'cārōacārē mūsā uiticā'ña. Ne ni'cū
wērīsome. A'tiwu dia'cū bajudutirosa'a. ²³ Yu'u
Ō'acūrē ējōpeogu ni'i. Cū yu'u wiogu nimi.
Ni'cācā ñami ni'cū cūrē wereco'tegu yu'u

tiropu bajuami. ²⁴ A'tiro ni wereami: “Ne uiticã'ña. Mu'u Augusto wiogu tiropu beseno'gũ wa'agusa'a. Õ'acũ mu'u sērīsere añurõ tu'oami. Tojo weerã a'tiwupu nirã yu'rupe'ticã'rāsama. Ne ni'cũ wērīsome”, niami. ²⁵ Tojo weerã musã wãcūtutuaya. Yu'u Õ'acũrē ējõpeo'o. Cũ ní'que diacjũta wa'arosa'a. ²⁶ Wĩ'rõ dia'cũ marĩrē nucũrõpu wēequepeorosa'a, niwĩ Pablo.

²⁷ Pua semana ũsã Cretare wijáca be'ro ejacãti pajiri maa Adriático wãmetiri maajopure. Wĩ'rõ uputu wēocã'mota'ayucã, yoogocãti. Nami deco nicã tiwucjãrã da'rarã, “Marĩ di'ta tiropu ejarã weetu'sa'a”, niwã. ²⁸ Tojo weerã na ¿no'ocã'rõ ũ'cũamiti? nĩrã, ni'cã da yuta da me'rã di-joo, queoña'wã. Na tojo weecã, treinta y seis metros ũ'cũawã. To be'roacã tja apaturi queoña'wã. Veintisiete metrota nicaro niwũ majã. ²⁹ Nami niyucã, na ũtãpagapu doquewãrĩ nĩrã, a'tiro weewã. Ba'paritise cõme pjĩrĩ pacare te yapuripu yuta dari me'rã da'teõ'o'quere doqueñowã. Auturo pe'e tiwure wejeñe'epo'ato nĩrã tojo weewã. Tojo weetojaca be'ro na “Maata bo'reacã ũamisa'a”, ni wãcũque'tiwã. ³⁰ Nãmita tiwure da'raco'teri masã du'tisĩ'rĩmiwã. Tojo wee na “Cõme pjĩrĩrē u'mutãrõ pe'e doqueñorãtirã wee'e” nisoo, yucusuacãrē miidijoo, tiwpu me'rã du'tisĩ'rĩmiwã. ³¹ Pablo na tojo weesĩ'rĩcã ĩ'agũ, surara wiogure, ãpẽrã surarare werewĩ:

—Ã'rã a'tiwupu tojaticã, musã ne ni'cũ cati-some, niwĩ.

³² Cũ tojo nicã tu'orã, surara pe'e

tiwɯ yucɯsuacãrẽ dɯ'te'que darire dɯtesurequeñoçã'wã.

³³ Bo'reque'ati dɯporo Pablo tiwɯpɯ nirãrẽ ba'adutiwĩ:

—Pua semana wa'a'a mɯsã cãrĩti, ba'atimirã mɯsã nirõ. ³⁴ Tojo weegɯ yu'u mɯsã baanɯjã tutuato nígũ, mɯsãrẽ ba'adutiguti. Ne cã'rõacã mɯsãrẽ mejẽcã wa'asome, niwĩ.

³⁵ Tojo nitoja, Pablo pãrẽ mii, nipe'tirã ï'orõpɯ Õ'acũrẽ e'catise o'owĩ. Be'ro cã basu tigare deco me'rã pe'é, ba'awĩ. ³⁶ Na cã tojo ba'acã ï'arã, na bɯjawetimi'quere du'u, na quẽ'rã e'catise me'rã ba'awã. ³⁷ Ɔsã tiwɯpɯ sãñarã nipe'tirã doscientos setenta y seis niwũ. ³⁸ Na ba'asĩ'rĩrõ põtõorõ na ba'aca be'ro tiwɯpɯ sãñase trigo ajurire ti maapɯ doqueñope'ocã'wã. Yucɯsu ca'rasãanemopɯ tojato nĩrã tere cõ'awã.

Yucɯsu nucũporopɯ sɯ'apeja'que ni'i

³⁹ Bo'reque'aca be'ro tiwɯ da'rari masã nucũrõrẽ ï'abocawã. ¿No'opɯ niti? ni ï'amasitiwã. Na tojo ï'amasĩtimirã, opatucũ nucũporo nirõrẽ ï'a, “Sõ'o bɯanɯjãrã, apetero weero basiocãma, to majãarã”, niwã. ⁴⁰ Tojo weerã todɯporo “Cõme pjĩrĩ wejeñe'epo'ato” ni, na dɯ'te doqueño'que pjĩrĩrẽ dɯtesure dijowã. Apeye wajapjĩrĩ pacare, autuse pjĩrĩ dɯ'te'que darire pãaca'ranɯ'cõwã. Na tojo weetojaca be'ro ɯ'mɯtãrõpɯ nirĩ su'ti caserore wĩ'rõ ti caseropɯ ñe'e miato nĩrã wejemorõ yoowã. Tojo weero tiwɯ nucũporo sumuto pe'e nɯjãwũ. ⁴¹ Nɯjã, ɯ'cãatiro nucũporo opa bu'a nirõpɯ sɯ'apeja wa'awɯ. Wajamɯ'tãrõ pe'e nucũporopɯ opasĩo

doquebi'peque'awɯ. Ne s̄ioburota basiotiwɯ. Tiwɯ auturo pe'e pã'cõrĩ pacase paaquẽocã, bata wa'awɯ.

⁴² Tojo wa'acã ã'a, surara tiwɯpɯ bu'iri c̄orã na ñe'e'cãrãrẽ ne ni'cũ doqueñojã baadu'titicã'to nírã wẽjẽcã'sĩ'rĩmiwã. ⁴³ Surara wiogɯ pe'e Pablöre yu'rũosĩ'rĩgũ, narẽ cã'mota'awĩ. Be'ro baamasĩrãrẽ sumutopɯ baanujãmu'tãdutiwĩ. ⁴⁴ Æpẽrãrẽ taboa pjĩrĩ me'rã pa'sanujãdutiwĩ. Te me'rã wa'atirã, tiwɯ cjase bata'que pjĩrĩ me'rã pa'sanujãdutiwĩ. Tojo weetjĩrã, ãsã nipe'tirã yu'rũpe'ticã'wũ.

28

Pablo Malta nũcũrõpɯ n'que ni'i

¹ Æsã nipe'tirã sumutopɯ nujãta, majãnu'cãca be'ro ãsã masĩwũ, ti nũcũrõ Malta wãmeticaro niwũ. ² Tocjãrã masã acoro pejacã yũsuacã ã'arã, ãsãrẽ añurõ pajaña'wã. Tojo weerã pecame'e wĩjãbosa, ãsãrẽ sõ'madutirã pijiowã. ³ Pablo quẽ'rã peca boposãse seegɯ wa'a, mitĩawĩ. Cũ tojo mitĩarĩ cura añã pecapɯ ní'cɯ asise uiwi-jatigɯ, Pablo ya omocãpɯ cũ'rĩ doqueyojawĩ. Topɯta wã'ñacã'wĩ. ⁴ Ti nũcũrõcjãrã añã Pablo ya omocãpɯ wã'ñacã ã'arã, na a'tiro niwã:

—Ã'rĩ masã wẽjẽrĩ masũ nisami. Cũ dia pajiri maapɯ yu'rũtoja'cɯ nimigũ, cũ ña'arõ wee'que wapa wẽrĩgũsami, niwã.

⁵ Pablo pe'e añarẽ pecame'epɯ wejeste-quetĩawĩ. Cũrẽ ne mejẽcã wa'atiwɯ. ⁶ Na tocjãrã pe'e “Maata cũrẽ bipia wa'arosa'a”, nimiwã. “Bipiticãma, wãcũña marĩrõ bũrũque'a, wẽrĩa

wa'agusami”, ni wācūmiwā. Na yoacā yucuecūmí, cūrē mejēcā wa'aticā ĩ'a, mejēcā wācūwā tja. “Ā'rī ɯmɯ mejēta nisami. Marī ējōpeogɯ nígũ nisasami. Tojo weero cūrē añā cū'rĩcā, ne mejēcā wa'awe'e”, niwā.

⁷ Ɖsārē tojo wa'a'caro ti nɯcūrō wiogɯ Publio wāmetigɯ ya di'ta pɯ'toacā niwū. Cū ũsārē cū ya wi'ipɯ cārĩdutigɯ pijawī. I'tia nɯmɯ ũsā cū ya wi'ipɯ nise nɯmɯrĩrē ũsārē añurō weewī. ⁸ Titare Publio pacɯ ujaque, yoja dutitigɯ cājīwī. Pablo cū cājīrōpɯ sājāa, Ō'acūrē sērĩbosa, cū dɯpoapɯre ñapeowī. Tojo wee cūrē yu'rucā weewī. ⁹ Cū tojo weecā ĩ'arā, ti nɯcūrōpɯ nirā dutitirā na ye dutire yu'rɯodutirā cū tiropɯ a'tiwā. Nipe'tirā na ye dutire yu'rɯono'wā. ¹⁰ Ti nɯcūrōcjārā ũsārē peje apeyenojō o'owā. Be'ropɯ ũsā yucɯsɯpɯ wa'arā, pu'etiatje que'rārē o'owā.

¹¹ Ɖsā ti nɯcūrōpɯre i'tia mujīpū niwū. Be'ro Alejandría wāmetiri macā cjāwū me'rā wa'awɯ tja. Tiwɯ topɯ pu'ecu tō'o nínicarō niwū yujupɯ. Tiwɯ yucɯsue'quēapɯ āpērā masā ējōpeosetirā Cástor, Pólux wāmetirā queose na paateō'o'que wā'ñawū. ¹² Maltapɯ ní'cārā wija, Siracusa wāmetiri macā cja petapɯ ejawɯ. Topɯ i'tia nɯmɯ tojáníwū. ¹³ Be'ro Regio wāmetiri macāpɯ wa'arā, sumutopɯ nujāwū. Topɯ eta, ni'cā nɯmɯ be'ro ũsā wa'aro pe'eta wī'rō wēowū. Tojo weerā ape nɯmɯ pe'e ejabaque'owɯ Puteoli wāmetiri macāpɯre. Topɯ eta, ũsā tiwɯpɯ sāña'cārā dijawɯ. ¹⁴ Topɯre āpērā Jesure ējōpeorārē bocaejawɯ. Na ũsārē “Ni'cā semana ũsā me'rā

tojáníña”, niwã. Tojo weerã ùsã ni'cã semana to ni, be'ro Romapũ wa'arã ma'apũ yu'ruawũ tja. ¹⁵ Æpẽrã Romacjãrã Jesure ëjõpeorã ùsã Romapũ wa'ase quetire tu'otojacãrã niwã. Tere tu'o, ùsãrẽ põtẽrĩrã etawã ma'apũ Foro de Apio wãmetiri macãpũ. Æpẽrã quẽ'rã aperopũ sijari masã na cãrĩrõpũ Tres Tabernas wãmetiropũ ùsãrẽ põtẽrĩwã. Pablo narẽ ì'agũ, Õ'acũrẽ e'catise o'o, cã basu quẽ'rã nemorõ e'cati, wãcũtutuase bocanemowĩ. ¹⁶ Æsã Romapũ etãca be'ro surara wiogũ Julio a'tiro weewĩ. Bu'iri cõorã cã mia'cãrãrẽ tocjãrã bu'iri cõorãrẽ co'terã wiogupũre wiawĩ. Pablo pe'ere ape wi'ipũ ni'cũ surara cũrẽ du'tiri nĩgũ co'teacjũ me'rã cũuwĩ.

Pablo Romapũ ní'que ni'i

¹⁷ I'tia nũmũ ùsã Romapũ etãca be'ro Pablo ti macãcjãrã judío masã wiorãrẽ pijiowĩ. Be'ro cũ tiropũ na ejacã ì'a, narẽ a'tiro niwĩ:

—Yu'u acawererã, ne cã'rõacã mejẽcã weetiũ marĩ acawererãrẽ. Ne marĩ ñecũsumapũ weeseti'quere “Tojo niwe'e”, nitiũ. Tojo weetimicã, marĩ acawererã Jerusalẽpũ yu'ure ñe'e, romano masã wiorãpũre o'owã. ¹⁸ Na romano masã wiorã yu'ure sãrĩtiña'a, cũrẽ wẽjẽrõua'a nise bu'irire bocatitjãrã, du'usĩ'rĩmiwã. ¹⁹ Na judío masã pe'e pũrĩcã yu'ure ne du'uwĩrõrõ uatiwã. Tojo weegũ yu'u “Wiogũ Augusto Romacjũputa beseato”, niwã. Ne yu'u acawererãrẽ weresãgũ mejẽta, yu'u uaro me'rã a'tiapũ. ²⁰ Yu'u tojo wetjãgũ, mũsã me'rã ucũgũti nĩgũ, diacjũ

masĩato nígũ musārē pijioapu. Marĩ judío masã yoacã yucue'cu a'titojacu niwĩ. Cũ Jesucristo wãmetimi. Yu'u cūrē ějōpeose ye bu'iri a'te dari cōme dari me'rã du'teno'cu ni'i, niwĩ Pablo.

²¹ Na cūrē niwã:

—Ěsã ne ni'cã papera pūrĩ judío masã Judeacjārã na oja'ooca pūrĩrē ñe'ewe'e. Mu'u ye cjasere tu'owe'e. To Judeacjārã a'topu si-jarã etarã, ne ña'arō ucũ weresãtiwã mu'urē.

²² Ěsã a'te dia'cūrē masĩ'i. Nipe'tirocjārã “Jesure ějōpeose ña'a ni'i”, ni ucũma. Tojo weerã ěsã mu'u ějōpeosere tu'osĩ'rĩsa'a, niwã.

²³ Tojo níca be'ro na ni'cã numu tere ucuatji numurē besewã. “Ti numu a'tirãti” ni, wa'a wa'awã. Ti numu nicã pãjārã masã Pablo cãjĩrĩ wi'ipũ etawã. Na nerēpe'tica be'ro bo'reacã bu'enũ'cã'cu, téé ñamica'a bu'e na'itō'oa wa'awĩ. Ő'acũ cũ nipe'tirã wiogu nise quetire bu'ewĩ. Jesucristore ějōpeoato nígũ, Moisé cũ oja'quere, Ő'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'quere narē pūrō ějōpeocã uagu bu'eĩ'owĩ. ²⁴ Ni'cãrērã cũ bu'esere ějōpeowã. Āpērã ne ějōpeotiwã. ²⁵ Na ni'cãrōnojō wãcũti, ni'cãrērã topu duji'cãrã wã'cãnu'cãwijaari cura Pablo narē niwĩ:

—Espíritu Santu diacjũta ucũpĩ Ő'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Isaía me'rã ucũgũ marĩ ñecũsumapure. A'tiro ni wereduticu niwĩ:

²⁶⁻²⁷ Ā'rã masārē a'tiro ni weregu wa'aya:

“Musã Ő'acũ ye cjasere teerã, ĩ'asĩ'rĩtirãsa'a.

Ő'acūrē ějōpeosĩ'rĩtirã, diacjũ cjasere tu'osĩ'rĩtirãsa'a.

Tojo ějōpeotitjārā, yu'ure acobojose sērīsome.
Tojo weerā musārē wercā, tu'orāsa'a, tu'orā
pe'e.

Mejō de'ro nirō weesari, ni tu'omasīsome.

Musā añurō yu'u weesere ĩ'amirā, ĩ'amasīsome”,
nicu niwī Ő'acũ.

²⁸ »Tojo weerā musā tu'osī'rītise ye bu'iri
Ő'acũ masārē yu'rūose quetire ni'cācā me'rā
judío masā nitirārē wereno'rōsa'a. Na pe'e
añurō tu'otu'sarāsama, niwī.

²⁹ Pablo tere níca be'ro judío masā topu nirā
na basu a'metu'tiwijaawā.

³⁰ Pua cū'ma Pablo ti wi'i na waso, wa-
payedutica wi'ipure surara cūrē co'tegu me'rā
niwī. Nipe'tirā cūrē ĩ'asijarārē e'catise me'rā
narē pōtērīwī. ³¹ Uiro marīrō, wācūtutuario
me'rā masārē Ő'acũ cū wiogu nisere, tojo nicā
Jesucristo ye cjasere bu'enu'cūcā'wī. Āpērā ne
cā'mota'aro marīrō tojo weewī.

Teófilo, mu'urē tocā'rōta oja'a.

Luca

**Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 9 Oct 2020

00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086